

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ Ο
ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΒΙΚΑΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΓΙΟΓΙΑΚΑ ΜΑΡΙΝΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΓΡΟΣΔΑΝΗ ΧΑΡΑ

2010

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ: Σ.Ε.Υ.Π.

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ Ο
ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ: ΒΙΚΑΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΓΙΟΓΙΑΚΑ ΜΑΡΙΝΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΓΡΟΣΔΑΝΗ ΧΑΡΑ

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΤΕΙ) Πάτρας.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2010

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

**ν © 2010, Copyright υπό Βικάτου Αλεξάνδρα
Γιόγιακα Μαρίνα**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες.....	viii
Περίληψη Μελέτης.....	ix

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το πρόβλημα.....	1
1.2 Σκοπός μελέτης.....	2
1.3 Ορισμοί.....	3
1.4 Ιστορική Αναδρομή του θεσμού της κοινωνικής φροντίδας & προστασίας του παιδιού στην Ελλάδα.....	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

2.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός της κοινωνικής φροντίδας και προστασίας για το παιδί.....	8
2.2. Μοντέλα κοινωνικής φροντίδας για το παιδί.....	12
2.3 Ομάδες στόχου παροχής υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας Και Παιδικής Προστασίας.....	19
2.4 Τα δικαιώματα του παιδιού στην Παιδική Προστασία Και Κοινωνική Φροντίδα.....	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Θεσμικό Πλαίσιο Κοινωνικής Φροντίδας και Προστασίας για το παιδί.....	28
3.2 Νομοθετικό πλαίσιο για την κοινωνική φροντίδα και αλληλεγγύη για το παιδί.....	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

4.1 Φορείς Κοινωνικής Φροντίδας για το παιδί στην Ελλάδα.....	36
4.2 Φορείς Δημοσίου τομέα.....	38
4.3 Φορείς Ιδιωτικού τομέα.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

5.1 Εισοδηματική ενίσχυση για το παιδί (επιδόματα, ενισχύσεις, παροχές).....	67
5.2 Υπηρεσίες στήριξης και υπηρεσίες συμπληρωματικές της οικογένειας.....	72
5.3 Υποκατάστατες υπηρεσίες για την οικογένεια.....	73
5.3.1 Ιδρυματική φροντίδα.....	74
5.3.2 Ανάδοχη φροντίδα.....	78
5.3.3 Ο θεσμός της υιοθεσίας.....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΕΘΝΩΣ

6.1 Παιδική προστασία σε κρίση (;).....	85
6.2 Ευρωπαϊκή πολιτική για την κοινωνική φροντίδα και παιδική προστασία.....	87
6.3 Παρουσίαση καλών πρακτικών Κοινωνικής Φροντίδας και Προστασίας για το παιδί.....	89

6.4 Προγράμματα Κοινωνικής Φροντίδας Και Αλληλεγγύης για το παιδί	στην
Ελλάδα.....	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

7.1 Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στο τομέα της κοινωνικής πρόνοιας για το παιδί.....	97
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1 Συμπεράσματα.....	102
8.2 Προτάσεις.....	104
Βιβλιογραφία.....	107
Παράρτημα Ι	113
Παράρτημα ΙΙ.....	120
Παράρτημα ΙΙΙ.....	124
Παράρτημα ΙV.....	127
Παράρτημα V.....	129

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θεωρούμε χρέος μας να εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας στην επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. Γροσδάνη Χαρά για την συνεχή καθοδήγηση και αμέριστη υποστήριξη κατά την διάρκεια της συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παιδική προστασία αποτελούσε και αποτελεί ένα από τα πιο ευαίσθητα και σημαντικά ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει κάθε χώρα. Έτσι θεωρήσαμε απαραίτητο να γίνει μία μελέτη με γνώμονα την παιδική προστασία αποκλειστικά στην Ελλάδα. Μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης διαπιστώθηκε πως ελάχιστες αναφορές έχουν εντοπιστεί στην ελληνική βιβλιογραφία όσο αναφορά την παιδική προστασία στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει την μοναδικότητα της παρακάτω μελέτης.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν παρουσιάζονται πληροφορίες που αφορούν την ιστορική εξέλιξη του θεσμού, τα υπάρχοντα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας για το παιδί καθώς και τα δικαιώματα του παιδιού στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Ειδικότερα διευκρινίζεται το νομοθετικό πλαίσιο παιδικής προστασίας στην Ελλάδα. Στη συνέχεια αναλύονται μορφές της παιδικής προστασίας (αναδοχή, υιοθεσία και ιδρυματική φροντίδα). Παρακάτω συγκρίνονται οι καλές πρακτικές παιδικής προστασίας σε διάφορες χώρες του κόσμου. Σημαντική συγκεκριμενοποίηση γίνεται στα ευρωπαϊκά μοντέλα παιδικής πρόνοιας.

Τέλος αναδεικνύεται το φαινόμενο της κρίσης στο θεσμό της παιδικής προστασίας και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη υλοποίηση του θεσμού της παιδικής προστασίας.

SUMMARY

The child protection constituted and constitutes one from the most sensitive and important questions that it is called to face each country. Thus we considered essential becomes a study taking into consideration the children's protection exclusively in Greece. Via the bibliographic examination it was realised that minimal reports have been located in the Greek bibliography as long as report the children's protection in Greece. This certainty underlines the uniqueness of following study. In the capital that follows is presented information that concerns the historical development of institution, the existing programs of Social Security for the child as well as the rights of child in Greece and in Europe. More specifically is clarified the legislative frame of children's protection in Greece. Then are analyzed the forms of children's protection (foster care, adoption and institutional care). Below are compared the good practices of children's protection in various countries of world. Important particularisation becomes in the European models of children's providence. Finally are elected the phenomenon of crisis in the institution of children's protection and the role of social functional in the as much as possible more effective concretisation of institution of children's protection.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Η «ανηλικότητα» αποτελούσε μέχρι πρόσφατα σημαντικό παράγοντα διαιώνισης κοινωνικών ανισοτήτων, άνισης κατανομής της δύναμης και των οικονομικών πόρων, καθώς και αποκλεισμού από την άσκηση βασικών δικαιωμάτων.

Αν και έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού, την προστασία του και την ευημερία του σε σύγκριση με παλαιότερες εποχές, η παιδική ηλικία στερείται ακόμα και σήμερα επίσημου λόγου, ενώ ο προσδιορισμός και η αποδοχή των μελών της εξαρτάται από τους ενήλικους σε συνάρτηση με το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον.

Η οικογένεια καθώς είναι η θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και το φυσικό περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία όλων των μελών της και ιδιαίτερα των παιδιών, έχει ανάγκη από προστασία και υποστήριξη για να μπορέσει να διαδραματίσει πληρέστερα τον ρόλο της.

Κάθε παιδί έχει την ανάγκη ειδικής βοήθειας, υποστήριξης και προστασίας με σκοπό την αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας του τόσο πριν όσο και μετά την γέννησή του. Οποιαδήποτε αναπτυξιακή – πολιτισμική πολιτική δεν αρκεί από μόνη της για την παραγωγή του αποτελέσματος. Έχει ανάγκη ενός διάμεσου, ενός ενεργού κοινωνικού κυττάρου, που η φύση και η υποδομή του το καθιστούν καλό αγωγό πολιτισμικών μηνυμάτων και ταυτόχρονα, εφελτήριο ατομικής ανάπτυξης για τον τελικό αποδέκτη των μηνυμάτων. Το προσφορότερο κύτταρο αποτελεί η οικογένεια.

Πως είναι δυνατόν να λειτουργήσει δυναμικά η οικογένεια ως πόλος και εφελτήριο ανάπτυξης του παιδιού όταν η ίδια ως κοινωνικό μόρφωμα διέρχεται κρίση. Η παιδική ηλικία απειλείται ποικιλοτρόπως στα πλαίσια του σύγχρονου κοινωνικού γίγνεσθαι μέσα από τις πράξεις ή παραλείψεις, για αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητη η εδραίωση προστατευτικών μηχανισμών στον κοινωνικοπρονοιακό τομέα, οι οποίοι θα εναντιώνονται στις απειλές που επιβαρύνουν την ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη παιδιού.

Μια σημαντική διαπίστωση είναι πως τα οικονομικά συμφέροντα στηρίζουν κάθε μορφή παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού αλλά και της παιδικής προστασίας.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η βιβλιογραφική μελέτη του θεσμού της παιδικής προστασίας και κοινωνικής φροντίδας για το παιδί στην σύγχρονη Ελληνική κοινωνία.

Ειδικότερα η διερεύνηση των κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων που επηρεάζουν την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού και το καθιστούν απροστάτευτο, όπως επίσης και η αναζήτηση των συστημάτων υποστήριξης που δρουν προστατευτικά απέναντι σε αυτό.

Επιπλέον για την επίτευξη του σκοπού έχουν τεθεί κάποιοι επιμέρους στόχοι. Πρώτος στόχος είναι η διευκρίνηση των αναγκών αλλά και των δικαιωμάτων του παιδιού μέσα στην πάροδο των χρόνων στην Ελληνική πραγματικότητα. Δεύτερος στόχος καθίσταται ο εντοπισμός των μηχανισμών που προστατεύουν τα παιδιά και γενικότερα των θεσμών παιδικής προστασίας. Ως τρίτος στόχος ορίζεται η οριοθέτηση και συγκεκριμενοποίηση του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού.

1.3 ΟΡΙΣΜΟΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

Παιδική προστασία: Η έννοια της παιδικής προστασίας περιλαμβάνει την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση και την παραμέληση σε μικροεπίπεδο (συνεργασία επαγγελματία με οικογένεια και παιδί), σε μέσο επίπεδο (συνεργασία και εμπλοκή κοινωνικών υπηρεσιών) και σε μακροεπίπεδο (οργάνωση, εφαρμογή και εποπτεία προγραμμάτων παιδικής προστασίας στην κοινότητα). Επιπλέον η έννοια της παιδικής προστασίας περιλαμβάνει το σύνολο των εναλλακτικών μορφών φροντίδας(υιοθεσία, αναδοχή, ιδρυματική φροντίδα, τεχνητή οικογένεια) για την πλαισίωση της προστασίας των παιδιών.(Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:27)

Κοινωνική φροντίδα: Κοινωνική φροντίδα είναι η προστασία που παρέχεται σε άτομα ή ομάδες με προγράμματα πρόληψης και αποκατάστασης και αποσκοπεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις ισότιμης συμμετοχής των ατόμων στην οικονομική και κοινωνική ζωή και να τους εξασφαλίσει αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης.

(<http://childinclusion.istitutodeglinnocenti.it/down/150>)

Κράτος Πρόνοιας: Ο όρος Κράτος Πρόνοιας αναφέρεται σε συγκεκριμένη και ιστορικά καθορισμένη μορφή οργανωμένης και διευρυμένης κάλυψης ενός φάσματος κοινωνικών αναγκών. Δεν ταυτίζεται, επομένως, με την ανάπτυξη συλλογικών μορφών κάλυψης των κοινωνικών αλλαγών. Η διόγκωση του κρατικού μηχανισμού και η διεύρυνση στον κοινωνικό ιστό, με στόχο όχι μόνο την επιβολή της κοινωνικής ειρήνης, αλλά και τη ρύθμιση της κοινωνικής αναπαραγωγής αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά του. (Παπαφλέσσα Θ., 1999:25)

Παιδί: Παιδί ονομάζεται ο άνθρωπος από τη γέννηση μέχρι και την εφηβεία του. Ο νομικός ορισμός του παιδιού γενικά αναφέρεται στον ανήλικο, δηλαδή σε ένα πρόσωπο μικρότερο από την ηλικία ενηλικίωσης. Η λέξη παιδί μπορεί επίσης να περιγράφει τη σχέση των τέκνων σε σχέση με τους γονείς τους στα πλαίσια μίας οικογένειας ή να προσδιορίζει την συμμετοχή σε μία φυλή, γενιά ή θρησκεία. Μπορεί επίσης να προσδιορίζει την ισχυρή επιρροή που προκαλείται από ένα συγκεκριμένο χρόνο, τόπο ή περίσταση, όπως για παράδειγμα η έκφραση «*παιδί των λουλουδιών*», αναφερόμενη στην επιρροή που άσκησε η δεκαετία

του 1960 και το κίνημα των Χίπις στη συγκεκριμένη γενιά.(www.wikipedia.org)

Επίδομα: Ο ορισμός επίδομα παραπέμπει σε μια ορισμένη περίπτωση, ένα ορισμένο είδος ενίσχυσης, είναι μεν εισόδημα αλλά εξαιρείται της φορολόγησης για προφανείς λόγους. Κριτήρια είναι η εξασφάλιση διαβίωσης του πολίτη. Κριτήρια όπως, κατοικία, υγεία, οικογενειακή κατάσταση (μέλη οικογένειας κ.α.). (<http://www.opengov.gr/minfin/?p=98&cp=2>)

Πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα: Η πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοιχτής φροντίδας και αποσκοπεί στην πρόληψη των αναγκών και στον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:85)

Δευτεροβάθμια κοινωνική φροντίδα: Η δευτεροβάθμια κοινωνική φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας ή κλειστής φροντίδας και αποσκοπεί στην θεραπεία και αποκατάσταση σωματικής, πνευματικής, ψυχικής νόσου ή αναπηρίας, ως και στην πρόληψη και αποκατάσταση των συνεπειών κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Περιφέρειας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:85)

Τριτοβάθμια κοινωνική φροντίδα: Η τριτοβάθμια κοινωνική φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοιχτής και κλειστής κοινωνικής φροντίδας που απαιτεί υψηλή εξειδίκευση ή τεχνολογία. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Κεντρικής Διοίκησης και της Περιφέρειας. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:85)

1.4 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η έννοια της παιδικής προστασίας και κοινωνικής φροντίδας για το παιδί συναντάται στην Ελλάδα για πρώτη φορά , αμέσως μετά την απελευθέρωση από τη οθωμανική κυριαρχία, όπου το νεοσύστατο ελληνικό κράτος εκφράζει την πρώτη πρωτοβουλία κοινωνικής πολιτικής για την κοινωνική φροντίδα του παιδιού το 1822 στον Οργανισμό της «Προσωρινής Διοικήσεως της Ελλάδας» και προβλέπει ότι ο Μινίστρος των εσωτερικών «φροντίζει την ανέγερση και διατήρηση κοινωφελών καταστημάτων νοσοκομείων, ορφανοτροφείων, πτωχοκομείων».

Το σημαντικότερο πρόβλημα κοινωνικής φροντίδας για τα παιδιά την περίοδο αυτή ήταν η περίθαλψη του αυξημένου αριθμού των «Ορφανών του Αγώνα». Ο κυβερνήτης Ι. Καποδίστριας δημιουργεί το 1829 το πρώτο Κρατικό Ορφανοτροφείο στην Αίγινα, το οποίο παρείχε με την έναρξη της λειτουργίας του κοινωνική φροντίδα σε 500 ορφανά παιδιά. Το 1834 μεταστεγάστηκε στο Ναύπλιο και το 1844 διακόπτεται η λειτουργία του. Το 1835 αρχίζει η λειτουργία του Ιδρύματος του Θεόφιλου Καΐρη στην Άνδρο ,το οποίο διαλύθηκε με Βασιλικό Διάταγμα το 1839. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:75)

Ο πρώτος Δημοτικός Νόμος 114 του 1836 προέβλεπε την σύσταση «αγαθοεργών καταστημάτων» στους Δήμους, όπως «νοσοκομεία, ορφανοτροφεία, νοθοτροφεία κτλ.». Στην έκδοση αυτού του νόμου βασίσθηκε ο Δήμος Αθηναίων για την ίδρυση του πρώτου Δημοτικού Βρεφοκομείου της χώρας το 1859. Το δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών παρείχε κοινωνική φροντίδα φιλοξενώντας βρέφη χωρίς γονείς και βρέφη που τα εγκατέλειπαν οι γονείς τους και υλοποιούσε τον θεσμό της υιοθεσίας. Το πρώτο Δημοτικό Ορφανοτροφείο της χώρας λειτούργησε στην Ερμούπολη της Σύρου το 1856 και φιλοξενούσε 20 παιδιά.. Το δεύτερο Δημοτικό Βρεφοκομείο στην χώρα συστάθηκε και λειτούργησε το 1873 στον Δήμο Πατρών.

Μετά τον λοιμό του 1854 συστάθηκε και λειτούργησε ένας σημαντικός αριθμός φιλανθρωπικών ιδρυμάτων κοινωνικής φροντίδας για τα ορφανά παιδιά, και για τα παιδιά που οι γονείς τους δεν ήταν ικανοί να αναλάβουν την φροντίδα τους.

Τα κύρια φιλανθρωπικά ιδρύματα κοινωνικής φροντίδας για τα ορφανά παιδιά που συστάθηκαν το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα ήταν: το Αμαλείον Ορφανοτροφείο Κοριτσιών Αθηνών (1855), το Ορφανοτροφείο Γ. και Αικ. Χατζηκόστα Αθηνών (1856), το Ορφανοτροφείο Θηλέων Σύρου Αδερφών Μπαμπαγότου (1874), το Ζάννειο Ορφανοτροφείο Αρρένων

Πειραιά (1874), το Χατζηκυριάκειο Ορφανοτροφείο Πειραιά (1889), το Εθνικόν Παπάφειον Ορφανοτροφείο Θεσσαλονίκης «ΜΕΛΙΤΕΥΣ» (1894) κ.α. (Δεληγιάννης Ι.,1998:178)

Στην Αθήνα το 1856 συστάθηκε η Ελεήμων Εταιρία που ίδρυσε τον επόμενο χρόνο το Πτωχοκομείο για την «Εξάλειψη της Επαιτείας». Ο Φιλολογικός Σύλλογος «Παρνασσός» ίδρυσε το 1856 την Σχολή Απόρων Παίδων στην Αθήνα, και τα επόμενα χρόνια σε αρκετές πόλεις της Ελλάδας, για την προετοιμασία και προώθηση στην εργασία των φτωχών παιδιών. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα καταγράφονται οι πρώτες πρωτοβουλίες οργάνωσης της μη ιδρυματικής (ανοιχτής) κοινωνικής φροντίδας για το παιδί με την σύσταση το 1893 του νηπιακού επιμελητηρίου Μελά, με σκοπό την ανέγερση νηπιαγωγείων για τη «Διημέρευση και την Εν Γένει Ηθικίν Διανοητικίν και Σωματικίν Ανάπτυξην Απόρων Νηπίων».

Τα νηπιαγωγεία αυτά φρόντιζαν παιδιά φτωχών οικογενειών 4-7 χρόνων που η μητέρα τους δεν μπορούσε να τα επιβλέπει γιατί εργαζόταν εκτός οικογενειακής στέγης. Την περίοδο αυτή αυξάνεται η εργασία γυναικών στην βιομηχανία με ωράρια των 16 ωρών. Το 1914 το κράτος προχώρησε στην σύσταση του πατριωτικού Ιδρύματος Κοινωνικής Πρόνοιας Αντιλήψεως (Π.Ι.Κ.Π.Α), για την περίθαλψη και αποκατάσταση των τραυματιών του πολέμου και την στήριξη των παιδιών των απόρων οικογενειών. (Δεληγιάννης Ι., 1998:180).

Το 1922 μετά την Μικρασιατική καταστροφή συστάθηκε το Υπουργείο Υγιεινής Πρόνοιας και Αντιλήψεως. Το 1922 η Εθνική Συνέλευση ψήφισε τον Ν.2851 «Περί ιδρύσεως εθνικών ορφανοτροφείων και οικοτροφείων απόρων μαθητών». Τα εθνικά ορφανοτροφεία και οικοτροφεία απόρων μαθητών με το Β.Δ.273/73 μετατράπηκαν σε κέντρα παιδικής μέριμνας και το 1935 ιδρύονται εθνικοί παιδικοί σταθμοί στα αστικά κέντρα και τα αγροτικά νηπιοτροφία στις αγροτικές περιοχές.

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου το 1947 ιδρύθηκε ο «Οργανισμός Πρόνοιας Βορείων Επαρχιών της Ελλάδος» ως ΝΠΙΔ του δημόσιου τομέα που μετονομάστηκε το 1955 σε βασική «Πρόνοια» και το 1970 σε «Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας». Υλοποίησε μέχρι το 1998 εκτεταμένα προγράμματα πρόνοιας κυρίως στην Βόρεια και Κεντρική Ελλάδα που παρείχαν κοινωνική φροντίδα στα παιδιά . Κατασκευάστηκαν 12 παιδοπόλεις ,300 κοινοτικά Σπίτια Παιδιού σε αγροτικές περιοχές, κέντρα φροντίδας οικογένειας στις αστικές περιοχές κ.α. Μετά το 1998 εντάχθηκε στο νεοσύστατο «Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας» και το 2003 οι πρωτοβάθμιες υπηρεσίες που υπήρχαν στους δήμους και οι δευτεροβάθμιες υπηρεσίες που έγιναν ΝΠΙΔ

του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των περιφερειακών υπηρεσιών του.

Το 1937 ιδρύθηκε η ελληνική Εταιρία Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Παιδών (Ε.Λ.Ε.Π.Α.Π.) στην Αθήνα, η οποία συνεχίζει μέχρι σήμερα να προσφέρει υπηρεσίες στήριξης φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης σε παιδιά με σωματικές αναπηρίες και έχει δημιουργήσει παραρτήματα σε πέντε νομούς της χώρας.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 ιδρύονται στην Αθήνα πρότυποι φορείς για την κοινωνική φροντίδα των παιδιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα όπως, το Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ», το Θεοτόκος, η Παμμακάριστος.

Η κρατική κοινωνική προστασία και κοινωνική φροντίδα για τα παιδιά μέχρι τις αρχές του 1990 ήταν επικεντρωμένη κυρίως στην ασθενή επιδοματική ενίσχυση των απροστάτευτων παιδιών, των παιδιών πολύτεκνων οικογενειών και των παιδιών με αναπηρίες και στην δευτεροβάθμια κοινωνική φροντίδα των παιδιών με την φιλοξενία τους σε ιδρύματα, παιδοπόλεις, ορφανοτροφεία, κέντρα παιδικής μέριμνας και ιδρύματα φιλοξενίας παιδιών με αναπηρία. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:79)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Η ύπαρξη της κοινωνικής προστασίας έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα του 20^{ου} αιώνα. Η εξασφάλιση της ευημερίας των κοινωνιών και της ασφάλειας των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων είναι ο πρωταρχικός στόχος των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία δέκα χρόνια παρατηρείται μια αύξηση του ενδιαφέροντος όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, τα παιδιά συνεχίζουν να αποτελούν ένα κοινωνικά ευάλωτο πληθυσμό στις περισσότερες ανεπτυγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες χώρες. Οι ραγδαίες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, όπως η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, τα ανησυχητικά επίπεδα φτώχειας και ανεργίας, οι δημογραφικές αλλαγές, οι αλλαγές στο προφίλ της οικογένειας και οι συνέπειες από την αύξηση της μετανάστευσης έχουν θέσει ως επιτακτική την ανάγκη για την διαμόρφωση ενός πιο οργανωμένου και δραστήριου κράτους πρόνοιας με κύριο στόχο την κοινωνική φροντίδα και προστασία των παιδιών.

Στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων αλλαγών του κύκλου ζωής, της αύξησης των κοινωνικών κινδύνων, του κοινωνικού αποκλεισμού και της παγκοσμιοποίησης, η ανάγκη για κοινωνική προστασία και φροντίδα των παιδιών τίθεται ως επιτακτική ανάγκη για την συνέχιση των κοινωνιών στο μέλλον. (Δασκαλάκη I., 1994:22)

Σαν κοινωνική προστασία θεωρούνται όχι μόνο τα μέτρα της παραδοσιακής κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και μορφές κοινωνικής παρέμβασης σε οικογένειες σε μικρο-επίπεδο ή σε κοινοτικό επίπεδο.

Η Devnereux και η Sabates-Wheeler (2004) υποστηρίζουν ότι η κοινωνική προστασία θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο την απλή αύξηση του εισοδήματος και τα κριτήρια κατανάλωσης των ατόμων που βρίσκονται σε ανάγκη, αλλά να στοχεύει στην κοινωνική ισότητα και στα κοινωνικά δικαιώματα για τους φτωχούς, τους ευάλωτους και τους περιθωριοποιημένους πληθυσμούς.

Θεωρείται αξιοσημείωτη η ύπαρξη μεγάλων διαφορών ανάμεσα σε κοινωνικά συστήματα για το πώς προσδιορίζουν και προσεγγίζουν την κοινωνική προστασία. Διαφορετικές

κουλτούρες, αξίες, παραδόσεις και θεσμικές και πολιτικές δομές επηρεάζουν τους ορισμούς της κοινωνικής προστασίας καθώς και τους τρόπους με τους οποίους αυτή παρέχεται στα παιδιά και στις οικογένειες. Αντίστοιχα, οι ορισμοί της κοινωνικής προστασίας και φροντίδας για το παιδί νοηματοδοτούνται συχνά έμμεσα μέσα από τους γενικούς ορισμούς της κοινωνικής προστασίας για την οικογένεια, με ορισμένες εξαιρέσεις που δίνεται έμφαση στη λειτουργία των υπηρεσιών παιδικής προστασίας και στην εξατομικευμένη φροντίδα των παιδιών.(Αντωνίου Α., 2006:77)

Η Unicef παρέχει μια παιδοκεντρική προσέγγιση για την κοινωνική προστασία και φροντίδα για τα παιδιά, η οποία εκτός από την διασφάλιση ενός επαρκούς εισοδήματος τονίζει την διάσταση της παιδικής προστασίας και την σημασία της στήριξης των ευάλωτων παιδιών και οικογενειών. Πιο συγκεκριμένα η Unicef (2006) ορίζει την κοινωνική προστασία για το παιδί (child-conditioned social protection) ως την παροχή κοινωνικής βοήθειας και οικονομικής υποστήριξης της οικογένειας ή εξατομικευμένα ενός παιδιού, με την εμπλοκή των κοινωνικών υπηρεσιών που αναλαμβάνουν την στήριξη της οικογένειας και της κοινότητας και την χρήση εναλλακτικών μορφών παιδικής προστασίας. Ο ορισμός της Unicef αναλυτικότερα περιλαμβάνει την κοινωνική βοήθεια και οικονομική στήριξη όπως οικονομικές μεταβιβάσεις, επιδόματα παιδικής προστασίας, κοινωνικές συντάξεις, φοροαπαλλαγές, επιδοτούμενο φαγητό και απαλλαγή διδασκτρων. Επίσης περιλαμβάνει κοινωνικές υπηρεσίες για τα παιδιά και τις οικογένειες τους περιλαμβάνοντας προστατευτικές ή προληπτικές υπηρεσίες παιδικής προστασίας, όπως η ανάδοχη φροντίδα, η υιοθεσία, η ιδρυματική φροντίδα, κοινοτικές υπηρεσίες για τα παιδιά με αναπηρία και υπηρεσίες στήριξης οικογενειών παιδιών με αναπηρίες, καθώς και υπηρεσίες φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Είναι γεγονός πως τα μέτρα και οι πολιτικές για την κοινωνική προστασία για το παιδί μεταβάλλονται διαχρονικά, σύμφωνα με τις εκάστοτε κοινωνικές αλλαγές. Στο παραδοσιακό κράτος πρόνοιας το παιδί δεν κατείχε κεντρικό ρόλο στις προτεραιότητες των κοινωνικών προγραμμάτων του κράτους πρόνοιας. Τα προγράμματα πρόνοιας και τα μέτρα μέσω της επιδοματικής πολιτικής στόχευαν στην οικονομική στήριξη του άντρα- τροφοδότη και στην εξασφάλιση της υλικής επιβίωσης του ίδιου και των μελών της οικογένειας του.(www.unicef.com)

Στις σύγχρονες βιομηχανοποιημένες κοινωνίες, αρκετές χώρες επανεξετάζουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και την αποτελεσματικότητά τους στο φάσμα των νέων κοινωνικών

κινδύνων. Τα νέα μοντέλα και προτεραιότητες για την αναδιαμόρφωση του παραδοσιακού κράτους πρόνοιας προέρχονται από τις έννοιες και τα οράματα της ενεργούς κοινωνικής πολιτικής και του κράτους της κοινωνικής επένδυσης με κυρίαρχα στοιχεία την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και όχι στις άμεσες παροχές για την οικονομική διαχείριση. Αυτό σημαίνει πως το κράτος πρόνοιας δεν πρέπει να προστατεύει μόνο τις ομάδες που είναι σε κίνδυνο με έναν παθητικό τρόπο, αλλά θα πρέπει να επενδύσει στο ανθρώπινο δυναμικό ή στο κοινωνικό κεφάλαιο με την επένδυση στα άτομα και στην δια βίου ανάπτυξη.

Οι σύγχρονες τάσεις κοινωνικής προστασίας για τα παιδιά αποτελούν μια έκφραση της στρατηγικής της κοινωνικής επένδυσης και της ενεργούς κοινωνικής πολιτικής, ενισχύοντας την έννοια της μεικτής ευθύνης για την φροντίδα και ευημερία των παιδιών ανάμεσα στην οικογένεια και στο κράτος. Στα παραδοσιακά κράτη σημαντικό βάρος της φροντίδας των παιδιών καλυπτόταν από την γυναίκα, γεγονός που δημιούργησε ταυτόχρονα διάφορα προβλήματα, όπως στην αύξηση των παροχών των υπηρεσιών στον ιδιωτικό και δημόσιο χώρο, λόγω της απομάκρυνσης της γυναίκας από την οικογενειακή εστία και την επιδίωξη της για επαγγελματική απασχόληση. Η έννοια της κοινωνικής επένδυσης προωθεί την μεταφορά την ευθύνης των παιδιών από την ιδιωτική σφαίρα του οικογενειακού νοικοκυριού στην δημόσια σφαίρα των κοινωνικών υπηρεσιών και των ιδρυμάτων και στην επέκταση του δημόσιου συστήματος κοινωνικής φροντίδας και εκπαίδευσης για την προσχολική ηλικία.

Οι σύγχρονοι στόχοι των πολιτικών για την οικογένεια είναι η πολιτική της συμφιλίωσης της εργασίας με την οικογενειακή ζωή, της εξασφάλισης ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης και της παροχής εκπαίδευσης και υποστήριξης σε γονείς και σε παιδιά. Επίσης, στο πλαίσιο της εξασφάλισης της ισορροπίας ανάμεσα στην οικογένεια και τη δουλειά, περιλαμβάνεται η παροχή κινήτρων για εργασία, ενίσχυσης και ενδυνάμωσης της εξέλιξης των παιδιών, παρέχοντας βοήθεια σε οικογένειες που εκτιμώνται ως πιο ευάλωτες λόγω της ηλικίας των παιδιών, του μεγέθους της οικογένειας και της δομής της και η προετοιμασία των παιδιών προσχολικής ηλικίας για την ένταξη τους στο σχολείο.

Οι κυβερνήσεις τα τελευταία χρόνια έχουν δώσει προτεραιότητα στην δημιουργία προγραμμάτων ημερήσιας φροντίδας παιδιών, αλλά ειδικότερα στα παιδιά φτωχών οικογενειών, δεδομένου ότι αποτελούν μια μορφή κοινωνικής

επένδυσης και οδηγούν στην καταπολέμηση του κύκλου της φτώχειας.

Κάτω από αυτή την προοπτική οι δαπάνες για την κοινωνική προστασία και φροντίδα των παιδιών έχουν θέσει στόχους όπως η υποστήριξη και η εκπαίδευση των παιδιών, την προαγωγή της υγείας και υγιών πληθυσμών σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. (Munro A. 2007:34)

2.2 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Διαχρονικά έχουν διατυπωθεί πλήθος θεωρητικών προσεγγίσεων για την παιδική προστασία αλλά μόλις στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας επιχειρήθηκε η συστηματική συγκριτική ανάλυση και ταξινόμησή τους. Μια από τις πιο ολοκληρωμένες συγκριτικές προσεγγίσεις διατυπώθηκε από την Lorraine Hardling-Fox το 1991. Σύμφωνα με τις προσεγγίσεις της Hardling-Fox(1997) της συγκριτικής ανάλυσης και ταξινόμησης των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων πολιτικής της παιδικής ηλικίας και κοινωνικής φροντίδας για τα παιδιά, αναδεικνύονται τέσσερα κυρίαρχα μοντέλα:

1. το μοντέλο «laissez-faire και πατριαρχίας»(laissez-faire and patriarchy)
2. το μοντέλο «κρατικού πατερναλισμού και παιδικής προστασίας»(state paternalism and child protection)
3. το μοντέλο «δικαιωμάτων των παιδιών»
4. το μοντέλο των «δικαιωμάτων του παιδιού»

Τα μοντέλα αυτά εμπεριέχουν διαφορετικές τοποθετήσεις αναφορικά με τις εκάστοτε κυρίαρχες κοινωνικές αξίες για τα παιδιά, τον ρόλο των γονέων ως ενηλίκων, τον ρόλο της πρόνοιας και του κράτους στην παιδική προστασία και την κοινωνική φροντίδα των παιδιών.

Το μοντέλο «laissez-faire και πατριαρχίας» (μινιμαλισμού και πατριαρχίας) εντοπίζεται στις πολιτικές παιδικής προστασίας κατά την διάρκεια του 19^{ου} και στα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Μεταξύ των βασικών εκπροσώπων αυτού του μοντέλου περιλαμβάνονται οι συγγραφείς Goldstein, Freud και Solnit. Το μοντέλο αυτό επικεντρώνεται ουσιαστικά στην άποψη ότι ο ρόλος του κράτους στην παιδική φροντίδα και προστασία θα πρέπει να είναι διακριτικός, ενώ ο ιδιωτικός χώρος και η ιερότητα της σχέσης γονέα- παιδιού δεν θα πρέπει να διαταράσσεται.

Η εξουσία που υπάρχει στην οικογένεια δεν θα πρέπει να διαταραχθεί από την κρατική παρέμβαση, παρά μόνο σε εξαιρετικές καταστάσεις κινδύνου των παιδιών από τους γονείς τους, όταν τα παιδιά είναι προτιμότερο να μετακινηθούν σε ένα ασφαλές πλαίσιο. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:34)

Η πατριαρχία σε αυτό το σημείο εντοπίζεται στην δύναμη των ανδρών απέναντι στις γυναίκες και στα παιδιά, και ειδικότερα στον ιδιωτικό χώρο των οικογενειών. Αναφορικά, η

συγκεκριμένη προσέγγιση αντικατοπτρίζει την φιλελεύθερη δημοκρατική κουλτούρα των δυτικών κοινωνιών, όπου το κράτος θα πρέπει να παραμείνει μακριά από τον ιδιωτικό χώρο των πολιτών, με ελάχιστες εξαιρέσεις. Η γενικότερη έμφαση στον διαχωρισμό της οικογένειας από την δύναμη του κράτους, υποδηλώνει κατά συνέπεια την δύναμη που βρίσκεται μέσα στην οικογένεια. Σε αυτού του τύπου τις κοινωνίες, οι ενήλικες έχουν δύναμη σε σχέση με τα παιδιά, και οι άνδρες σε σχέση με τις γυναίκες. Μία από τις σημαντικότερες αξίες που ενυπάρχουν σε αυτό το μοντέλο είναι αυτή της ψυχολογικής γονεϊκότητας. Η ιερότητα της οικογένειας βασίζεται στους ψυχολογικούς δεσμούς των γονιών με τα παιδιά τους και όχι στους βιολογικούς τους δεσμούς.

Το μοντέλο πολιτικής της παιδικής φροντίδας «laissez-faire και πατριαρχίας» κυριάρχησε κατά την διάρκεια ίδρυσης του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα, όπου η παραδοσιακή ελληνική οικογένεια διατηρεί έναν έντονο πατριαρχικό χαρακτήρα και τα δικαιώματα των γυναικών και των παιδιών υπό την εξουσία του άντρα- πατέρα- τροφοδότη. Η φροντίδα των παιδιών αποτελούσε κύρια ευθύνη της οικογένειας ενώ οι ελάχιστες διαθέσιμες δομές κοινωνικής φροντίδας κάλυπταν κυρίως επείγουσες ανάγκες προστασίας των παιδιών ιδιαίτερα λόγω απώλειας του οικογενειακού τους περιβάλλοντος από ασθένειες, ατυχήματα, φυσικές καταστροφές, πολέμους κ.α. Η διάσταση της διακριτικής παρέμβασης στον ιδιωτικό τομέα της ελληνικής οικογένειας για θέματα ενδοοικογενειακής βίας και κακοποίησης διατηρήθηκε μέχρι τις αρχές της νέας χιλιετίας, οπότε επικυρώθηκαν σχετικές οδηγίες της ΕΕ και θεσπίστηκε σχετική εθνική νομοθεσία για την προστασία των παιδιών και την τιμωρία των υπεύθυνων ενηλίκων. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:35)

Το δεύτερο μοντέλο πολιτικής της παιδικής φροντίδας «του κρατικού πατερναλισμού και της παιδικής προστασίας» συνδέεται με την ανάπτυξη της παρεμβατικότητας του κράτους μέσα από το σύστημα πρόνοιας(welfare system) στα τέλη του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, σε αυτό το μοντέλο εντοπίζεται εκτεταμένη παρεμβατικότητα του κράτους στην παιδική προστασία και νομιμοποίηση της παροχής της κοινωνικής φροντίδας για τα παιδιά. Η μορφή της κρατικής παρέμβασης εφαρμόζεται με έναν αρκετά αυταρχικό και ελεγκτικό τρόπο, ενώ οι δεσμοί των παιδιών με τους βιολογικούς τους γονείς υποβαθμίζονται. Παράλληλα προτείνονται εναλλακτικές μορφές παιδικής προστασίας με καλή ποιότητα για τις περιπτώσεις εκείνες που η φροντίδα των βιολογικών γονέων εκτιμάται ανεπαρκής.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση στηρίζεται στην βασικότερη συνείδηση ότι η γονική φροντίδα δεν είναι πάντα καλή και μερικές φορές μπορεί να είναι και επιβλαβής. Γι' αυτό τίθενται υψηλά κριτήρια γονεϊκότητας και το σύστημα γίνεται αρκετά αυστηρό προς τους γονείς που δεν τα καλύπτουν. Η πατερναλιστική προσέγγιση συμπληρώνεται με την άποψη ότι τα παιδιά θα πρέπει να αποτελούν υψηλή προτεραιότητα στην κοινωνία, να έχουν δικαιώματα υψηλής ποιότητα φροντίδας, και σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να προστατεύονται από την κακομεταχείριση, ακόμη και με την χρήση του νόμου, εάν είναι απαραίτητο. Σε αυτό το μοντέλο πολιτικής τα δικαιώματα των γονέων δεν θεωρούνται σημαντικά. Η συγκεκριμένη προσέγγιση δίνει έμφαση στο δικαίωμα των παιδιών για επαρκή φροντίδα σε σύγκριση με την αυτοδιάθεση. Το παιδί αντιμετωπίζεται ως εξαρτημένο, ευάλωτο και με ανάγκες διαφορετικές από εαυτές των ενηλίκων.

Η ευημερία των παιδιών στηρίζεται στους φορείς του κράτους αλλά και στην φιλανθρωπική δράση που ενισχύεται. Το κράτος δεν παρεμβαίνει μόνο στις περιπτώσεις όπου η φροντίδα των παιδιών κρίνεται ανεπαρκής αλλά και για να παρέχει στα παιδιά βελτιωμένη φροντίδα, η οποία θεωρείτε απαραίτητη. Οι εναλλακτικές μορφές φροντίδας των παιδιών μέσω της υιοθεσίας εκτιμώνται ως ιδανική λύση για τις περιπτώσεις που η φροντίδα από τους γονείς είναι ακατάλληλη. Η ποιότητα της φροντίδας από τους γονείς κρίνεται από τους επαγγελματίες και ειδικούς επιστήμονες. Έτσι ο ρόλος που υποδηλώνεται για το κράτος είναι εκείνος του εκτεταμένου ελεγκτή που παρεμβαίνει στο μέγιστο-ανατροφή των παιδιών. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:35)

Έτσι ο μηχανισμός της παιδικής προστασίας παίρνει έναν εν δυνάμει αυταρχικό προφίλ που χαρακτηρίζει αυτήν την προσέγγιση. Μία από τις σημαντικότερες αξίες σε αυτό το μοντέλο είναι ότι το παιδί διαφοροποιείται από τους γονείς του και την οικογένεια, ενώ το επίκεντρο είναι η ευημερία των παιδιών. Τα παιδιά αντιμετωπίζονται ως ευάλωτα και εξαρτημένα με ανάγκη για προστασία.

Η γονεϊκότητα αντιμετωπίζεται ως ένας δεσμός εμπιστοσύνης, που οφείλει να παρέχει καλής ποιότητας φροντίδα προς τα παιδιά, ενώ σε περίπτωση που δεν ικανοποιεί την συγκεκριμένη προϋπόθεση θα πρέπει να αντικατασταθεί. Το κράτος αντιμετωπίζεται ως μηχανισμός προστασίας των παιδιών ικανός και χωρίς προκαταλήψεις να αξιολογεί και να απομακρύνει τα παιδιά από ανεπαρκείς οικογένειες και να παρέχει εναλλακτικές λύσεις. Δεν εκτιμάται ως απειλή προς τα πολιτικά

δικαιώματα των γονέων ή αρνητική διάκριση απέναντι σε γονείς και οι διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές ομάδες. Μια από τις πολιτικές εκφράσεις του συγκεκριμένου μοντέλου στο Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί η σημαντική νομοθετική ρύθμιση που θεσπίστηκε με το Νόμο των παιδιών του 1975, η οποία ρύθμισε ζητήματα που αφορούσαν την αναδοχή και την υιοθεσία. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες στην Ελλάδα εξελίχθηκαν σημαντικά, ποσοτικά και ποιοτικά, οι υπηρεσίες παιδικής προστασίας και κοινωνικής φροντίδας για τα παιδιά και τις οικογένειες, διαμορφώνοντας χαρακτηριστικά τα οποία περιλαμβάνει το μοντέλο πολιτικής «του κρατικού πατερναλισμού και παιδικής προστασίας». Το νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο που προωθήθηκε το διάστημα αυτό για την προστασία των παιδιών επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη μηχανισμών παιδικής προστασίας και παρεμβατικότητας στην οικογένεια σε περίπτωση αδυναμίας ή ακαταλληλότητάς της. Οι ειδικοί επαγγελματίες όπως κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι και οι αρμόδιες δικαστικές αρχές αναλαμβάνουν καίριο ρόλο στην εκτίμηση της καταλληλότητας των γονέων, στην απομάκρυνση του παιδιού από το ακατάλληλο οικογενειακό του περιβάλλον και στην ιδρυματική φροντίδα ή υιοθεσία τους. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:36)

Το τρίτο μοντέλο πολιτικής είναι το μοντέλο « σύγχρονης υπεράσπισης των βιολογικών γονέων και των δικαιωμάτων των γονέων» συνδέεται με την επέκταση των κρατών πρόνοιας στην μεταπολεμική περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Διαφοροποιείται από το μοντέλο του laissez-faire ως προς το ότι νομιμοποιεί την παρέμβαση από την πλευρά του κράτους, αλλά η συγκεκριμένη μορφή κρατικής παρέμβασης έχει υποστηρικτικό χαρακτήρα προς την βιολογική οικογένεια. Η συγκεκριμένη προσέγγιση εκτιμά ότι οι βιολογικοί γονείς που βιώνουν φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό είναι θύματα του κοινωνικού συστήματος και του κρατικού μηχανισμού, ενώ παράλληλα δεν τους παρέχεται κατάλληλη βοήθεια και υποστήριξη από το κράτος. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:37)

Αναφορικά με τα ψυχολογικά και βιολογικά ζητήματα που προκύπτουν από το συγκεκριμένο μοντέλο, η υπεράσπιση της φυσικής οικογένειας δίνει έμφαση στους ψυχολογικούς και στους βιολογικούς δεσμούς του παιδιού με τους γονείς του. Η βιολογική οικογένεια προσλαμβάνεται ως μοναδική και για την πλειονότητα των παιδιών αποτελεί το βέλτιστο περιβάλλον/πλαίσιο για την ανατροφή και την εξέλιξη τους. Οι υπερασπιστές του συγκεκριμένου μοντέλου θεωρούν περισσότερο αποδεκτή την περίπτωση της τοποθέτησης ενός παιδιού σε μια ανοικτού τύπου

ανάδοχη οικογένεια και τη διατήρηση της επαφής του παιδιού με την φυσική του οικογένεια. Η κύρια αξία που ενυπάρχει σε αυτό το μοντέλο είναι στην διάσταση της οικογένειας ως ενότητας και όχι του παιδιού ως μιας ξεχωριστής οντότητας.

Η πολιτική έκφραση αυτού του μοντέλου στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν τα ιδιαίτερα υψηλά κριτήρια που τέθηκαν στην μεταπολεμική περίοδο του Β Παγκοσμίου Πολέμου για την πρόνοια και την κοινωνική φροντίδα των παιδιών με έμφαση στην συνειδητοποίηση του σημαντικού ρόλου της οικογένειας. Το μοντέλο «σύγχρονης υπεράσπισης των βιολογικών γονέων και των δικαιωμάτων των γονέων» είχε μικρή επιρροή στην διαμόρφωση πολιτικής της παιδικής προστασίας και των προγραμμάτων κοινωνικής φροντίδας στην Ελλάδα.

Η έλλειψη επαρκών δομών και ισχυρών ενεργών προγραμμάτων εισοδηματικής υποστήριξης οικονομικά αδύναμων και κοινωνικά αποκλεισμένων οικογενειών στη χώρα μας αύξησε την παιδική φτώχεια και έκανε τα παιδιά πιο ευάλωτα με συνέπεια αντίστοιχη αύξηση των αναγκών παιδικής προστασίας.

Το μοντέλο αυτό, ωστόσο, είχε περιορισμένο αριθμό επιρροής στο πεδίο της παιδικής φροντίδας, κυρίως:

1. με την προσπάθεια ενδυνάμωσης και στήριξης της βιολογικής οικογένειας από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες (νομαρχιών, ΟΤΑ και Μονάδων Προστατευμένης Φιλοξενίας) για την αποτροπή της απομάκρυνσης του παιδιού από την οικογένεια ή για την επανένταξη σε αυτήν.
2. με τις προσπάθειες ενίσχυσης του θεσμού παιδικής φροντίδας της αναδοχής και
3. με την νομοθετική κατοχύρωση του δικαιώματος στα υιοθετημένα παιδιά της αναζήτησης και επικοινωνίας, μετά την ενηλικίωσή τους, με τους βιολογικούς γονείς τους. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:37)

Το τέταρτο και τελευταίο μοντέλο που παρουσιάζεται είναι το μοντέλο των «δικαιωμάτων του παιδιού» το οποίο συναντάται συχνά στην νομοθεσία και στις πολιτικές για τα παιδιά. Ωστόσο έχει επηρεάσει τις υπάρχουσες πολιτικές παιδικής προστασίας ορισμένων χωρών, γεγονός που εντοπίζεται ιδιαίτερα στα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Σε σχέση με το μοντέλο των δικαιωμάτων των παιδιών η παιδική ηλικία αντιμετωπίζεται ριζικά διαφορετικά σε σχέση με τα προηγούμενα μοντέλα. Οι υποστηρικτές αυτού του μοντέλου πολιτικής της παιδικής φροντίδας δίνουν έμφαση στην ικανότητα και στις δυνάμεις των παιδιών, τα οποία υποστηρίζουν ότι συχνά αντιμετωπίζονται ως κατώτερα στον κόσμο των

ενηλίκων. Τα προηγούμενα μοντέλα «laissez-faire» και «των βιολογικών γονέων» εντοπίζουν τα παιδιά σε σημαντική συναισθηματική εξάρτηση από τους γονείς τους, ενώ το μοντέλο του «πατερναλισμού» τονίζει την γενική επιρρέπεια και εξάρτηση των παιδιών από τους ενήλικες. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:39)

Η προσέγγιση των «δικαιωμάτων των παιδιών» συνηγορεί στο ότι κάθε παιδί αποτελεί ένα ανεξάρτητο άτομο με δικαιώματα, και στις πιο ακραίες προσεγγίσεις της ότι τα δικαιώματα των παιδιών είναι ίσα με εκείνα των ενηλίκων. Όπως επίσης ότι τα παιδιά θα πρέπει να απελευθερωθούν από την καταπίεση που υφίστανται από του ενήλικες. Ο όρος δικαιώματα των παιδιών χρησιμοποιείται για να αποδώσει έμφαση στην σημαντικότητα των απόψεων των παιδιών, των επιθυμιών τους, των ελευθεριών τους και των επιλογών τους. Επίσης, για να περιορίσει την νομιμοποίηση των παρεμβάσεων των ενηλίκων για το τι είναι καλύτερο για το παιδί. Το παιδί αντιμετωπίζεται ως μια ξεχωριστή οντότητα με δικαιώματα και αυτονομία. Η έμφαση είναι στην ανεξαρτησία των παιδιών κι στην αυτοδιάθεσή τους να κάνουν αντίστοιχα πράγματα με τους ενήλικες. Η συγκεκριμένη προσέγγιση αντιμετωπίζει τα παιδιά ως υποκείμενα και όχι ως αντικείμενα, με δυνατότητες να προσδιορίσουν την κατάστασή τους. Σε αυτό το μοντέλο δίνεται έμφαση στις αρμοδιότητες των παιδιών με τους ενήλικες και όχι στο κατά πόσο είναι ευάλωτα.

Στην πιο φιλελεύθερη διάσταση του μοντέλου των «δικαιωμάτων των παιδιών» ορισμένοι συγγραφείς (Holt , Worsfold ,Frankling, 1995:46) υποστήριξαν ότι το κράτος και η οικογένεια φαίνεται να υποβαθμίζουν τις ελευθερίες των παιδιών.

Στην πραγματικότητα ούτε το κράτος, αλλά ούτε κι οι ενήλικες θα έπρεπε να έχουν ειδικότερα δικαιώματα ή δύναμη πάνω στα παιδιά, ενώ το κράτος θα έπρεπε να διευκολύνει τα παιδιά να αποκτούν την ελευθερία τους από τους γονείς τους ή άλλους ενήλικες. Αναφορικά με μία πιο μετριοπαθή διάσταση αυτού του μοντέλου, τα παιδιά θα πρέπει να παίρνουν αποφάσεις σε σχέση με τα ζητήματα που τους αφορούν, όπως την νομοθεσία, τις παροχές του κράτους, την κοινωνική φροντίδα, την εκπαίδευση, αλλά και την υγεία και την πρόνοια σε έναν πιο περιορισμένο βαθμό. Επίσης υποστηρίζεται ότι ενυπάρχουν ακόμη γενικές ευθύνες στους γονείς για την προστασία των παιδιών, καθώς τα παιδιά παραμένουν ακόμα ευάλωτα.

Ο Eekelaar (2001) που ανήκει στους μετριοπαθείς του μοντέλου των «δικαιωμάτων των παιδιών», θέτει μια βασική διάκριση ανάμεσα στην πρόνοια, που αφορά το σύνολο των ενεργειών που

αποσκοπούν στην ευημερία των άλλων, και τις ενέργειες που αναγνωρίζει ως αιτήματα των άλλων. Επίσης σε σχέση με τα αιτήματα των παιδιών, εντοπίζει την σημαντικότητα της προσεκτικής ακρόασης των παιδιών σε οτιδήποτε έχουν να πουν και την αντιμετώπιση των αιτημάτων τους με σεβασμό.

Μια σημαντική έκφραση του μοντέλου των δικαιωμάτων των παιδιών στην Ελλάδα αποτελεί η θέσπιση και η λειτουργία του θεσμού Συνηγόρου του Παιδιού από τον Ιούλιο του 2003. Μέσα από την εκτεταμένη δράση του αποσκοπεί στην ενίσχυση της έκφρασης των απόψεων των παιδιών, τη διερεύνηση για ζητήματα ή καταγγελίες που αφορούν την ζωή τους, την προάσπιση των δικαιωμάτων τους και την προώθηση αντίστοιχων προτάσεων και δράσεων.

Τα τέσσερα μοντέλα που αναφέρθηκαν είναι παιδοκεντρικά αφού επικεντρώνονται στην ευημερία των παιδιών. Οι σημαντικότερες διαφορές τους εντοπίζονται στην ανεξαρτησία των παιδιών, στον ρόλο της οικογένειας και στον ρόλο του κράτους και της κοινωνίας στην ευημερία των παιδιών. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:39)

2.3 ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.

Η παροχή κοινωνικής φροντίδας αποτελεί ευθύνη του κράτους. Κάθε άτομο που διαμένει νόμιμα στην Ελληνική Επικράτεια και βρίσκεται σε κατάσταση ανάγκης δικαιούται κοινωνικής φροντίδας από τους φορείς του Εθνικού Συστήματος, κατά τους ειδικότερους όρους του νόμου υπ. αριθμ. 26/46.

Η κοινωνική φροντίδα παρέχεται μετά τη διαπίστωση του απειλούμενου άμεσου κινδύνου ή της υπάρχουσας ανάγκης και διαρκεί όσο διατηρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησής της.

Οι υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας παρέχονται χωρίς διακρίσεις, ανάλογα με τις ιδιαίτερες προσωπικές, οικογενειακές, οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες των ατόμων, στο πλαίσιο ενιαίου και αποκεντρωμένου Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας, που οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. (Hobart C., 2000:15)

Τα συμπεράσματα της πρώτης συνδιάσκεψης του Λευκού Οίκου η οποία πραγματοποιήθηκε το 1909 όσον αφορά τα βασικά θέματα της παιδικής προστασίας είχαν επίκεντρο την οικογένεια, ορίζοντας αυτήν ως το φυσικό πλαίσιο για την διαμόρφωση του πνεύματος και του χαρακτήρα του παιδιού. Τα παιδιά δεν πρέπει να την στερηθούν αν δεν συντρέχουν ειδικοί και επείγοντες λόγοι που αναστέλλουν την ανάπτυξη του παιδιού και παρεμποδίζουν την ικανοποίηση βασικών αναγκών του.

Πιο συγκεκριμένα, προτεραιότητα στις παροχές κοινωνικής φροντίδας και στις υπηρεσίες παιδικής προστασίας έχουν:

- **απροστάτευτα παιδιά.** Ως απροστάτευτα παιδιά θεωρούνται ακόμη και σήμερα, εκείνα τα παιδιά ηλικίας από 0-16 χρόνων που είναι ορφανά από τον έναν ή και από τους δύο γονείς κι εκείνα των οποίων ο πατέρας λείπει από το σπίτι για μεγάλο χρονικό διάστημα, επειδή υπηρετεί στο στρατό, είναι φυλακισμένος ή έχει εισαχθεί σε ψυχιατρείο ή νοσοκομείο. Θεωρείται επίσης ότι ο πατέρας λείπει όταν είναι διαζευγμένος, έχει εγκαταλείψει τη συζυγική στέγη ή βρίσκεται ως μετανάστης μακριά από το σπίτι του. Απροστάτευτα παιδιά θεωρούνται ακόμη εκείνα των οποίων ο πατέρας δεν μπορεί να ασκήσει πατρική εξουσία επειδή είναι ηθικά ανάξιος ή ανάπηρος που δεν μπορεί να εργαστεί.
- **μητέρες και βρέφη**

- παιδιά αναπήρων γονέων, παιδιά τυφλών ή κωφαλάλων ή γενικά αναπήρων ή φυματικών ή φυλακισμένων για μεγάλο χρονικό διάστημα, σε συνδυασμό με την οικονομική αδυναμία της οικογένειάς τους να τα αναθρέψουν,
- παιδιά πολυτέκνων και απόρων οικογενειών, αγροτικών και ορεινών περιοχών,
- παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση, παραμέληση, εκμετάλλευση, σωματική και ψυχολογική βία.
- Παιδιά ΑΜΕΑ
- Παιδιά με προβλήματα υγείας
- Παιδιά με προβλήματα ψυχικής υγείας

Επιπρόσθετα ευάλωτες ομάδες παιδιών όπως είναι τα παιδιά-θύματα trafficking και τα ψυχικά ασθενή τέκνα. (www.dailygreece.com)

2.4 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, του καταστρεπτικού πολέμου στην ιστορία της ανθρωπότητας, βρήκε τα παιδιά της Ευρώπης σε απελπιστική κατάσταση φτώχειας, πείνας, υγείας και ανάπτυξης.

Η τραγική αυτή διαπίστωση οδήγησε τα Ηνωμένα Έθνη να φροντίσουν να βρουν δρόμους που θα έβγαζαν τα παιδιά από την δυστυχία και θα τα οδηγούσαν στον δρόμο της ανάπτυξης και της ευημερίας.

Η φτώχεια, ο υποσιτισμός, η αφυδάτωση, οι παιδικές ασθένειες απειλούσαν εκατομμύρια παιδιά κάθε χρόνο και πολλά από αυτά τα παιδιά ήταν ορφανά, παιδιά προσφύγων, σωματικά και ψυχικά τραυματισμένα παιδιά, εργαζόμενα παιδιά αλλά και παιδιά τα οποία ήταν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης αλλά και εκμετάλλευσης.

Γεννήθηκε έτσι η ανάγκη αναγνώρισης των δικαιωμάτων του παιδιού και η σκέψη της κατοχύρωσης τους σε παγκόσμια κλίμακα.

Η τελική υπογραφή της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού πραγματοποιήθηκε από όλους σχεδόν τους αρχηγούς κρατών του κόσμου το 1990. Στην Ελλάδα επικυρώθηκε το 1992 και έκτοτε αποτελεί νόμο του κράτους (Νόμος 2101/2-12-1992). Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού περιλαμβάνει τρεις μεγάλες κατηγορίες δικαιωμάτων:

- Προστασία (από κάθε μορφής κακοποίηση, εκμετάλλευση, διάκριση, ρατσισμό, κ.λπ.)
- Παροχές (δικαίωμα στην εκπαίδευση, την υγεία, την πρόνοια, την ψυχαγωγία, κ.λπ.)
- Συμμετοχή (δικαίωμα στην έκφραση γνώμης, την πληροφόρηση, τον ελεύθερο χρόνο, κ.λπ.)

Η Σύμβαση επισημαίνει ότι το παιδί και ο νέος πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ισότιμοι και αυτόνομοι πολίτες της κοινωνίας χωρίς αυτό να αντιδιαστέλλεται με την ανάγκη της προστασίας τους (Τσαγκάρη Μ. Αγάθωνος.Ε., 1999:160)

Επισημαίνει επίσης, ότι οτιδήποτε αναστέλλει την ομαλή σωματική, νοητική, συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού ή του εφήβου, σαφώς και παραβιάζει τα δικαιώματα του.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρει,

→ Στο Άρθρο 19 «βία και εγκατάλειψη παιδιού», τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νομίμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί. Αυτά τα προστατευτικά μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν, όπου χρειάζεται, αποτελεσματικές διαδικασίες για την εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων, που θα αποσκοπούν στην παροχή της απαραίτητης υποστήριξης στο παιδί και σε αυτούς οι οποίοι έχουν την επιμέλειά του, καθώς και για άλλες μορφές πρόνοιας και για το χαρακτηρισμό, την αναφορά, την παραπομπή, την ανάκριση, την περίθαλψη και την παρακολούθηση της εξέλιξής τους στις περιπτώσεις κακής μεταχείρισης του παιδιού που περιγράφονται πιο πάνω, και όπου χρειάζεται, για διαδικασίες δικαστικής παρέμβασης.

- Στο Άρθρο 20 «εναλλακτική επιμέλεια», ορίζεται πως κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία τους. Αυτή η επιμέλεια μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, τη μορφή της τοποθέτησης σε μια οικογένεια, της ΚΑΦΑΛΑΗ του ισλαμικού δικαίου, της υιοθεσίας ή, σε περίπτωση ανάγκης, της τοποθέτησης σε ένα κατάλληλο για την περίπτωση ίδρυμα για παιδιά. Κατά την επιλογή ανάμεσα σε αυτές τις λύσεις, λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανάγκη μιας συνέχειας στην εκπαίδευση του παιδιού, καθώς και η εθνική, θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσολογική καταγωγή του.
- Στο Άρθρο 21 «υιοθεσία», τα Συμβαλλόμενα Κράτη που αναγνωρίζουν και /ή επιτρέπουν την υιοθεσία διασφαλίζουν ότι εκείνο που λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι το συμφέρον του παιδιού και μεριμνούν ώστε η υιοθεσία ενός παιδιού να μην επιτρέπεται παρά μόνο από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποφαινόμενες, σύμφωνα με το νόμο και με τις εφαρμοζόμενες διαδικασίες και επί τη βάση όλων των αξιόπιστων σχετικών πληροφοριών, εάν η υιοθεσία είναι δυνατή εν όψει της κατάστασης του παιδιού σε σχέση με τον πατέρα και τη μητέρα του, τους συγγενείς του και τους νομίμους εκπροσώπους του και εάν, εφόσον αυτό απαιτείται, τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα έδωσαν τη συναίνεση τους για την υιοθεσία, έχοντας γνώση των πραγμάτων και μετά από την αναγκαία παροχή συμβουλών.
- Στο Άρθρο 22 «προστασία παιδιού», τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει

των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να χαίρει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα τα σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.

- Στο Άρθρο 23 «προστασία παιδιών με αναπηρία», τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου. Επίσης αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή, μετά από αίτηση, στα ανάπηρα παιδιά που πληρούν τους απαιτούμενους όρους και σε αυτούς που τα έχουν αναλάβει, μιας βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή αυτών στους οποίους τα έχουν εμπιστευθεί.
- Στο Άρθρο 24 «δικαίωμα του παιδιού στην υγεία», τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατόν επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης αναπήρων. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν το ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.
- Στο Άρθρο 32 «οικονομική εκμετάλλευση παιδιού», τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική

εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.

- Στο Άρθρο 34 «προστασία παιδιών από σεξουαλική εκμετάλλευση και βία», τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για τον σκοπό αυτόν, τα Κράτη, ειδικότερα, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν: α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα. β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες. γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.
- Στο Άρθρο 36 «προστασία παιδιού από κάθε μορφή εκμετάλλευσης», τα Συμβαλλόμενα Κράτη προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του.
- Και τέλος στο Άρθρο 39 «επανάταξη του παιδιού- θύματος», τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν τη σωματική και ψυχολογική ανάρρωση και την κοινωνική επανάταξη κάθε παιδιού θύματος: οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, βασανισμού ή κάθε άλλης μορφής σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας ή ένοπλης σύρραξης. Η ανάρρωση αυτή και η επανάταξη γίνονται μέσα σε περιβάλλον, που ευνοεί την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού. (http://www.unicef.gr/reports/inform/info_b1.php)

Το παιδί και ο έφηβος θεωρούνται πλέον ως υποκείμενα δικαιωμάτων και όχι ως αντικείμενα προστασίας. Το δικαίωμα προστασίας παιδιών και εφήβων, καθώς και το δικαίωμα ευτυχισμένης διαβίωσης και δημιουργικής ανάπτυξης, πρέπει να είναι ο στόχος κάθε ευνομούμενης κοινωνίας για την καλύτερη δυνατή ευεξία των μελών της. (Ε. Αγάθωνος- Γεωργοπούλου, Μ. Τσαγκάρη 1999:158-161)

Κάθε παιδί θα απολαμβάνει τα δικαιώματα της κοινωνικής ασφάλισης και θα του αναγνωρίζεται το δικαίωμα να αναπτύσσεται με υγεία. Η μητέρα και το παιδί είναι πρόσωπα που έχουν ανάγκη από ιδιαίτερη φροντίδα και προστασία. Αναγνωρίζεται το δικαίωμα ιατρικής περίθαλψης, αξιοπρεπούς διαβίωσης, σωστής διατροφής, στεγάσεως και ψυχαγωγίας.

Όλα τα παιδιά έχουν ανάγκη να αναπτυχθούν αρμονικά μέσα σε μια ατμόσφαιρα αγάπης, στοργής, ηθικής και υλικής ασφάλειας. Το παιδί της τρυφερής ηλικίας δε θα χωρίζεται από την μητέρα του, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. (Holt J. 1996:122)

Οι υπηρεσίες που εμπλέκονται σε θέματα παιδικής προστασίας έχουν καθήκον να παρέχουν ιδιαίτερη φροντίδα σε παιδιά που δεν έχουν επαρκή μέσα συντήρησης και στα παιδιά χωρίς οικογένεια.

Η προσπάθεια για την επιβίωση, την υγεία, την μόρφωση, την προστασία και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών, θα πρέπει να είναι καθολική, έντονη και συνεχής.

Οι κοινωνίες έχουν θεσμοθετήσει νομοθετικά κείμενα εθνικού, ευρωπαϊκού αλλά και διεθνούς χαρακτήρα με στόχο την στήριξη τόσο των φορέων όσο και των επαγγελματιών, οι οποίοι ασχολούνται με θέματα παιδικής προστασίας και με πρωταρχικό σκοπό κάθε παιδί να μπορεί να ζήσει ευτυχισμένο τα παιδικά του χρόνια. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:66)

Επισημαίνεται επίσης, ότι οτιδήποτε αναστέλλει την ομαλή σωματική, νοητική, συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού ή του εφήβου, σαφώς και παραβιάζει τα δικαιώματα του.

Το Σύνταγμα της Ελλάδας δεν περιέχει ειδικές αναφορές στα παιδιά, πέρα από το άρθρο 21, στο οποίο αναφέρεται ότι η οικογένεια , ως θεμέλιο της συντήρησης και της προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του κράτους. (Τσαγκάρη Μ. Αγάθωνος.Ε., 1999:160)

Η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού διασφαλίζεται με έμμεσο τρόπο, στο βαθμό δηλαδή που τα παιδιά

περιλαμβάνονται στις διατάξεις που αφορούν τη γενικότερη προστασία των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 25, τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του κράτους. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου από την πολιτεία αποβλέπουν στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.

Η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού δεν διασφαλίζεται, ωστόσο, μόνο μέσω του Συντάγματος, καθώς η Ελλάδα έχει κυρώσει σειρά διεθνών συμβάσεων που αφορούν την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι δεν έχει κυρώσει ένα αξιόλογο αριθμό συμβάσεων όπως:

- ✓ Το προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των δικαιωμάτων του παιδιού, που αφορά τα παιδιά που εμπλέκονται σε ένοπλες συρράξεις.
- ✓ Το προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης των δικαιωμάτων του παιδιού που αφορά την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία.
- ✓ Τη Σύμβαση της Χάγης του 1961.
- ✓ Τη Σύμβαση της UNESCO του 1960 για την καταπολέμηση των διακρίσεων στην εκπαίδευση.

Επίσης, ενώ η Ελλάδα έχει κυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση του 1965 για την καταπολέμηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων, η κυβέρνηση δεν αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής για την καταπολέμηση των διακρίσεων να δέχεται σχετικά αιτήματα-καταγγελίες από μεμονωμένα άτομα ή ομάδες. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:67)

Η Ελλάδα, επίσης, δεν έχει κυρώσει σημαντικό αριθμό συμβάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Πολλές από αυτές δεν αφορούν αποκλειστικά τα παιδιά, ωστόσο η κύρωση τους κρίνεται σημαντική για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού με ολοκληρωμένο τρόπο.

Όπως έχει παρατηρηθεί και από την έκθεση του Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι, η Ελλάδα ενώ διαθέτει ένα επαρκές νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, το πλαίσιο αυτό δυστυχώς δεν εφαρμόζεται. Η αδυναμία αυτή γίνεται ιδιαίτερα αισθητή στην περίπτωση των ευάλωτων ομάδων όπως είναι οι Ρομά και οι μετανάστες.

Ταυτόχρονα, διαπιστώνεται αδυναμία τήρησης των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων όπως αυτή προβλέπεται από

τις διεθνείς συμβάσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ελληνική κυβέρνηση υπέβαλε στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού την προβλεπόμενη έκθεση βάσει του άρθρου 44 της Σύμβασης με 5 χρόνια καθυστέρηση, ενώ το κράτος δεν έχει εκδώσει ακόμα ένα βασικό κείμενο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Στις συστάσεις της αρμόδιας Επιτροπής των ΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού αναφέρεται η ανάγκη παροχής πληροφοριών στην Επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού αναφορικά με τα μέτρα που λαμβάνει η Ελλάδα για τη διάδοση της Σύμβασης. Ειδικότερα ως προς το τελευταίο σημείο αναφέρεται η ανάγκη διάδοσης της μέσω σεμιναρίων ευαισθητοποίησης των δασκάλων, των μαθητών, των γονέων και της κοινής γνώμης, καθώς και η ανάγκη ανάληψης ειδικών μέτρων για τη διάδοση της σύμβασης στις μειονότητες.

Σε ένα γενικότερο επίπεδο η Ελλάδα καλείται να αναγνωρίσει τις αδυναμίες του υπάρχοντος πλαισίου, με την προσπάθεια παράλληλα διατύπωσης ρεαλιστικών λύσεων και να μην περιορίζεται στη διατύπωση ανέφικτων και γενικόλογων προτάσεων τη στιγμή που ανέχεται τη διαιώνιση των υπαρχόντων προβλημάτων.

Στην έκθεση της Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού των ΗΕ (2002) και ειδικότερα στην εισαγωγή επισημαίνεται:

- § Η καθυστέρηση υποβολής της έκθεσης από την πλευρά της Ελλάδας
- § Η έλλειψη ενός βασικού κειμένου για τα ανθρώπινα δικαιώματα
- § Η απουσία πληροφοριών για τις επιδράσεις της υλοποίησης της Σύμβασης
- § Η έλλειψη συμπερίληψης ενός τμήματος για τα γενικά μέτρα υλοποίησης.

Στα θετικά σημεία αναγνωρίζονται:

- § Η επικύρωση της Σύμβασης 182 για τις χείριστες μορφές παιδικής εργασίας
- § Η ψήφιση σειράς νόμων για την ανάπτυξη του εθνικού συστήματος κοινωνικής φροντίδας, για την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και για την βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό του εθνικού συστήματος υγείας
- § Η θέσπιση εθνικού παρατηρητηρίου για τα δικαιώματα του παιδιού
- § Η καθιέρωση της Βουλής των εφήβων και των μαθητικών συμβουλίων

§ Οι προσπάθειες για τη βελτίωση της πληροφόρησης.

Παράλληλα προς την έκθεση της Επιτροπής, οι ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) προέβησαν στην σύνταξη έκθεσης σχετικά με την υλοποίηση της Σύμβασης των ΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού στην Ελλάδα. Η έκθεση των ΜΚΟ αναδεικνύει περίπου τα ίδια ζητήματα με την έκθεση της Επιτροπής.

Σημαντικό ρόλο στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού διαδραματίζει ο Συνήγορος του Παιδιού. Ως προς τα δικαιώματα του παιδιού, η αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη προσδιορίζεται από ειδικές προβλέψεις του νόμου για την επέκταση της αρμοδιότητας της αρχής και στον ιδιωτικό χώρο, καθώς και από τα πρότυπα παρέμβασης θεσμών όπως έχουν τεθεί σε διεθνές επίπεδο και ιδιαίτερα από αυτά που έχουν τεθεί από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) το 2000. Ο κύκλος των δικαιωμάτων του παιδιού προσπαθεί να ανταποκριθεί τόσο στα προβλεπόμενα από την εθνική νομοθεσία, όσο και στις κατευθύνσεις και την πρακτική δράσης που ακολουθούν αντίστοιχες αρχές του εξωτερικού.

Ειδικότερα, ο κύκλος των δικαιωμάτων του παιδιού ερευνά συγκεκριμένες καταγγελίες που τίθενται υπόψη της αρχής με τη μορφή αναφορών. Οι καταγγελίες αυτές υποβάλλονται από το ίδιο το παιδί, τους γονείς, τους συγγενείς, ή από τρίτα πρόσωπα που έχουν άμεση αντίληψη για συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων του παιδιού. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:70)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ & ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Κάθε παιδί έχει ανάγκη λόγω της φυσικής και πνευματικής ανωριμότητας από ιδιαίτερη προφύλαξη και φροντίδα, όπως επίσης και της κατάλληλης νομικής προστασίας, τόσο πριν όσο και μετά την γέννηση του.

Η παιδική προστασία ή πρόνοια για το παιδί έχει διάφορες έννοιες. Ο όρος αυτός σημαίνει τις πράξεις που γίνονται και

προβλέπονται με σκοπό το καλό του παιδιού και την κοινωνική εργασία που απευθύνεται προς τα παιδιά. Σε ευρεία έννοια η παιδική προστασία καλύπτει όλους εκείνους τους τομείς που έχουν σκοπό να δημιουργήσουν συνθήκες ευνοϊκές για την κανονική ανάπτυξη και εξέλιξη των προσωπικών ικανοτήτων κάθε παιδιού.

Περιλαμβάνει εκείνες τις υπηρεσίες και τις οργανώσεις που προσπαθούν να επισημάνουν, να βελτιώσουν και να εξαλείψουν τους παράγοντες κινδύνου οι οποίοι επηρεάζουν την ομαλή σωματική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Η παιδική προστασία στρέφει το ενδιαφέρον της προς την επάρκεια και την καλή λειτουργία των μέσων, τα οποία συντελούν στην επίτευξη των στόχων της και ιδιαίτερα στην ικανοποίηση της ανάγκης του παιδιού για προστασία, ασφάλεια και σταθερότητα, καθώς επίσης και στην κοινωνική προσαρμογή των παιδιών. Τα μέσα προστασίας του παιδιού είναι διάφοροι οργανισμοί, υπηρεσίες, ιδρύματα, τόσο κρατικά όσο και ιδιωτικά τα οποία ασχολούνται με την φροντίδα για το παιδί. Αλλά το βασικό μέσο προστασίας του παιδιού είναι η οικογένεια, αφού εκείνη έχει την πρωταρχική ευθύνη ενδυνάμωσης, στήριξης και ασφάλειας του παιδιού. (Αγάθωνος Α., 1999:157)

Οι κοινωνικοπολιτικές διεργασίες και νομοθετικές παρεμβάσεις των τελευταίων 20 ετών έχουν διαμορφώσει το υπάρχον Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας στη χώρα μας. Το 1988 σημειώνεται η έναρξη των προσπαθειών για νέες μεταρρυθμίσεις όσον αφορά την οργανωτική και διοικητική δομή των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας σε οργανωμένο Εθνικό Σύστημα. Το έτος αυτό, το Υπουργείο Υγείας - Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κάτω από την πίεση κοινωνικών και επιστημονικών φορέων επεξεργάστηκε Σχέδιο Νόμου με κεντρική επιδίωξη τον εκσυγχρονισμό και την αναδιοργάνωση των φορέων κοινωνικής πρόνοιας. Η προσπάθεια αυτή δεν ολοκληρώθηκε και δεν υπήρξε σχετική νομοθετική πράξη.

Με τον νόμο Ν. 2082/92 για την «Αναδιοργάνωση της κοινωνικής πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών κοινωνικής προστασίας» προωθήθηκε το 1992.

Στις σημαντικότερες προβλέψεις αυτής της νομοθετικής παρέμβασης περιλαμβάνονται:

1. η σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων
2. η εισαγωγή νέων θεσμών και η ενίσχυση της ανοικτής κοινωνικής φροντίδας όπως : κατοίκων κοινωνικής προστασίας, ημερησία δημιουργική απασχόληση νηπίων

- και βρεφών και ρυθμίσεις σχετικές με τους θεσμούς της παιδικής προστασίας της αναδοχής και υιοθεσίας
3. η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού των φορέων κοινωνικής πρόνοιας
 4. και η ιδιωτική αναδιάρθρωση τριών κεντρικών οργανισμών Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου και η ανάθεση συγκεκριμένων τομέων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας: ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας ως κύριος φορέας προστασίας της οικογένειας και το Κέντρο Βρεφών «ΜΗΤΕΡΑ» ως κύριος φορέας προστασίας άγαμων μητέρων και παιδιών σε κίνδυνο.(Ατλάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:79)

Νέα ανάγκη για αλλαγή όσο αναφορά το νομικό πλαίσιο γύρω από την παιδική προστασία έχει επιβάλει η μεγάλη ανάπτυξη και εξάπλωση του ιδιωτικού τομέα πάνω στην κοινωνική φροντίδα. Φυσικό επακόλουθο ήταν η απαίτηση για ένα σαφή νομοθετικό πλαίσιο που θα ρυθμίζει την λειτουργία αυτών και την σχέση τους με τους δημόσιους φορείς. Αυτήν την αναγκαιότητα επιδίωξε να ρυθμίσει η νομοθετική παρέμβαση με το Ν. 2345/95 σχετικά με τις «Οργανωμένες υπηρεσίες παροχής προστασίας από φορείς κοινωνικής πρόνοιας και άλλες διατάξεις». Κύριες ρυθμίσεις του νόμου αυτού είναι οι εξής:

- η απαγόρευση παροχής οργανωμένων κοινωνικών υπηρεσιών χωρίς την έκδοση σχετικής άδειας από την οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
- η πρόβλεψη αυστηρών ποινών για τους παραβάτες
- και η καθιέρωση του θεσμού του Κοινωνικού Συμβουλίου ως μηχανισμού επίβλεψης και συνεχούς παρακολούθησης της ποιότητας και της επάρκειας των υπηρεσιών που παρέχονται από ιδιωτικούς φορείς.

Δυστυχώς οι νόμοι αυτοί παρέμειναν στα χαρτιά λόγω του ότι πολλές Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις έχουν ελλιπή επάνδρωση από κοινωνικούς λειτουργούς.

Το 1998 έχουμε την νομοθετική παρέμβαση του Ν. 2646/98 με αναφορά στην «Ανάπτυξη Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις». Το κράτος κάνει μία προσπάθεια να ενεργήσει βάσει συντονισμένων και οργανωμένων προσπαθειών. Επιπλέον ένας βασικός του στόχος είναι να μπορεί να εποπτεύει τις ενέργειες κάθε ιδιωτικού φορέα παροχής κοινωνικής φροντίδας. Για πρώτη φορά διατυπώνεται και κατοχυρώνεται θεσμικά το περιεχόμενο της κοινωνικής

φροντίδας, προσδιορίζεται ως ευθύνη του κράτους και παρέχεται χωρίς διακρίσεις. Μερικές από τις προβλέψεις για ένα αποδοτικότερο κράτος πρόνοιας είναι οι εξής:

- η κατάργηση Εθνικών Προγραμμάτων Κοινωνικής Φροντίδας
- η διάκριση του περιεχομένου των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας
- η δημιουργία Τμήματος Ανάπτυξης Εθελοντισμού στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας
- η δημιουργία Εθνικού και Νομαρχιακού Μητρώου φορέων ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και η πιστοποίηση τους ως φορείς του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας
- η σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.ΣΥ.Κ.Φ)
- και η σύσταση νέων και καινοτόμων δομών κοινωνικής φροντίδας.

Τα μελανά σημεία των καινοτομιών αυτών είναι η μη πρόβλεψη αποκεντρωμένου περιφερειακού διοικητικού συστήματος οργάνωσης και συντονισμού των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και δικτύου πρωτοβάθμιων κοινωνικών υπηρεσιών.

Ο Ν.2646/98 παρόλα αυτά παρουσιάζει μια μεγάλη αδυναμία όσον αναφορά την οργανωτική και λειτουργική αποτυχία της σύστασης του νέου κεντρικού φορέα παροχής της κρατικής κοινωνικής φροντίδας (ΝΠΔΔ) με την επωνυμία Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.Ο.Κ.Φ.). Η σύσταση αυτού του νέου φορέα στηρίχθηκε στην απόπειρα της συγχώνευσης των τριών μεγαλύτερων υφισταμένων φορέων πρόνοιας. Η συγχώνευση αυτών των οργανισμών πρόνοιας, με διαφορετικό νομικό καθεστώς, δεν ήταν όμως δυνατόν να επιτευχθεί μέχρι το 2003, όταν καταργήθηκε ο Ε.Ο.Κ.Φ. λόγω της αδυναμίας να εκδοθεί το προβλεπόμενο Π.Δ. για τον ενιαίο οργανισμό λειτουργίας του. Η συνεχής διατήρηση αυτών των εκκρεμοτήτων προκάλεσε μία δυσκολία στην λειτουργία των φορέων αυτών και καθυστέρηση στην προώθηση των προβλεπόμενων διοικητικών και διαρθρωτικών αλλαγών για την ολοκλήρωση των αναγκαίων δράσεων και δομών του δικτύου των υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας. (Δεληγιάννης Ι., 2001:98)

Η αναγκαιότητα συστηματικότερης παρακολούθησης και ελέγχου των φορέων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα για την σύννομη λειτουργία και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας οδήγησε στην νομοθετική πρωτοβουλία για

την σύσταση Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας (Σ.Ε.Υ.Υ.Π.) με το Ν. 2920/01. Στο άρθρο 3 προβλέπεται η διάρθρωση των τομέων δραστηριότητας του Σ.Ε.Υ.Υ.Π., μεταξύ των οποίων αναφέρεται ο τομέας φορέων Πρόνοιας.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη με την νομοθετική παρέμβαση του Ν. 3293/0 συστήνεται ο Τομέας Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στις αρμοδιότητες του Συνηγόρου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προβλέπονται:

- η διερεύνηση αναφορών των πολιτών κατά υγειονομικών και προνοιακών υπηρεσιών
- η εισήγηση μέτρων για την αποκατάσταση και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών
- την εξάλειψη φαινομένων κακής διοίκησης
- και η βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης άλλα και των σχέσεων τους με τον πολίτη.

Πέντε χρόνια μετά την πρώτη νομοθετική παρέμβαση για την συγκρότηση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας στη χώρα μας προωθείται νέα νομοθετική παρέμβαση για την «αναδιοργάνωση του Συστήματος» με το Ν. 3106/03. Οι βασικές προβλέψεις του νόμου αυτού για την αναδιοργάνωση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας περιλαμβάνουν:

- την περιφερειακή συγκρότηση των κρατικών υπηρεσιών πρόνοιας (ένταξη στα 17 ΠΕ.Σ.Υ.Π.)
- την σύσταση αυτοτελούς τμήματος κοινωνικών υπηρεσιών σε κάθε περιφερειακή υπηρεσία
- την σύσταση Επιστημονικού Συμβουλίου για θέματα Κοινωνικής Φροντίδας σε κάθε περιφερειακή υπηρεσία
- την σύσταση Επιστημονικού Συμβουλίου για θέματα Κοινωνικής Φροντίδας σε κάθε περιφερειακή υπηρεσία
- την υπαγωγή όλων των πρωτοβάθμιων κοινωνικών υπηρεσιών στους οικείους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (παιδικοί σταθμοί, συμβουλευτικά κέντρα κ.α.)
- την ίδρυση Εθνικού Παρατηρητήριου Ατόμων με αναπηρίες
- για την ενίσχυση των προγραμμάτων αποϊδρυματοποίησης και ανοιχτής φροντίδας. (Ατλάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:35)

Βασικό μειονέκτημα της συγκεκριμένης παρέμβασης για την περιφερειακή συγκρότηση του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας ήταν η μη πρόβλεψη: (α) των βασικών δομών που θα

πρέπει να συγκροτούν το δίκτυο των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας κάθε περιφέρειας και τους αναλογικούς δείκτες μεγέθους και στελέχωσης με βάση τον πληθυσμό ευθύνης, τις γεωγραφικές ιδιαιτερότητες και τους επιδημιολογικούς και κοινωνικούς δείκτες και (β) της οριζόντιας διασύνδεσης των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας των διαφόρων βαθμίδων και φορέων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Οι διαρθρωτικές και διοικητικές αλλαγές που επήλθαν από τις ρυθμίσεις του Ν. 3106/03 προκάλεσαν αναστάτωση και σημαντικές μεταβολές στις οργανικές και υπηρεσιακές σχέσεις των στελεχών των φορέων κοινωνικής πρόνοιας. Ως σημαντικότερες αδυναμίες των αλλαγών αυτών καταγράφηκαν η μη αξιοποίηση της επιτελικής εμπειρίας και της εξειδικευμένης τεχνογνωσίας των στελεχών των φορέων κοινωνικής πρόνοιας στο πλαίσιο των κεντρικών περιφερειακών υπηρεσιών και η μη κατοχύρωση των πόρων των φορέων κοινωνικής πρόνοιας (προσωπικό, περιουσία κτλ.). (Μαύρης Θ., 1998:32)

Μετά από δύο χρόνια με την νέα νομοθετική παρέμβαση του Ν. 3329/05 με τίτλο «Εθνικό Σύστημα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» τα περιφερειακά συστήματα (ΠΕ.Σ.Υ.Π.) μετονομάζονται σε Διοικήσεις Υγειονομικής Περιφέρειας (Δ.Υ.ΠΕ.) και οι μονάδες Κοινωνικής φροντίδας μετατρέπονται σε ΝΠΔΔ υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της οικείας Δ.Υ.ΠΕ. Μεταξύ των διοικητικών ρυθμίσεων που προβλέπει αυτή η νομοθετική παρέμβαση, καθιερώνεται για πρώτη φορά στις μονάδες κοινωνικής φροντίδας ο θεσμός του έμμισθου διοικητή πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Ακολούθησε η νομοθετική παρέμβαση του Ν. 3527/2007 με τίτλο «Κύρωση συμβάσεων υπέρ νομικών προσώπων εποπτευομένων από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λοιπές διατάξεις», με την οποία συγχωνεύθηκαν οι 17 Υγειονομικές Περιφερειακές της χώρας σε 7 και αντίστοιχα οι Διοικήσεις τους, οι οποίες προβλέπεται ότι ελέγχουν και εποπτεύουν τα ΝΠΔΔ υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης της περιοχής ευθύνης τους.

Το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο δραστηριοποίησης των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας αποτελεί το προαναφερθέν Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης. Η έλλειψη κωδικοποίησης της διάσπαρτης προνοιακής νομοθεσίας και ειδικότερα αυτής που αναφέρεται στην κοινωνική φροντίδα του παιδιού δυσχεραίνει την κατανόησή της και σε αρκετές περιπτώσεις την ενιαία και αποτελεσματική εφαρμογή της.

Το θεσμικό πλαίσιο των υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας για το παιδί, όπως και γενικότερα για την κοινωνική πρόνοια, έχει ως

θεμελιώδη αναφορά το Σύνταγμα της χώρας (2001) και ειδικότερα τα άρθρα 21 και 25, όπου γίνεται σαφής αναφορά για την προστασία της παιδικής ηλικίας και τις ευθύνες για τη διασφάλιση από τα κρατικά όργανα. (Μαύρης Θ., 1998:34)

3.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Το υφιστάμενο γενικό νομοθετικό πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας περιλαμβάνει ρυθμίσεις οι οποίες σχετίζονται με την κοινωνική προστασία και κοινωνική φροντίδα για το παιδί στη χώρα μας. Επιπλέον οι κύριες γενικές ή ειδικές ρυθμίσεις για την κοινωνική προστασία και κοινωνική φροντίδα για το παιδί είναι:

Γενικές ρυθμίσεις

- Β.Α.273/73 «Περί μετατροπής των Εθνικών Ορφανοτροφείων και Οικοτροφείων εις κέντρα Παιδικής Μεριμνης».
- Ν.1302/82, «Για την επικύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας αριθ. 103/1952 για την προστασία της Μητρότητας».
- Ν. 1329/83, Κύρωση ως Κώδικα του σχεδίου νόμου: «Εφαρμογή της συνταγματικής αρχής της ισότητας ανδρών και γυναικών στον Αστικό Κώδικα, τον εισαγωγικό του νόμο, την εμπορική νομοθεσία και τον κώδικα πολιτικής δικονομίας, καθώς και μερικός εκσυγχρονισμός των διατάξεων του Αστικού Κώδικα που αφορούν το οικογενειακό δίκαιο».
- Ν. 1431/84 «Ρύθμιση θεμάτων φορέων κοινωνικής πρόνοιας- παιδικής προστασίας και άλλες διατάξεις».
- Ν.2101/92 «Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού».
- Ν 2447/1996 Κύρωση ως Κώδικα του σχεδίου νόμου «Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου, δικαστική συμπαράσταση, δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές, δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις». Για τις σχετικές συμπληρωματικές ρυθμίσεις

γίνεται παραπομπή σε προγενέστερους ή μεταγενέστερους νόμους.

- Ν. 3064/02 για την «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών».
- Π.Δ.233/03 «Προστασία και αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323^Α, 349,351 και 351^Α του Ποινικού Κώδικα, κατά το άρθρο 12 του Ν. 3064/2002 (ΦΕΚ Α' 248)».
- Ν. 3094/03 για το «Συνήγορο του Πολίτη».
- Ν.3304/05 για την «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».
- Ν.3625/07 για την «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις». (Αλτάνης Π.-Οικονόμου Χ., 2009:40)

Επίσης οι νομοθετικές ρυθμίσεις για την εισοδηματική ενίσχυση των παιδιών και των οικογενειών τους είναι οι εξής:

- Ν.1910/44, Περί κωδικοποίησης και συμπλήρωσης της Νομοθεσίας «περί προστασίας πολυτέκνων»(ΦΕΚ 220/Α'3-10-44) και οι τροποποιήσεις και συμπληρώσεις που ακολούθησαν για τον ορισμό των προϋποθέσεων χορήγησης και του είδους των μέτρων και παροχών(ΦΕΚ 2/Α'5-1-79).
- Ν.4051/60, « Περί ενισχύσεως απροστάτευτων παιδιών»(ΦΕΚ 68/Α'20-5-60). Ακολούθησαν τροποποιήσεις και συμπληρώσεις για τον ορισμό των προϋποθέσεων και το ύψος της οικονομικής ενίσχυσης(Π.Δ 108/83, Π.Δ 270/85, Π.Δ 147/89, Π.Δ 417/90, Π.Δ 215/91, Π.Δ.148/97) και την τροποποίηση του ορίου ηλικίας επιδότησης (ΦΕΚ 339/Β'4-6-82).
- Ν.Δ 57/73, «Περί λήψεων μέτρων κοινωνικής προστασίας των οικονομικών αδυνάτων και καταργήσεως των διεπυσών τον θεσμόν της απορίας διατάξεων» (ΦΕΚ 149/Α'19-7-73), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με μεταγενέστερες ρυθμίσεις και ισχύει.

- Π.Δ. 108/83 για τις «Προϋποθέσεις ενίσχυσεως απροστάτευτων παιδιών»(ΦΕΚ 49/Α΄/20-4-83), το οποίο τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 147/89 (ΦΕΚ 70/Α΄/7-3-89) και το Π.Δ.148/97(ΦΕΚ 127/Α΄/20-6-97).
- Ν.2909/01 « Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 90/Α΄/2-5-01 ίδρυση Εθνικού παρατηρητηρίου για τα δικαιώματα του παιδιού).
- Π.Δ. 233/03 για την «Προστασία και αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323,323^Α, 349,351 και 351^Α του Ποινικού Κώδικα, κατά το άρθρο 12 του Ν.3064/2002(ΦΕΚ α΄248).
- Ν.3454/06 για την «Ενίσχυση της οικογένειας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 75/Α΄/7-4-06)
- Κοινή Υπουργική απόφαση με αριθμ. Π1α/Γ.Π.οικ.92798/3-7-06 για την «Αναπροσαρμογή του ύψους της παρεχόμενης οικονομικής ενίσχυσης σε ανάδοχες οικογένειες από τις Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας: Αναρρωτήριο Πεντέλης, Παιδόπολη Άγιος Ανδρέας Καλαμακίου και το Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ»(ΦΕΚ 1163/Β΄/28-8-06) (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:97)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

4.1 ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με την παράγραφο 1, του άρθρου 3 του Ν.2646/98 στο Εθνικό Σύστημα κοινωνικής φροντίδας παρέχουν υπηρεσίες οι φορείς του Δημοσίου τομέα που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και οι φορείς Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εγγεγραμμένοι στο Νομαρχιακό και Εθνικό Μητρώο φορέων ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.2646/98. Επιπλέον σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 1

N.2646/98, υπηρεσίες μπορούν να παρέχουν και οι φορείς Ιδιωτικού Δικαίου κερδοσκοπικού χαρακτήρα (επιχειρήσεις). Οι παρεχόμενες υπηρεσίες από τους φορείς του Εθνικού Συστήματος διακρίνονται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρο 3 του N.2646/98 σε,

- α) Πρωτοβάθμια Κοινωνική Φροντίδα,
- β) Δευτεροβάθμια Κοινωνική Φροντίδα και
- γ) Τριτοβάθμια Κοινωνική Φροντίδα.

Η πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοιχτής φροντίδας και αποσκοπεί στην πρόληψη των αναγκών και στον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού.

Η δευτεροβάθμια κοινωνική φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας ή κλειστής φροντίδας και αποσκοπεί στην θεραπεία και αποκατάσταση σωματικής, πνευματικής, ψυχικής νόσου ή αναπηρίας, ως και στην πρόληψη και αποκατάσταση των συνεπειών κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Περιφέρειας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Η τριτοβάθμια κοινωνική φροντίδα έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοιχτής και κλειστής κοινωνικής φροντίδας που απαιτεί υψηλή εξειδίκευση ή τεχνολογία. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται κυρίως στο πλαίσιο της Κεντρικής Διοίκησης και της Περιφέρειας. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:85)

Στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας λειτουργούν αντίστοιχα φορείς που παρέχουν υπηρεσίες πρόληψης , κοινωνικής προστασίας και φροντίδας, οι οποίες αποσκοπούν να αποτρέψουν κοινωνικούς κινδύνους που απειλούν τα παιδιά και να τους διασφαλίσουν τις κατάλληλες συνθήκες για την απρόσκοπτη σωματική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη τους σε ασφαλές περιβάλλον και ταυτόχρονα προωθούν την έμπρακτη εφαρμογή, κατανόηση και σεβασμό των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως αυτά περιέχονται στο Ν.2101/92, με τον οποίο η χώρα μας κύρωσε τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού του 1989.(Παπαφλέσα Θ. 1999:78)

4.2 ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Οι φορείς κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης του δημόσιου τομέα οργανώνονται και λειτουργούν σε 4 επίπεδα:

- 1) κεντρική διοίκηση,
- 2) περιφερειακή διοίκηση,
- 3) νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και
- 4) τοπική αυτοδιοίκηση.

Στο πλαίσιο των επιπέδων αυτών οργανώνονται και λειτουργούν οι φορείς που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης στα παιδιά και στις οικογένειες τους.

Οι υπηρεσίες φροντίδας του δημοσίου τομέα παρέχονται από νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που ιδρύονται και εποπτεύονται από φορείς της κεντρικής διοίκησης, της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αποτελεί τον κύριο φορέα της κεντρικής διοίκησης για την οργάνωση και λειτουργία του δημόσιου συστήματος υγείας, κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης. Οι αρμοδιότητες του Υπουργείου περιέχονται στην παράγραφο 1, του άρθρου 1 του Π.Δ.95 του 2000 που αναφέρεται στον οργανισμό του Υπουργείου(ΦΕΚ 76/Α'/10-3-2000), ο οποίος τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα με το Π.Δ.299 του 2000(ΦΕΚ240/Α'/2-11-2000). Παράλληλα συμπληρωματικές δραστηριότητες με χαρακτηριστικά του αντικειμένου του τομέα πρόνοιας προωθούνται και από άλλα Υπουργεία και τους εποπτευόμενους Οργανισμούς τους.

Οι επιτελικές αρμοδιότητες στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας στο πλαίσιο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης υλοποιούνται από την αντίστοιχη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης που συστάθηκε για πρώτη φορά το 1987 (Π.Δ. 68/87) ως Γενική Γραμματεία Πρόνοιας, αναλαμβάνοντας τις μέχρι τότε αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας που είχε συσταθεί το 1977 (Π.Δ.544/77). Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης εποπτεύει και συντονίζει τη δράση των Διευθύνσεων και Τμημάτων της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης διαρθρώνεται από τρεις Διευθύνσεις με αντίστοιχα Τμήματα και ένα αυτοτελές Τμήμα:

- 1) Διεύθυνση Προστασίας Οικογένειας
 - Û Τμήμα Προστασίας Παιδιών και Εφήβων
 - Û Τμήμα Οικογένειας και Δημογραφικής Πολιτικής

- Û Τμήμα Προστασίας Ηλικιωμένων
- 2) Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης
 - Û Τμήμα Προστασίας Ευπαθών Ομάδων
 - Û Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας
 - Û Τμήμα Εθελοντισμού και Πιστοποίησης Φορέων
- 3) Διεύθυνση Ατόμων με Αναπηρίες
 - Û Τμήμα Οργάνωσης και Λειτουργίας Δομών και Προγραμμάτων Ανοιχτής Κοινωνικής Φροντίδας και Αποκατάστασης
 - Û Τμήμα Οργάνωσης και Λειτουργίας Δομών και Προγραμμάτων Αυξημένης Φροντίδας
- 4) Τμήμα Προσωπικού Φορέων του Εθνικού συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας.(Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:85)

Από τις αρμοδιότητες των διευθύνσεων και τμημάτων Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης προκύπτει ότι σχεδόν στο σύνολο τους δραστηριοποιούνται για ζητήματα που αφορούν την κοινωνική φροντίδα για το παιδί. Τις ευρύτερες δραστηριότητες του περιεχομένου συγκεντρώνει η Διεύθυνση Προστασίας Οικογένειας και πιο ειδικά το Τμήμα Προστασίας Παιδιών και Εφήβων.

Με το Ν.3106 το 2003 οι φορείς κοινωνικής πρόνοιας του δημόσιου τομέα αποτέλεσαν αποκεντρωμένες και ανεξάρτητες υπηρεσιακές μονάδες του περιφερικού συστήματος υγείας και πρόνοιας (17ΠΕ.Σ.Υ.Π.). με το Ν.3329 το 2005 οι φορείς κοινωνικής πρόνοιας του δημοσίου τομέα μετατρέπονται σε ΝΠΙΔ, τα οποία υπόκεινται στον έλεγχο και την εποπτεία του διοικητή της οικίας Υγειονομικής Περιφέρειας (οι Υ.ΠΕ. έως το 2007 ήταν 17 οπότε συγχωνεύθηκαν σε αυτά).

Οι κύριες αρμοδιότητες των τμημάτων των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων είναι:

Τμήμα Προστασίας Οικογένειας και Παιδιού

- Û Η προστασία μονογονεϊκών οικογενειών, κακοποιημένων γυναικών και ανηλίκων, παραμελημένων παιδιών και αστέγων και ευπαθών ομάδων πληθυσμού.
- Û Η εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής και οικονομικής επανένταξης ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, η δημιουργία θεσμών συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης των μελών τους ο επαγγελματικός προσανατολισμός η επαγγελματική κατάρτιση και η τοποθέτηση σε θέσης εργασίας των ατόμων που αποκλείονται κοινωνικά και από την αγορά εργασίας.

- Û Η προστασία των ατόμων που αποφυλακίζονται και έχουν άμεση ανάγκη βοήθειας για την οικονομική και κοινωνική τους επανένταξη και η δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης τους.

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

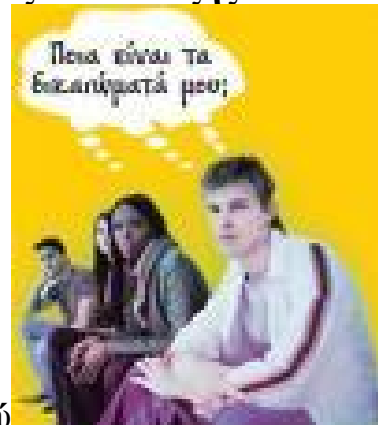
- Û Η εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής υποστήριξης της οικογένειας και του παιδιού και η δημιουργία θεσμών συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης.
- Û Η μέριμνα ανάπτυξης θεσμών προστασίας και συμπαράστασης και η μέριμνα για την υιοθεσία ανηλίκων.
- Û Η διενέργεια κοινωνικών ερευνών για την στεγαστική κατάσταση του πληθυσμού, για την κατάσταση της οικογένειας και των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.
- Û Η διενέργεια κοινωνικών ερευνών για την στεγαστική κατάσταση του πληθυσμού, για την κατάσταση της οικογένειας και των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.
- Û Η εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής υποστήριξης της τρίτης ηλικίας και η δημιουργία θεσμών συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης των μελών της.
- Û Η εφαρμογή προγραμμάτων συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης ατόμων, οικογενειών ή κοινωνικών ομάδων που περιέρχονται σε κατάσταση ανάγκης εξαιτίας κοινωνικών γεγονότων ή φυσικών καταστροφών.(Μαύρης Μ. 1998:65)

Οι δημοτικές και κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Σύμφωνα με τον ισχύοντα Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα οι αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού στον τομέα της Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης περιλαμβάνουν:

1. Την εφαρμογή πολιτικών ή την συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομιών, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοιχτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων. Την μελέτη και εφαρμογή σχετικών κοινωνικών προγραμμάτων.

2. Το σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων ή συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας.
3. Την προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με την δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης, εθελοντικών οργανώσεων και ομάδων εθελοντών, που θα δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των στόχων και την υποβοήθηση του έργου της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης του δήμου και της κοινότητας. (Ατλάνης Π., Οικονόμου Χ. 2009:87)

Ως πιο μεγάλοι θεσμικοί φορείς παρουσιάζονται οι εξής:

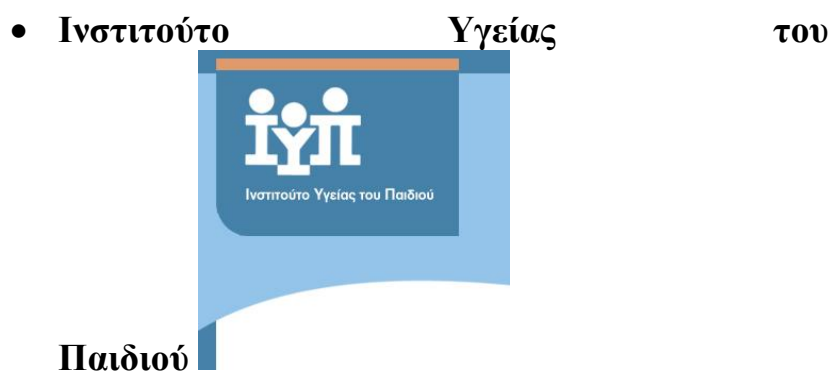
- Συνήγορος του παιδιού

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι μία ανεξάρτητη αρχή που δημιουργήθηκε το 1997 για να προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών. Ελέγχεται μόνο από τη Βουλή των Ελλήνων και οι υπηρεσίες του είναι δωρεάν. Ένα από τα τμήματα του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού που έχει αναλάβει το ρόλο του Συνηγόρου του Παιδιού στην Ελλάδα. Λειτουργεί από τον Ιούλιο του 2003 και αποστολή του είναι να υπερασπίζει τα δικαιώματα των ανηλίκων, δηλαδή όλων των αγοριών και κοριτσιών έως 18 χρόνων.

Δράση

- ερευνά συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών από φορείς ή άτομα και προτείνει τρόπους προστασίας τους

- προσπαθεί να κάνει γνωστά τα δικαιώματα των παιδιών σε όλους και πρώτα απ' όλα στα ίδια τα παιδιά
- φροντίζει ώστε τα παιδιά να συμμετέχουν και να ακούγεται η φωνή τους στα θέματα που τα αφορούν
- παρακολουθεί την εφαρμογή των νόμων για τα παιδιά και κάνει προτάσεις προς την Πολιτεία για να λάβει μέτρα προς το συμφέρον τους
- συναντά τα παιδιά στους χώρους όπου ζουν, εκπαιδεύονται και περνούν την καθημερινότητά τους, συζητά τα προβλήματα που τα απασχολούν και ακούει τις απόψεις και τις προτάσεις τους
- συναντά και επικοινωνεί άμεσα με ομάδες παιδιών σε σχολεία, χώρους φιλοξενίας, κ.λπ.
- δίνει πληροφορίες για τα δικαιώματα των παιδιών μέσα από ειδική τηλεφωνική γραμμή, έντυπα και το διαδίκτυο
- όταν κρίνει ότι είναι χρήσιμο, λέει την άποψή του για θέματα που αφορούν τα παιδιά στις εφημερίδες, το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση
- συνεργάζεται με υπηρεσίες ή φορείς εκπαίδευσης, πρόνοιας και δικαιοσύνης, διεθνείς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με το παιδί.
- μπορεί να ερευνήσει μία πολύ σοβαρή παραβίαση και με δική του πρωτοβουλία
- μπορεί επίσης να επισκεφθεί κάποιο σχολείο, νοσοκομείο, ξενώνα, χώρο κράτησης, κ.λπ. για να διαπιστώσει αν προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών. (www.0-18.gr)

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού παρέχει εξειδικευμένο έργο πρόληψης και δημόσιας υγείας και αναπτύσσει ερευνητική και

εκπαιδευτική δραστηριότητα στο πεδίο της υγείας του παιδιού. Ιδρύθηκε το 1965 από τον Σπύρο Δοξιάδη και υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, η λειτουργία του διέπεται από το Π.Δ. 867 / 1979.

Πόροι:

- η λειτουργία και το βασικό έργο του ΙΥΠ χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας

- για συγκεκριμένα προγράμματα το ΙΥΠ εξασφαλίζει πρόσθετους πόρους από την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους εθνικούς ή διεθνείς οργανισμούς καθώς και από συνεργαζόμενους φορείς ή δωρεές

- **Διοικούσα Επιτροπή:**

- ορίζεται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας

- αποτελείται από 5 μέλη: τρεις επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, με 5ετή θητεία, και δύο επιστήμονες-διευθυντές

- **Διευθύνσεων ή Τομέων του ΙΥΠ, με 2ετή θητεία**

- έχει την ευθύνη της διοίκησης για λειτουργικά και επιστημονικά ζητήματα

- **Επιστημονικό Συμβούλιο:**

- αποτελείται από τους διευθυντές Διευθύνσεων και Τομέων του ΙΥΠ

- έχει την ευθύνη για την κρίση κάθε επιστημονικού προγράμματος του ΙΥΠ

- γνωμοδοτεί προς τη Διοικούσα Επιτροπή για θέματα που άπτονται του επιστημονικού έργου του ΙΥΠ

- **Επιτροπή Ιατρικής Ηθικής:**

- εκτιμά την ηθική και δεοντολογική πλευρά όλων των πρωτοκόλλων παροχής υπηρεσιών και έρευνας που εφαρμόζονται στο ΙΥΠ

Δραστηριότητες:

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού παρέχει εξειδικευμένο έργο πρόληψης και δημόσιας υγείας και αναπτύσσει ερευνητική και εκπαιδευτική δραστηριότητα στο πεδίο της υγείας του παιδιού.

Ειδικότερα, η δραστηριότητά του περιλαμβάνει:

A. εξειδικευμένο κλινικό- εργαστηριακό έργο με έμφαση στην πρόληψη, έγκαιρη διάγνωση, αντιμετώπιση και γενετική συμβουλευτική νοσημάτων με σοβαρές συνέπειες:

- προληπτικός έλεγχος των νεογέννητων όλης της χώρας
- κληρονομικά μεταβολικά νοσήματα
- άλλες γενετικές παθήσεις
- διαταραχές μεταβολισμού των οστών
- ενδοκρινικά νοσήματα

B. εξειδικευμένο έργο κοινωνικής και αναπτυξιακής παιδιατρικής, ψυχικής υγείας, πρωτοβάθμιας φροντίδας, προαγωγής της υγείας και της ποιότητας ζωής του παιδιού και της οικογένειας:

- εκτίμηση και καταγραφή του επιπέδου υγείας των παιδιών στην Ελλάδα
- μελέτη και υποστήριξη υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας
- μελέτη περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιδράσεων στην σωματική και ψυχική υγεία και την ανάπτυξη του παιδιού
- αγωγή και προαγωγή υγείας του παιδιού και της οικογένειας
- μελέτη και πρόληψη της κακοποίησης- παραμέλησης του παιδιού
- μελέτη οικογενειακών σχέσεων
- αναπτυξιακή παιδιατρική
- σχολική υγεία και προαγωγή υγείας στα σχολεία
- πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας και κοινοτική ανάπτυξη
- παιδική προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού

<http://www.ich.gr/content.php?cid=2>

4.3 ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ(ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ)

Στο Εθνικό σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες και οι φορείς Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εγγεγραμμένοι στο Νομαρχιακό και Εθνικό Μητρώο φορέων ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Σε κάθε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση εγγράφονται με αίτηση τους οι φορείς του Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του Νόμου οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας μετά την έκδοση της άδειας λειτουργίας τους.

Οι φορείς του Ιδιωτικού Τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας είναι κυρίως φιλανθρωπικά σωματεία, ειδικώς αναγνωρισμένοι φορείς , κοινωφελή ιδρύματα, αστικές εταιρείες και σύλλογοι.Επιπλέον δραστηριοποιούνται εθνικές επιτροπές ή παραρτήματα διεθνών μη κυβερνητικών οργανώσεων του τομέα πρόνοιας.

Ενδεικτικά παρουσιάζονται οι κυριότεροι φορείς μη κυβερνητικού χαρακτήρα, για την προάσπιση της παιδικής προστασίας.:

- «UNICEF»

Η UNICEF, η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά, ιδρύθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 1946 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και είναι η μοναδική οργάνωση του ΟΗΕ που το έργο της είναι αποκλειστικά αφιερωμένο στα παιδιά.

Έχει στόχο να εξασφαλίσει για κάθε παιδί, υγεία, εκπαίδευση, ισότητα και προστασία και προωθεί την έμπρακτη εφαρμογή της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Στηρίζεται αποκλειστικά σε εθελοντικές εισφορές.

Η εκπαίδευση είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη και την ευημερία κάθε παιδιού. Είναι το θεμέλιο κάθε προόδου για τα άτομα, τις κοινωνίες και τις χώρες. Μια δεκαετία μετά το 1990, χάρη και στις προσπάθειες της UNICEF, 50.000.000 παιδιά περισσότερα εγγράφονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Παρόλα αυτά υπολογίζονται σε 115.000.000 (εκτίμηση 2005) τα

παιδιά που δεν πηγαίνουν στο σχολείο, στην πλειοψηφία τους κορίτσια, ενώ πολλά είναι εκείνα που αναγκάζονται να το εγκαταλείψουν εξαιτίας της φτώχειας και άλλων οικογενειακών ή κοινωνικών πιέσεων με ανυπολόγιστες συνέπειες για τη μελλοντική τους ζωή. Η ετήσια έκθεση της UNICEF "Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2004" ήταν ειδικά αφιερωμένη στην εκπαίδευση, ειδικότερα των κοριτσιών.

Συγκεκριμένα η UNICEF ενεργεί ώστε να εξασφαλίσει πως παρέχεται σωστή υγειονομική φροντίδα, επαρκής διατροφή, ασφαλές πόσιμο νερό και υγιεινή στα παιδιά αλλά και σε αυτούς που τα φροντίζουν. Μαθαίνει τις μητέρες για τα πλεονεκτήματα του μητρικού θηλασμού, παρακολουθεί την ανάπτυξη των παιδιών και ενδυναμώνει τις οικογένειες να αντιμετωπίσουν τις παιδικές ασθένειες στο σπίτι. Διδάσκει τις βασικές αρχές της σωστής υγιεινής και στηρίζει τις κοινότητες για να εξασφαλίσει πως όλα τα παιδιά καταγράφονται ληξιαρχικά κατά τη γέννηση. Εκπαιδεύει και στηρίζει τις οικογένειες για να δώσουν στα νεαρά τους μέλη μια υψηλής ποιότητας φροντίδα στα πρώτα τους χρόνια και να μπορούν να τα προστατέψουν πιο αποτελεσματικά από τη βία, την εκμετάλλευση και τις διακρίσεις.

Ο κύριος ρόλος της UNICEF στις έκτακτες ανάγκες είναι να ενεργεί ως υπερασπιστής των παιδιών.

Η UNICEF διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα δίκτυα διανομής βοήθειας στον κόσμο και διακρίνεται για την τεχνογνωσία, την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητά της γεγονός που εξασφαλίζει την αποδοτικότερη χρήση των πόρων της προς όφελος των παιδιών.

Δραστηριοποιείται σε περισσότερα από 162 σημεία, μεταξύ των οποίων και στην Ελλάδα, με Τοπικά Γραφεία ενώ λειτουργούν Εθνικές Επιτροπές σε 37 βιομηχανικές χώρες. Τα Τοπικά Γραφεία εφαρμόζουν προγράμματα παροχής βοήθειας και οι Εθνικές Επιτροπές ενημερώνουν για το έργο της UNICEF και προσφέρουν οικονομικούς πόρους μέσω πωλήσεων καρτών και δώρων UNICEF όπως επίσης μέσω των δωρεών. Υλοποιεί προγράμματα συνεργασίας σε κάθε γωνιά του κόσμου για την παιδική υγεία, τη διατροφή, την εκπαίδευση, τον μητρικό θηλασμό, την παροχή νερού και υγιεινής, την ανάπτυξη και την προστασία των παιδιών από βία, εκμετάλλευση και διακρίσεις. Επεμβαίνει άμεσα και αποτελεσματικά σε καταστάσεις επείγουσας ανάγκης (φυσικές καταστροφές, συρράξεις κ.ά.).

Η Ελληνική Επιτροπή της UNICEF ιδρύθηκε το 1977 και δραστηριοποιείται ενημερώνοντας τους πολίτες για τα προβλήματα των παιδιών στις αναπτυσσόμενες χώρες και για το

έργο της UNICEF σε όλο τον κόσμο. Χρηματοδοτεί προγράμματα της UNICEF σε όλον τον κόσμο με τη διενέργεια εκστρατειών συλλογής πόρων και τις πωλήσεις καρτών και δώρων UNICEF. Επίσης, σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς εφαρμόζει προγράμματα Εκπαίδευσης για την Ανάπτυξη που ενημερώνουν τα παιδιά για τα δικαιώματά τους.

- **«ΔΙΚΤΥΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»**

Στο δίκτυο αυτό συμμετέχουν παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικοί, συγγραφείς, πανεπιστημιακοί, βουλευτές, ευρωβουλευτές, σκεπτόμενοι πολίτες. Το παιδί πρέπει να προστατεύεται από κάθε μορφή βίας, την κακοποίηση, την προσβολή, την κακή μεταχείριση, την εγκατάλειψη, την παραμέληση, την εκμετάλλευση. Επίσης θα πρέπει να γνωρίζει τους θεσμούς που το προστατεύουν σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

Σημαντική είναι η προστασία του παιδιού από την πρόωρη επαγγελματική απασχόληση και την εργασιακή εκμετάλλευση και να μην είναι κοινωνικά αποκλεισμένο.

Στόχοι της οργάνωσης είναι οι εξής:

- Η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας μας σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.
- Η διάδοση και η τήρηση της Σύμβασης του ΟΗΕ.
- Η ανάδειξη των προβλημάτων των παιδιών που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες (παιδιά μεταναστών και παλινοστούντων, παιδιά - πρόσφυγες, παιδιά που υφίστανται κακοποίηση ή εκμετάλλευση, ανάπηρα, κοινωνικά αποκλεισμένα, παιδιά σε ιδρύματα ή σε φυλακές ανηλίκων).
- Η διεξαγωγή ερευνών σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο και η συλλογή στοιχείων και δεδομένων που αφορούν στα δικαιώματα των παιδιών.
- Η δημιουργία ενός δικτύου επικοινωνίας των μαθητών στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Η συνεργασία για την επίλυση των προβλημάτων με αρμόδιους φορείς, διεθνείς Οργανισμούς και άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- Οι συνεργασίες με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Επιπλέον το Δίκτυο Προστασίας Των Δικαιωμάτων Του Παιδιού έχει συμβάλει στη θεσμοθέτηση του Έλληνα Συνηγόρου του Παιδιού. Επιπλέον έχει βοηθήσει στο να ακουστούν τα

δικαιώματα του παιδιού στον ΟΗΕ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να περιληφθεί άρθρο για τα δικαιώματα του Παιδιού στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Τέλος συμβάλλουν στο να ακουστούν τα προβλήματα παιδιών «ευάλωτων ομάδων» της ελληνικής κοινωνίας.

Άμεσες δράσεις είναι:

- Η διάδοση και τήρηση της Σύμβασης του ΟΗΕ.
- Η πραγματοποίηση πιλοτικού προγράμματος οικονομικής βοήθειας παιδιών που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σχολείο για οικονομικούς λόγους.
- Η πραγματοποίηση μηνιαίων σεμιναρίων για γονείς και εκπαιδευτικούς, με θεματικό πυρήνα τα δικαιώματα των παιδιών.
- Η δημιουργία δικτύου ομάδων ανάγνωσης σε όλη τη χώρα.
- Η αδελφοποίηση σχολείων, με σχολεία που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές ή παρουσιάζουν άλλες ιδιαιτερότητες.

- **«ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»**

Η «Κιβωτός του κόσμου» είναι μία οργάνωση που δραστηριοποιείται πάνω στη μέριμνα παιδιών που ζούσαν σε συνθήκες εξαθλίωσης και υποσιτισμού, χωρίς ιατρική φροντίδα, χωρίς μέλλον, τα περισσότερα από μονογονεϊκές οικογένειες, αλλά και πολλά χωρίς γονείς.

Η Κιβωτός ιδρύθηκε το 1998 από έναν εικοσιεξάχρονο ιερέα, τον πατέρα Αντώνιο Παπανικολάου με όπλα την αγάπη του για τα παιδιά και την επιθυμία του για τη δημιουργία μιας φωλιάς στοργής και φροντίδας για τα παιδιά αυτά της «άλλης» Αθήνας.

Παιδιά που βίωναν καθημερινά την εγκατάλειψη, την αδιαφορία, τον ρατσισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό σε μία από τις πιο υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας, την Ακαδημία Πλάτωνος, στον Κολωνό. Βλέποντας την ανείπωτη φτώχεια και την εξαθλίωση των παιδιών αυτών ο πατέρας Αντώνιος δε δίστασε να αφιερώσει τη ζωή του σε αυτό το έργο που, εκτός από έργο αγάπης είναι πια για όλους μας και έργο ζωής. Μαζί με μια μεγάλη ομάδα εθελοντών που πλαισιώνουν ανιδιοτελώς τον πατέρα Αντώνιο, η Κιβωτός συγκεντρώνει σήμερα περίπου τα 250 παιδιά, από βρέφη έως δεκαοχτώ ετών σχηματίζοντας έτσι μία πολυθρησκευτική και πολυπολιτισμική κοινότητα που ανθεί και

μεγαλουργεί στο κέντρο της Αθήνας. Τα 150 Ελληνόπουλα, μαζί με τα παιδιά από χώρες όπως,

Ρουμανία, Αλβανία, Ουκρανία, Ρωσία, Καζακστάν, Γκάνα, Αφγανιστάν, αλλά και τα παιδιά του πολέμου από το Ιράκ, βιώνουν σήμερα τη στοργή και την ειρήνη της Κιβωτού μακριά από την πρότερη φτώχεια, την πείνα, το ρατσισμό, και άλλες πληγές που μαστίζουν σήμερα την κοινωνία μας.

.

- **«ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS»**

Τα Παιδικά Χωριά SOS, είναι Φιλανθρωπικό Σωματείο, που έχει σκοπό να προστατεύει παιδιά, τα οποία για σοβαρούς κοινωνικούς λόγους στερούνται μόνιμα τη φροντίδα των φυσικών τους γονιών.

Τα ιδρύματα ή τα ορφανοτροφεία δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τη λειτουργία και το ρόλο της οικογένειας, στην ομαλή πνευματική, ψυχική και σωματική εξέλιξη ενός παιδιού, ενώ αντίθετα τα Παιδικά Χωριά SOS επαναφέρουν τα παιδιά στο φυσικό κοινωνικό κύτταρο, την οικογένεια.

Η ιδέα των Παιδικών Χωριών SOS είναι μία συνεχής κοινωνική διαδικασία έτσι ώστε η πραγματική και πρακτική της εφαρμογή να αποτελεί μια διαφορετική μορφή κοινωνικής περίθαλψης προς τα παιδιά σε ανάγκη και συγχρόνως να αποτελεί μία συνεχή συνεισφορά στη διαμόρφωση μιας ειρηνικής και ανθρώπινης κοινωνίας.

• «ΤΟ

ΧΑΜΟΓΕΛΟ

ΤΟΥ

ΠΑΙΔΙΟΥ»

«Το Χαμόγελο του Παιδιού» αποτελεί σύλλογο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε μετά από την επιθυμία ενός δεκάχρονου παιδιού, του μικρού Ανδρέα Γιαννόπουλου, με στόχο την προστασία και προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Παρέχει στις υπηρεσίες των παιδιών πολλαπλές δράσεις όπως : Η δράση του συλλόγου συγκροτείται ως εξής:

- Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή SOS 1056 για την άμεση αντιμετώπιση περιστατικών με θύματα τα παιδιά
- Επιτόπια παρέμβαση σε περιστατικά παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο, με τις κινητές μονάδες του συλλόγου
- Φιλοξενία παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο (Λειτουργούν 9 σπίτια φιλοξενίας, στην Αττική, την Αρχαία Κόρινθο και την Κέρκυρα, στην Θεσσαλονίκη).
- Συμβουλευτική παιδιών και γονέων.
- Στήριξη παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας.
- Στήριξη παιδιών με προβλήματα διαβίωσης.
- Κινητοποίηση εθελοντών δοτών αίματος, αιμοπεταλίων και μυελού των οστών.
- Προληπτική ιατρική και Οδοντιατρική σε σχολεία της Ελλάδας.
- Δημιουργική Απασχόληση στα Νοσοκομεία Παίδων, στην Αθήνα, την Θεσσαλονίκη και την Πάτρα.

• «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ»

Η Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών ιδρύθηκε το 1972 για να καλύψει ένα κενό και για να αντιμετωπίσει μια μεγάλη ανάγκη.

Σκοπός της η ανάπτυξη της Πρόνοιας για τα άτομα που πάσχουν από εγκεφαλική παράλυση στον τόπο μας. Η εταιρεία δεν κλείστηκε ποτέ στον εαυτό της, ούτε απομόνωσε τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Αντίθετα απέβλεψε στην άρση των φραγμών που δημιουργούν οι αναπηρίες και επιδίωξε την άνετη τοποθέτηση του ατόμου με ειδικές ανάγκες μέσα στην φυσιολογική κοινωνία των συνάνθρωπων του. Το κλίμα αυτό χαρακτηρίζει, ως σήμερα, όλη τη δουλειά της Εταιρείας Προστασίας Σπαστικών που αποβλέπει:

- Στη συστηματική παροχή υπηρεσιών σε παιδιά και ενήλικες που πάσχουν από εγκεφαλική παράλυση και τη συνεχή υποστήριξη των οικογενειών τους.
- Στην τόνωση της παραδοχής του κάθε ανθρώπου τόσο από την οικογένειά του όσο και από την κοινωνία.
- Στην εκπαίδευση και μετεκπαίδευση ειδικευμένων στελεχών.
- Στη συνεχή ενημέρωση της κοινής γνώμης .
- Στην ενθάρρυνση της επιστημονικής έρευνας, με ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα της πρόληψης.
- Στη σοβαρή μελέτη και προώθηση των απαραίτητων νομοθετικών και κυβερνητικών μέτρων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών διατηρεί εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά και εφήβους 6-18 ετών, 3 προστατευμένα εργαστήρια και 4 ομάδες απασχόλησης για νέους από 18 ετών και άνω και μια λέσχη ενηλίκων με 4 ομάδες, που αναπτύσσουν δραστηριότητες στις τέχνες και τον πολιτισμό. Η Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών απευθύνει τα προγράμματά της σε άτομα με εγκεφαλική παράλυση.

• «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ(Ε.Ψ.Υ.Π.Ε)»

Η Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο που εκλέγεται κάθε δύο έτη από τη Γενική Συνέλευση των μελών της. Το Διοικητικό Συμβούλιο εποπτεύει και αποφασίζει για τα διοικητικά και οικονομικά θέματα της λειτουργίας των υπηρεσιών και των προγραμμάτων της και ορίζει τους υπεύθυνους των τομέων δραστηριοτήτων της.

Η λειτουργία της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. στηρίζεται στις αρχές της κοινωνικής ενεργοποίησης και συμμετοχικότητας, της επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων, του εθελοντισμού, της επιστημονικής μεθοδολογίας, της δεοντολογίας των επαγγελματιών ψυχικής υγείας, της αποκέντρωσης και της μη γραφειοκρατικής διαχείρισης προκειμένου να χαρακτηρίζεται από ευελιξία, αμεσότητα και αποτελεσματικότητα.

- «ΦΛΟΓΑ - ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ»

Η ΦΛΟΓΑ είναι ο Σύλλογος των Γονιών με παιδιά που πάσχουν από καρκίνο. Μετά από 20 χρόνια λειτουργίας της μπορεί να επιδείξει ένα ιδιαίτερα σημαντικό έργο που στοχεύει στην καλύτερη δυνατή ιατρική, ψυχική και κοινωνική φροντίδα αυτών των παιδιών. Σαν Σύλλογος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, η δράση της βασίζεται στην εθελοντική εργασία των μελών της και στην υποστήριξη των φίλων της.

Η στέγαση των γονιών και παιδιών από την περιφέρεια, ένα από τα κυριότερα μελήματα της ΦΛΟΓΑΣ είναι πλέον πραγματικότητα. Μέσα στο 2002 ξεκίνησε η λειτουργία του Ξενώνα της ΦΛΟΓΑΣ και είναι διαθέσιμο να φιλοξενεί 25

οικογένειες από την επαρχία κατά την διάρκεια της υποχρεωτικής παραμονής τους στην Αθήνα, ενώ η βασική θεραπεία του παιδιού εξελίσσεται. Το κτίριο βρίσκεται κοντά στα παιδιατρικά νοσοκομεία της Αθήνας και εξασφαλίζει στα παιδιά άριστες συνθήκες διαμονής. Παράλληλα με τη βοήθεια ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών και παιγνιοθεραπευτών, τα παιδιά ενισχύονται ψυχολογικά, ώστε η

εξέλιξη της θεραπευτικής τους πορείας να είναι η καλύτερη δυνατή.

• «INTERNATIONAL CENTRE OF RESEARCH
CULTURE EDUCATION DEVELOPMENT
(ΔΑΚΕΠΕ - ΑΝΟΔΟΣ)»

Η Δ.Α.Κ.Ε.Π.Ε - ΑΝΟΔΟΣ από τον Ιανουάριο του 2003 είναι αναπτυξιακή, αστική μη κερδοσκοπική και μη κυβερνητική οργάνωση. Σκοπό έχει την υποστήριξη με κάθε τρόπο των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων, την ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων κρατών, υποβαθμισμένων και υπομετάβαση περιοχών, καθώς και φτωχών κοινωνικά στρωμάτων της Ελληνικής Επικράτειας και του εξωτερικού. Ένας ακόμα στόχος της οργάνωσης είναι η πνευματική πολιτισμική, οικονομική, κοινωνική, επιστημονική και τεχνολογική αναβάθμιση και ανάπτυξη αρχών και ιδανικών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στόχος της είναι και η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και η αναβάθμιση της πολιτισμικής κατάρτισης, σύμφωνα πάντα με τις προτεραιότητες που θέτει το πλαίσιο των αρχών της UNESCO.

Η Δ.Α.Κ.Ε.Π.Ε – ΑΝΟΔΟΣ δίνει περισσότερες ευκαιρίες στα μέλη της να καλλιεργήσουν το ταλέντο τους και την αγάπη τους για την ζωγραφική. Ο Τομέας νεολαίας εκπαιδεύεται καθημερινά στα εργαστήρια της από εθελοντές μέλη δασκάλους ζωγράφους και αγιογράφους. Η Δ.Α.Κ.Ε.Π.Ε προσφέρει τη δυνατότητα για δημιουργική ενασχόληση, πραγματοποίηση επαγγελματικών στόχων, ολοκληρωμένη εκπαίδευση στην Αγιογραφία, το ελεύθερο σχέδιο και την ελαιογραφία. Συμβάλει στην ανακάλυψη ταλέντων και κλίσεων.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ:(Κρητική Σχολή, Ρώσικη τέχνη, Επτανησιακή σχολή, Μακεδονική σχολή-τοιχογραφία.) **ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ-ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ:** Η Προσφορά της Δ.Α.Κ.Ε.Π.Ε - ΑΝΟΔΟΣ στη τέχνη και τον Πολιτισμό.

• «SCI HELLAS: ΚΙΝΗΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΓΙΑ
ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ»

Η Service Civil International, που ιδρύθηκε το 1984, είναι ένα διεθνές κίνημα εθελοντών που από το 1920 εργάζεται για την ειρήνη και τη διεθνή αλληλεγγύη μέσα από οργάνωση διεθνών προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας μικρής (workcamps),

μεγάλης και μέσης διάρκειας (midlong term volunteering) εκπαιδευτικών και ενημερωτικών σεμιναρίων μέσα από διεθνείς καμπάνιες.

Οι δράσεις της περιλαμβάνουν προγράμματα εθελοντικής εργασίας μικρής διάρκειας και σεμινάρια.

Περιοχές δράσης:

-Τοπική Δράση: ΝΑΙ

-Περιφερειακή σε επίπεδο νομού: ΟΧΙ

-Πανελλήνια: ΝΑΙ

-Ευρωπαϊκή: ΝΑΙ

-Διεθνής: ΝΑΙ

Τομείς Δράσης:

Ανθρώπινα δικαιώματα

Άτομα με ειδικές ανάγκες

Εκπαίδευση

Κοινωνική αλληλεγγύη και πρόνοια

Παιδιά

Περιβάλλον

Τέχνες και πολιτισμός

- **«ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ»**

Το Σωματείο "Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος" είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1995 στην Αθήνα από μία ομάδα Ιατρών και Γονέων. Σκοπός του είναι να σταματήσουν τα ατυχήματα να είναι η πρώτη αιτία θανάτου και αναπηρίας παιδιών στη χώρα μας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί οργανώνοντας ένα Σύστημα Ολοκληρωμένης Αντιμετώπισης Παιδικού Τραύματος και Επειγόντων Περιστατικών για όλα τα παιδιά σε όλη την Ελλάδα με την συνεργασία Κράτους και Ιδιωτών. Επειδή τα ατυχήματα είναι η πρώτη αιτία θανάτου και μονίμως αναπηρίας των παιδιών στη χώρα μας, το σωματείο "Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος" ιδρύθηκε με σκοπό να συμβάλει με τη βοήθεια κράτους και ιδιωτών στην καθοριστική μείωση των ατυχημάτων και των συνεπειών τους. Η σωστή και συστηματική πρόληψη μπορεί να μειώσει έως και 50% τα παιδικά ατυχήματα και τις συνέπειές τους. Η "Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος" σε συνεργασία με όλους τους σχετικούς φορείς ασχολείται με τη δημιουργία σωστής υποδομής για να γίνει η Ελλάδα ένας τόπος ασφαλής για τα παιδιά. Τα παιδιά πρέπει από πολύ μικρή ηλικία να μάθουν να αναγνωρίζουν τους κινδύνους και να προστατεύονται από αυτούς.

Η "Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος" ασχολείται άμεσα με την εκπαίδευση των παιδιών στην Πρόληψη Ατυχημάτων. Η "Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος" οργανώνει παρουσιάσεις Πρόληψης Ατυχημάτων σε Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια του Λεκανοπεδίου Αττικής. Συμμετέχει επίσης, σε Επιμορφωτικές Ημερίδες για εκπαιδευτικούς σχετικά με την Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων, σε όλη την Ελλάδα. Μία αποτελεσματική Εκστρατεία Πρόληψης από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τη νοοτροπία μικρών και μεγάλων σχετικά με την Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων. Η "Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος" συμμετέχει σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού, δημοσιεύει άρθρα στον Ημερήσιο και Περιοδικό Τύπο και ετοιμάζει και προωθεί ενημερωτικό υλικό για την Πρόληψη των Παιδικών Ατυχημάτων.

Περιγραφή δράσεων:

A. Στον τομέα πρόληψης παιδικών ατυχημάτων:

- Έχουν καθιερώσει την τρίτη Κυριακή του Οκτωβρίου ως ημέρα πρόληψης παιδικών ατυχημάτων και οργανώνουν εκείνη την ημέρα εκδηλώσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού.

- Οργανώνουν επιμορφωτικές ημερίδες για δάσκαλους με θέμα την πρόληψη των παιδικών ατυχημάτων κατόπιν προσκλήσεως των υπεύθυνων αγωγής υγείας.

- Οργανώνουν παρουσιάσεις πρόληψης παιδικών ατυχημάτων σε σχολεία.

B. Στον τομέα της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης ιατρών και νοσηλευτών οργανώνουν εκπαιδευτικά ιατρικά σεμινάρια με την αφιλόκερδη συμμετοχή

εκπαιδευτών του πανεπιστημιακού νοσοκομείου και εθελοντών εκπαιδευτών του σωματείου.

Τομείς Δράσης:

Κοινωνική αλληλεγγύη και πρόνοια

Παιδιά

• «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΛΟΧΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ»

Είναι μια ομάδα εθελοντών που εδώ και 13 χρόνια, από το 1989, προσφέρουν μια ανιδιοτελή υπηρεσία, με διάφορους τρόπους, στους συνανθρώπους μας. Οι σκοποί έχουν 3 κατευθύνσεις:

- Την ανάπτυξη του θεσμού των αναδόχων οικογενειών για να

λυθεί το πρόβλημα του ηθικού κατήφορου των εγκαταλελειμμένων παιδιών.

- Την ανακούφιση των πιο αδυνάτων και όσων έχουν ανάγκη.
- Τη βελτίωση του πολιτιστικού και πνευματικού μας επιπέδου.

Περιγραφή δράσεων:

- Τοποθέτηση εγκαταλελειμμένων παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες για φιλοξενία ή επιμέλεια
- Η καθημερινή σίτιση παιδιών και οικογενειών
- Εισηγήσεις σε ιδρύματα
- Αιμοδοσία
- Νομική κάλυψη
- Ιατρική περίθαλψη
- Συλλογή-διανομή ιματισμού και άλλων αγαθών
- Ανθρώπινες αξίες

Οι τομείς δράσης εκτίνονται στο επίπεδο της Εκπαίδευσης της Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Πρόνοιας για τα παιδιά.

• «ΕΛΠΙΔΑ - ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ»

Ο Σύλλογος Φίλων Παιδιών με καρκίνο δημιουργήθηκε το 1990. Ονομάζεται ΕΛΠΙΔΑ, γιατί θεωρεί ότι η μεγαλύτερη προσφορά σε ένα παιδί που πάσχει από νεοπλασία είναι να λάμψει μία μέρα και πάλι η ελπίδα στα μάτια του. Η δράση

της "ΕΛΠΙΔΑΣ" ξεκίνησε από την αγάπη των μελών της για τα παιδιά και από τη διαπίστωση πώς στη χώρα μας έλειπαν τα μέσα για τη θεραπεία των παιδιών που χρειάζονται μεταμόσχευση μυελού των οστών. Αυτή η ιστορία - ιστορία αγάπης, ανθρωπιάς και κοινωνικής στράτευσης - συνεχίζεται όλα αυτά τα χρόνια με σκληρή δουλειά και ανιδιοτελή προσφορά. Και στηρίζεται, πάνω απ' όλα, στην αγάπη του κόσμου, που έχει αγκαλιάσει το έργο του Συλλόγου σαν να ήταν δικό του. Η ιστορία της "ΕΛΠΙΔΑΣ" είναι μία ιστορία αγάπης για τον άνθρωπο και το παιδί. Μία υπόσχεση εκατοντάδων ανθρώπων για το παρόν και το μέλλον.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 ιδρύθηκε ο Σύλλογος από μία ομάδα επώνυμων γυναικών και η απόφασή τους να στρατευθούν στο πλευρό του άρρωστου παιδιού ήταν για την ελληνική κοινωνία ένα ευχάριστο ξάφνιασμα. Ένα ξάφνιασμα που όμως σηματοδότησε την αυγή μιας κοινωνικής άνοιξης. Με όραμα, τόλμη και αποφασιστικότητα, προγραμματισμό και προπαντός με

προσωπική δουλειά τα μέλη του Συλλόγου κατόρθωσαν να μετατρέψουν τη δυστυχία σε ελπίδα ζωής για εκατοντάδες παιδιά. Η ιστορία της "ΕΛΠΙΔΑΣ" ξεκίνησε το 1990 από την αγάπη των μελών της για τα παιδιά και από τη διαπίστωση πώς στη χώρα μας έλειπαν τα μέσα για τη θεραπεία των παιδιών που χρειάζονται μεταμόσχευση μυελού των οστών. Αυτή η ιστορία - ιστορία αγάπης, ανθρωπιάς και κοινωνικής στράτευσης - συνεχίζεται όλα αυτά τα χρόνια με σκληρή δουλειά και ανιδιοτελή προσφορά. Και στηρίζεται, πάνω απ' όλα, στην αγάπη του κόσμου, που έχει αγκαλιάσει το έργο του Συλλόγου σαν να ήταν δικό του. Η ιστορία της "ΕΛΠΙΔΑΣ" είναι μία ιστορία αγάπης για τον άνθρωπο και το παιδί. Μία υπόσχεση εκατοντάδων ανθρώπων για το παρόν και το μέλλον.

Πρώτη βασική επιδίωξη της "ΕΛΠΙΔΑΣ" ήταν η δημιουργία μιας πρότυπης ιατρικής μονάδας, που μέχρι τότε δεν υπήρχε στη χώρα μας : της Μονάδας Μεταμόσχευσης Μυελού των Οστών (ΜΜΜΟ), όπου θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σε παιδιά που νοσούν από αιματολογικά, γενετικά και κληρονομικά νοσήματα, όπως λευχαιμίες, συμπαγείς όγκοι, νευροβλαστώματα, μεσογειακή αναιμία και άλλες περιπτώσεις (περισσότερες των πενήντα). Ακολούθησε η δημιουργία του Ξενώνα που φιλοξενεί παιδιά από την περιφέρεια μαζί με τις οικογένειές τους, που έχουν ανάγκη να διαμένουν στην περιοχή της Αθήνας για όσο διάστημα διαρκεί η θεραπεία στη ΜΜΜΟ του Νοσοκομείου Παίδων "Αγία Σοφία", καθώς επίσης και στις ογκολογικές κλινικές των Παιδιατρικών Νοσοκομείων "Αγία Σοφία" και "Αγλαΐα Κυριακού", χωρίς να έχουν στέγη στην πρωτεύουσα, ενώ ο επόμενος μεγάλος στόχος είναι η δημιουργία του Α' Παιδιατρικού Ογκολογικού Νοσοκομείου για την αντιμετώπιση όλων των μορφών παιδικού καρκίνου. Επιπλέον, σε αναπαλαιωμένο ακίνητο της οδού Πινδάρου που παραχωρήθηκε στον Σύλλογο, θα στεγαστεί το κέντρο δημιουργικής απασχόλησης, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας των παιδιών της ΕΛΠΙΔΑΣ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ

Το νέο μεγάλο όραμα της "ΕΛΠΙΔΑΣ" που ήδη βρίσκεται στα πρώτα στάδια της υλοποίησής του και θα αποτελέσει μία ακόμη προσφορά του Συλλόγου στον επιστημονικό τομέα, είναι το Α' Παιδιατρικό Ογκολογικό Νοσοκομείο. Η ανάγκη δημιουργίας μιας μεγάλης αυτοδύναμης νοσηλευτικής μονάδας η οποία θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σύγχρονων Πολυδύναμων Ογκολογικών Τμημάτων προέκυψε :

- Από τη δυνατότητα επιβίωσης των ασθενών που πάσχουν

από κακοήθεις αιματοπάθειες και νεοπλασματικά νοσήματα,

- Από την αποτελεσματικότητα της φαρμακευτικής αντιμετώπισης, η οποία συνεχώς βελτιώνεται,
- Από το θεραπευτικό άλμα που πραγματοποιήθηκε από την επιτυχή έκβαση της διαδικασίας μεταμόσχευσης μυελού των οστών και

• Από το γεγονός ότι τα παιδιά αυτά για μακρό χρονικό διάστημα αποτελούν μια ομάδα πληθυσμού με ειδικές απαιτήσεις, θεραπευτικές, υποστηρικτικές και κοινωνικές.

Το έτος 2001 με εισήγηση της Προέδρου του Συλλόγου Φίλων Παιδιών με Καρκίνο "ΕΛΠΙΔΑ" κ. Μαριάννας

Βαρδινογιάννη παραχωρήθηκε έκταση προκειμένου να ανεγερθεί οικοδόμημα στο οποίο να στεγαστούν όλα τα Τμήματα και τα ειδικά Εργαστήρια που αφορούν τον παιδικό καρκίνο.

Με την ολοκλήρωση του έργου θα επιτευχθούν τα ακόλουθα:

Η ενοποίηση ομοειδών Τμημάτων των Νοσοκομείων Παίδων, τα οποία θα δημιουργηθούν με τις αναγκαίες για τις περιπτώσεις αυτές προδιαγραφές ώστε να

πληρούν κατά τον καλύτερο τρόπο τις σύγχρονες νοσηλευτικές, ερευνητικές, διαγνωστικές και θεραπευτικές απαιτήσεις. Θα διαθέτουν άπλετους χώρους, οι οποίοι θα εξασφαλίζουν την άνετη κι απρόσκοπτη διακίνηση του προσωπικού και των ασθενών αλλά και χώρους κατάλληλα διαμορφωμένους για την προσωρινή φιλοξενία γονέων, η οποία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη νοσηλεία παιδιών και ιδιαίτερα τόσο ευαίσθητων ομάδων. Το συγκρότημα θα διασυνδέεται με εναέριο διάδρομο με το κεντρικό κτίριο του Νοσοκομείου Παίδων "Αγία Σοφία" όπου ευρίσκονται οι απαραίτητες Μονάδες κι Εργαστήρια που θα καλύπτουν τις ανάγκες των νοσηλευομένων, όπως Χειρουργεία, Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, Ακτινοθεραπευτικά και Ακτινοδιαγνωστικά Τμήματα, Τμήμα Πυρηνικής Ιατρικής και λοιπά.

Πρώτη βασική επιδίωξη της "ΕΛΠΙΔΑΣ"

ήταν η δημιουργία μιας πρότυπης ιατρικής μονάδας, που μέχρι τότε δεν υπήρχε στη χώρα μας : της Μονάδας Μεταμόσχευσης Μυελού των Οστών (ΜΜΜΟ), όπου θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σε παιδιά που νοσούν από αιματολογικά, γενετικά και κληρονομικά νοσήματα, όπως λευχαιμίες, συμπαγείς όγκοι, νευροβλαστώματα, μεσογειακή αναιμία και άλλες περιπτώσεις (περισσότερες των πενήντα).

Ακολούθησε η δημιουργία του Ξενώνα που φιλοξενεί παιδιά από την περιφέρεια μαζί με τις οικογένειές τους, που έχουν ανάγκη να

διαμένουν στην περιοχή της Αθήνας για όσο διάστημα διαρκεί η θεραπεία στη ΜΜΜΟ του Νοσοκομείου Παίδων "Αγία Σοφία", καθώς επίσης και στις ογκολογικές κλινικές των Παιδιατρικών Νοσοκομείων "Αγία Σοφία" και "Αγλαΐα Κυριακού", χωρίς να έχουν στέγη στην πρωτεύουσα, ενώ ο επόμενος μεγάλος στόχος είναι η δημιουργία του Α' Παιδιατρικού Ογκολογικού Νοσοκομείου για την αντιμετώπιση όλων των μορφών παιδικού καρκίνου. Επιπλέον, θα δημιουργηθεί κέντρο δημιουργικής απασχόλησης, εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας των παιδιών της ΕΛΠΙΔΑΣ.

Ο Ξενώνας ΕΛΠΙΔΑ και μόνο σαν κτίριο, φτιαγμένος με τις πιο σύγχρονες και άρτιες προδιαγραφές, έρχεται να καλύψει και να ανακουφίσει σε μεγάλο ποσοστό το αίσθημα της ανασφάλειας που νιώθουν οι οικογένειες για το που θα μείνουν για το μεγάλο διάστημα της θεραπείας. Είναι πολύ εύκολο να το διαπιστώσει κανείς αυτό από την πρώτη κιόλας συνάντηση με τους γονείς όταν κάνουν την αίτηση εισαγωγής και ξεναγούνται στους χώρους του Ξενώνα.

Στο αρχικό στάδιο έδωσαν μεγάλη σημασία στην διαμόρφωση των χώρων του Ξενώνα και πέτυχε να γίνει ο Ξενώνας ζεστός και οικείος, αλλά κυρίως κατορθώθηκε και πέτυχε την θέσπιση κανόνων-οδηγιών που συμβάλλουν στην ομαλή συμβίωση οικογενειών από διάφορα κοινωνικά - πνευματικά - οικονομικά επίπεδα από όλα τα μέρη της Ελλάδας.

Μέσα από μια σειρά προγραμμάτων που έχουν ξεκινήσει στηρίζουν τα παιδιά και προσπαθούν να τα επαναδραστηριοποιήσουν, να τα κάνουν να ανακτήσουν το χαμένο ενδιαφέρον τους για τη ζωή.

Το δικαίωμα της συμμετοχής του παιδιού στην καθημερινή ζωή, στην ίδια τη ζωή, και η ανάγκη για απασχόληση και ψυχολογική στήριξη τόσο του παιδιού όσο και της οικογένειάς του, είναι οι πιο σημαντικές από τις δράσεις τους, στην προσπάθεια που γίνεται για να εξασφαλίσει την ποιότητα ζωής στο άρρωστο παιδί και την οικογένειά του.

Ο Σύλλογός πραγματοποιεί σειρά από εκδηλώσεις για να μπορέσει να συντηρήσει τον Ξενώνα, όπου φιλοξενούνται τα παιδιά και οι γονείς τους, να συμπαρασταθεί στην Μονάδα Μεταμόσχευσης Μυελού των Οστών σε κάθε έκτακτη ανάγκη της, αλλά και να υλοποιήσει τα οράματά του.

Η "ΕΛΠΙΔΑ" έχει οργανώσει συνέδρια και ημερίδες με κύριο στόχο την έρευνα και την ενημέρωση για τον παιδικό καρκίνο.

Έχει τιμηθεί με βραβεία, έχει απονεμίσει τιμές και διακρίσεις σε εξέχοντες επιστήμονες που έχουν βοηθήσει την πρόοδο στην

θεραπεία του παιδικού καρκίνου. Οι ανάγκες των ευπαθών κοινωνικών ομάδων δεν θα μπορούσαν ν' αφήσουν αδιάφορη την "ΕΛΠΙΔΑ" , γι' αυτό και δίνει το παρόν της σε όποιες έκτακτες ανάγκες του εθνικού και διεθνή χώρου.

• **«ΙΔΡΥΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»**

Το Ίδρυμα για το Παιδί και την Οικογένεια είναι κοινωφελές ίδρυμα, ιδιωτικού δικαίου και ανθρωπιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα. Ιδρύθηκε από τη Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη και έχει

έδρα στην Αθήνα.

Στόχοι του Ιδρύματος είναι:

- Η καταπολέμηση της κακομεταχείρισης, της αδικίας και της φτώχειας που πλήττει τα παιδιά
- Η ενίσχυση των οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών που διασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες για τα παιδιά και τις οικογένειές τους
- Η δημιουργία ευκαιριών για την πολύπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και των νέων στο σύγχρονο κόσμο

Το Ίδρυμα ενημερώνει και ευαισθητοποιεί την κοινή γνώμη γύρω από θέματα που σχετίζονται με το σεβασμό και την τήρηση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και ειδικότερα για το δικαίωμά του να προστατεύεται

από κάθε μορφή βίας, προσβολής, φυσικής ή πνευματικής βιαιοπραγίας, εγκατάλειψης, παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης.

Προτείνει και ενθαρρύνει την έρευνα, τη σύνταξη μελετών, την υλοποίηση προγραμμάτων, τη διοργάνωση εκδηλώσεων, συνεδρίων και σεμιναρίων με θέματα που αναφέρονται στους σκοπούς του ιδρύματος. Παράλληλα πραγματοποιεί σχετικές μελέτες και εκδηλώσεις σε συνεργασία με άλλους φορείς, εντός κι εκτός Ελλάδος.

Υποστηρίζει, οργανώνει και ενισχύει ηθικά και υλικά, δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση του θεσμού της οικογένειας, στη στήριξη οικογενειών με ειδικές ανάγκες και παιδιών χωρίς οικογένεια και στην υποβοήθηση της άγαμης μητέρας. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνει το Ίδρυμα στις χτυπημένες από τη βία ή τη μοίρα οικογένειες. Συλλέγει και δημιουργεί συγγράμματα, μελέτες, βιβλία, ενημερωτικά φυλλάδια, ταινίες, και κάθε είδους υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την

ενημέρωση των άμεσα ενδιαφερομένων γονιών, κοινωνικών λειτουργών, ιδιωτικών και δημοσίων φορέων, γύρω από τα προβλήματα της παιδικής ηλικίας και του θεσμού της οικογένειας καθώς και την αντιμετώπισή τους.

Επιβραβεύει κάθε πρωτοβουλία, προσπάθεια, πρόγραμμα ή εκστρατεία που υπηρετεί τους ίδιους σκοπούς με τους σκοπούς του Ιδρύματος. Συνεργάζεται με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Διατηρεί στενή συνεργασία με διεθνείς φορείς όπως η UNESCO, το Συμβούλιο της Ευρώπης και θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή) και συμμετέχει σε διεθνή fora.

Το 2004 το Ίδρυμα απέκτησε ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς (consultative status) στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) των Ηνωμένων Εθνών. Το Ίδρυμα για το Παιδί και την Οικογένεια είναι κοινωφελές ίδρυμα, ιδιωτικού δικαίου κι ανθρωπιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα. Είναι Μη Κυβερνητικός Οργανισμός με Ειδικό Συμβουλευτικό Καθεστώς στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών [Ο.Η.Ε.]. Ιδρύθηκε

το 1997, έχει έδρα στην Αθήνα και γραφείο στην UNESCO στο Παρίσι.

Φιλοδοξίες τους είναι:

Να μικραίνουν χρόνο με το χρόνο οι αριθμοί που αναφέρονται στα παιδιά-θύματα αδικίας, κακομεταχείρισης, στέρησης α μεγαλώνουν και να ενισχύονται οι οικογενειακοί και κοινωνικοί δεσμοί που διασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες για το παιδί και την οικογένεια.

Να δημιουργούνται όλο και περισσότερες ευκαιρίες για την πολύπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και των νέων στο σύγχρονο κόσμο.

Σκοπός του ιδρύματος είναι η προστασία των παιδιών, η βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους και η προώθηση του πολιτισμού ειρήνης με στόχο την απρόσκοπτη ανάπτυξη τους και την ευημερία τους. Σκοπός του Ιδρύματος είναι να φωτίζει κάθε πτυχή της ζωής των παιδιών και να επισημαίνει τις αδυναμίες.

• «'ONAP» ΜΕΣΩ ΤΕΧΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ
ΑΡΡΩΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

Η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία ONAP θεωρεί αναγκαία την δημιουργία ξενώνων για παιδιά που βρίσκονται σε αποθεραπεία από βραχείες ασθένειες και την ενίσχυσή τους με τη δημιουργία εργαστηρίων τεχνών σε έναν ενιαίο χώρο.

Προβλέπεται να λειτουργήσουν:

- Εργαστήρια μουσικής, Θεάτρου, εικαστικών, χορού, παιχνιδιού.
- Συνεδριακός χώρος 200 θέσεων.
- Εκθετήρια, εργαστήρια, βιβλιοθήκη.
- Χώροι υποδοχής, γραφεία.
- Ξενώνες δυναμικότητας 50 ατόμων.
- Λοιποί βοηθητικοί χώροι.
- Οι υπηρεσίες που θα προσφέρονται στα παιδιά που ασθενούν ή βρίσκονται σε αποθεραπεία θα παρέχονται ΔΩΡΕΑΝ.

Ο χώρος θα είναι επισκέψιμος σε καθημερινή βάση για οργανωμένες ομάδες μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συμβολικό αντίτιμο, για παραστάσεις, παρουσιάσεις και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Επίσης ο χώρος θα είναι έναντι συμβολικού αντιτίμου, ανοιχτός για το κοινό, καθημερινές και Σαββατοκύριακα.

Οι σκοποί του Όναρ είναι:

- 1). Η ενίσχυση του κοινωνικού προσώπου των άρρωστων παιδιών.
- 2). Η εξασφάλιση ποιότητας ζωής με ανάπτυξη προγραμμάτων που αφορούν στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και ενδυνάμωση μέσω τέχνης.
- 3). Η συνεργασία με νοσοκομεία, φορείς, ιδιώτες με κοινούς σκοπούς και στόχους.
- 4). Η διεξαγωγή Συνεδρίων, Ημερίδων, εκδηλώσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό με στόχο την ενίσχυση των άρρωστων παιδιών.
- 5). Η προαγωγή του δικαιώματος του άρρωστου παιδιού για ψυχαγωγία.
- 6). Η ενδυνάμωση των παιδιών μέσω τέχνης στη δύσκολη περίοδο της αρρώστιας τους.
- 7). Η προαγωγή υγείας και η απόκτηση υγιών τρόπων ζωής και συνηθειών μέσω τέχνης.
- 8). Η έκδοση περιοδικού και ενημερωτικών φυλλαδίων.
- 9). Η παρέμβαση για στήριξη και ενδυνάμωση οικογενειών με προβλήματα (συναισθηματικά, κοινωνικά, οικονομικά και άλλα).
- 10). Η οργάνωση και εκπαίδευση εθελοντικών ομάδων και

εθελοντών που επιθυμούν να εργαστούν σε παιδιατρικά νοσοκομεία.

11). Η πραγματοποίηση έρευνας (μελέτης) για τα αποτελέσματα της θεραπείας μέσω τέχνης και συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά και άλλα

προγράμματα.

12). Η προβολή επιλεγμένων ταινιών και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων στα νοσοκομεία.

13). Η δημιουργία ιστοσελίδας.

14). Η συγκέντρωση βιβλίων, εντύπων και πληροφοριακού υλικού για τη θεραπεία μέσω Τέχνης.

15). Διοργάνωση συνεντεύξεων Τύπου, δημιουργία διαύλων επικοινωνίας με τα Μ.Μ.Ε. με αποστολή δελτίων τύπου, ραδιοφωνικές συνεντεύξεις και προβολή του έργου του Συλλόγου σε τηλεοπτικές εκπομπές με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

16). Πρόγραμμα φροντίδας και ενίσχυσης στο σπίτι.

17). Δημιουργία ομάδων παρέμβασης σε έκτακτες καταστάσεις.

18). Δημιουργία ξενώνων φιλοξενίας και εργαστηρίων.

Σκοποί του συλλόγου είναι:

1). Η στήριξη και ενίσχυση του έργου της αστικής - μη κερδοσκοπικής εταιρείας ONAP - μέσω τέχνης για το άρρωστο παιδί.

2). Η ενημέρωση και η διάδοση στο κοινό για τους σκοπούς και τους στόχους της μη κερδοσκοπικής εταιρείας ONAP.

3). Η δημιουργία νέων φίλων και η καταγραφή των αναγκών των άρρωστων παιδιών.

4). Η παροχή οποιασδήποτε βοήθειας για την καλύτερη λειτουργία της μη κερδοσκοπικής εταιρείας ONAP.

5). Η δημιουργία εθελοντικών ομάδων σε ολόκληρη την Ελλάδα για τη στήριξη των άρρωστων παιδιών μέσω τέχνης.

6). Η ενίσχυση του κοινωνικού προσώπου των άρρωστων παιδιών.

7). Η εξασφάλιση ποιότητας ζωής με ανάπτυξη προγραμμάτων που

αφορούν στην ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και ενδυνάμωση μέσω τέχνης.

8). Η συνεργασία με νοσοκομεία, φορείς, ιδιώτες με κοινούς σκοπούς και στόχους.

9). Η διεξαγωγή Συνεδρίων, Ημερίδων , εκδηλώσεων στην Ελλάδα

- και το εξωτερικό με στόχο την ενίσχυση των άρρωστων παιδιών.
- 10). Η προαγωγή του δικαιώματος του άρρωστου παιδιού για ψυχαγωγία.
 - 11). Η ενδυνάμωση των παιδιών μέσω τέχνης στη δύσκολη περίοδο της αρρώστιας τους.
 - 12). Η προαγωγή υγείας και η απόκτηση υγιών τρόπων ζωής και συνηθειών μέσω τέχνης.
 - 13). Η έκδοση περιοδικού και ενημερωτικών φυλλαδίων.
 - 14). Η παρέμβαση για στήριξη και ενδυνάμωση οικογενειών με προβλήματα (συναισθηματικά, κοινωνικά, οικονομικά και άλλα).
 - 15). Η οργάνωση και εκπαίδευση εθελοντικών ομάδων και εθελοντών που επιθυμούν να εργαστούν σε παιδιατρικά νοσοκομεία.
 - 16). Η πραγματοποίηση έρευνας (μελέτης) για τα αποτελέσματα της θεραπείας μέσω τέχνης και συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα.
 - 17). Η προβολή επιλεγμένων ταινιών και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων στα νοσοκομεία.
 - 18). Η δημιουργία ιστοσελίδας.
 - 19). Η συγκέντρωση βιβλίων, εντύπων και πληροφοριακού υλικού για τη θεραπεία μέσω τέχνης.
 - 20). Διοργάνωση συνεντεύξεων Τύπου, δημιουργία διαύλων επικοινωνίας με τα Μ.Μ.Ε. με αποστολή δελτίων τύπου, ραδιοφωνικές συνεντεύξεις και προβολή του έργου του Συλλόγου σε τηλεοπτικές εκπομπές με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.
 - 21). Πρόγραμμα φροντίδας και ενίσχυσης στο σπίτι.
 - 22). Δημιουργία ομάδων παρέμβασης σε έκτακτες καταστάσεις.
 - 23). Δημιουργία ξενώνων φιλοξενίας και εργαστηρίων.

- «ΠΑΙΔΙΑ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ»

Τα Παιδιά εν Δράσει είναι μια μη κυβερνητική , μη κερδοσκοπική εταιρεία που δημιουργήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 2003. Η ομάδα αποτελείται από νέους καλλιτέχνες, ηθοποιούς, φωτογράφους , κλόουν, μουσικούς, ξυλοπόδαρους, ζογκλέρ, ταχυδακτυλουργούς, μίμους , παραμυθάδες, εμψυχωτές, ψυχαγωγούς, στελέχη παιδικών κατασκηνώσεων, ακροβάτες, χορευτές. Σκοπός της μη κυβερνητικής οργάνωσης είναι η ισότιμη συμμετοχή και η ελεύθερη έκφραση των νέων της πόλης.

Περιγραφή δράσεων:

Τα Παιδιά Εν Δράσει δραστηριοποιούνται κυρίως σε δύο τομείς:

- **Εμπύχωση και ψυχαγωγία παιδιών (με ή χωρίς αναπηρία).**
- **Ευρωπαϊκά προγράμματα νεολαίας.**

**• ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ
ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ**

Το Κέντρο Πρόληψης και Θεραπείας για το Παιδί και την Οικογένειά του είναι ένα πρωτοποριακό, ερευνητικό και θεραπευτικό πρόγραμμα των Παιδικών Χωριών SOS Ελλάδος, με σκοπό την πρόληψη καταστάσεων κρίσης σε παιδιά και τις οικογένειές τους, την αντιμετώπιση ψυχολογικών – ψυχιατρικών προβλημάτων και την θεραπευτική αντιμετώπισή τους. Με αυτό το πρόγραμμα ανοικτής φροντίδας σηματοδοτείται το άνοιγμα του Σωματείου τους προς την ευρύτερη κοινότητα.

Το Κέντρο παρέχει :

- **Διαγνωστική εξέταση παιδιών από ιατροπαιδαγωγική ομάδα**
- **Ψυχιατρική εκτίμηση παιδιών και οικογενειών που βρίσκονται σε κρίση**
- **Ατομική ψυχοθεραπεία**
- **Τακτική παρακολούθηση των οικογενειών και των μελών τους**
- **Λογοθεραπευτική εξέταση και θεραπεία παιδιών**
- **Ειδική αγωγή**
- **Υπηρεσίες πρόληψης (ενημέρωση)**
- **Κοινωνικές παροχές (νομική στήριξη, ιατρική φροντίδα)**
 - **να συνεργάζεται με οικογένειες που βρίσκονται σε κρίση, με μονογονεϊκές οικογένειες, όπου εμφανίζονται κοινωνικά, ψυχολογικά και ψυχιατρικά προβλήματα.**
 - **να παρέχει υπηρεσίες πρόληψης και θεραπείας ώστε οι οικογένειες να μπορέσουν να διαχειριστούν την κρίση, να μη διαλυθούν και τα παιδιά να παραμείνουν σε αυτήν χωρίς να χρειαστεί να τοποθετηθούν σε κάποιο ίδρυμα.**

• «ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ»

Στόχοι της οργάνωσης είναι η πρόληψη, η θεραπεία, η επαγγελματική και κοινωνική αποκατάσταση των ΑΜΕΑ.

Παρέχει ιατρική βοήθεια, εκπαιδευτικές υπηρεσίες, καμπάνιες ευαισθητοποίησης του κοινού για την πλήρη αποδοχή των ΑΜΕΑ. Από το 1997 λειτουργεί "κοινωνική οικονομική επιχείρηση" στο χώρο του νοσοκομείου, καθώς και εργαστήριο χειροποίητου χαρτιού. Στις 11 ΜΑΙΟΥ 1999 ιδρύθηκε μια Αστική μη Κερδοσκοπική εταιρία με την επωνυμία ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ με σκοπό να παρέμβει στην τοπική κοινωνία και να προσπαθήσει να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες προωθώντας τους στην αγορά εργασίας.

Πρόκειται για την συνέχεια των προσπαθειών του Γ.Ν. Μυτιλήνης που ξεκίνησε το 1994. Το 1997 εγκαινίασε την πρώτη κοινωνική οικονομική επιχείρηση και το 1999 την δεύτερη κοινωνική οικονομική επιχείρηση.

Βιώνοντας τον αποκλεισμό που υφίστανται έτσι και αλλιώς ο πληθυσμός του νησιού από την γεωγραφική του θέση μακριά από τη σύγχρονη διάχυση των νέων τεχνολογιών, θεώρησε ότι πρέπει να συμβάλει στο άνοιγμα νέων οριζόντων και να καταφέρει να αποδείξει ότι άτομα με προβλήματα υγείας , νέα άτομα που διαβιούν σε νησιωτικές, ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές καθώς και άτομα που η ανάγκη τους έσπρωξε να αναζητήσουν την τύχη

τους σε άλλη πατρίδα (μετανάστες) μπορούν να αναλάβουν δράσεις και να επανενταχθούν στην κοινωνία.

• **«ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΑ
ΑΝΑΠΗΡΩΝ»**

Στις αρχές του 1992, μια μεγάλη ομάδα ατόμων, με κινητικά προβλήματα, με μεγάλη πείρα και προσφορά στον αναπηρικό χώρο, οραματίστηκαν και ίδρυσαν

έναν νέο σύγχρονο κοινωνικό φορέα, με την επωνυμία «ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ».

Ενός φορέα, που μέσα από την οργάνωση των Παραπληγικών και Κινητικά Ανάπηρων σε ενιαίο νομικό πρόσωπο και εκφραστή της συλλογικής τους βούλησης, να μελετά, να σχεδιάζει, να εισηγείται και να προβάλλει σε κάθε αρμόδιο φορέα και στο κοινωνικό σύνολο, το δικαίωμα της Ισονομίας, της Ισοτιμίας και των ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην Υγεία, την Παιδεία, την

Εργασία, την Πολιτιστική Καλλιέργεια, τον Αθλητισμό, την Ψυχαγωγία και γενικότερα στα Κοινωνικοοικονομικά δρώμενα της ζωής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο κεφαλαίο η κατάσταση στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και προστασίας για το παιδί στην χώρα μας σήμερα περιλαμβάνει κυρίως δραστηριότητες επιδοματικής πολιτικής, υπηρεσίες που αφορούν στην προστασία της μητρότητας και του βρέφους, προγράμματα βρεφικής και παιδικής ηλικίας, υπηρεσίες στήριξης και συμπληρωματικές της οικογένειας και υπηρεσίες υποκατάστατες της οικογένειας όπως η ιδρυματική περίθαλψη, η υιοθεσία και η αναδοχή.

5.1 ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ (ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ, ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ, ΠΑΡΟΧΕΣ)

Σε ότι αφορά στην επιδοματική πολιτική στην πράξη εφαρμόζονται τα εξής:

Α) επιδόματα που προβλέπονται για παιδιά/άτομα με αναπηρία είναι τα εξής:

- Βαριάς Νοητικής Καθυστέρησης (BNK): 332€ μηνιαίως
- Ελαφριάς Νοητικής Καθυστέρησης (ENK): 230€ μηνιαίως
- Αυτισμού (ΔΑΔ): 230€ μηνιαίως
- Εγκεφαλικής Παράλυσης: 440€ μηνιαίως
- Παραπληγίας – Τετραπληγίας: 528€ μηνιαίως
- Βαριάς Αναπηρίας: 220€ μηνιαίως
- Κωφαλαλίας: 244€ μηνιαίως
- Χανσενικών: 470€ μηνιαίως (<http://www.noesi.gr/>)

B) επιδόματα απροστάτευτων τέκνων ,όπου προβλέπεται η Χορήγηση μηνιαίου επιδόματος 44,02€ σε παιδιά μέχρι 16 ετών που ζουν με την οικογένειά τους και στερούνται πατρικής προστασίας λόγω: θανάτου, αναπηρίας (67% και άνω), εγκατάλειψης, φυλάκισης πέραν των τριών μηνών, στράτευσης ή εκτός γάμου παιδιά. Το οικογενειακό εισόδημα να μην υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται κάθε φορά με προεδρικό διάταγμα. (<http://www.ygeia-pronoia.gr/>)

Γ) επιδόματα μονογονεϊκών οικογενειών, όπου οι παροχές από το κράτος αφορούν σε οικονομική ενίσχυση, περίθαλψη και στέγη.

Συγκεκριμένα και σε ότι αφορά στην οικονομική ενίσχυση το ποσό των 44 ευρώ ως μηνιαίο επίδομα καταβάλλουν οι Δ/νσεις Πρόνοιας των Νομαρχιών σε κάθε απροστάτευτο παιδί ηλικίας μέχρι 16 χρόνων. Προϋπόθεση για την συγκεκριμένη παροχή είναι το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα να μην υπερβαίνει για τριμελή οικογένεια τα 294 ευρώ προσαυξανόμενο κατά 24 ευρώ για κάθε επιπλέον μέλος. Επίσης, παρέχεται το ποσό των 300 ευρώ ετησίως ως σχολικό επίδομα για κάθε παιδί-μαθητή υποχρεωτικής εκπαίδευσης έως 16 ετών. Απευθύνεται σε οικογένειες (και μονογονεϊκές) με εισόδημα που δεν υπερβαίνει τις 3.000 ευρώ ετησίως. Η ενίσχυση καταβάλλεται εφάπαξ από τη ΔΟΥ του τόπου διαμονής του δικαιούχου. Το ποσό των 159 ευρώ, ως επίδομα τρίτου παιδιού, καταβάλλει ο ΟΓΑ μέχρι τη συμπλήρωση του βου έτους, ανεξάρτητα από το ποσό του ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος των δικαιούχων, και τέλος το ποσό των 440 ευρώ, ως επίδομα μητρότητας ανασφαλιστών, καταβάλλεται σε εργαζόμενες γυναίκες που δεν δικαιούνται αντίστοιχη παροχή από κάποιο ασφαλιστικό φορέα ή είναι ανασφάλιστες από τις Δ/νσεις και τα Τμήματα Πρόνοιας των Νομαρχιών.

Σε ότι αφορά στον τομέα της περίθαλψης υγείας, παρέχεται δωρεάν νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στις ανασφάλιστες και οικονομικά αδύναμες άγαμες μητέρες. Επίσης δικαίωμα νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης έχει ο ανασφάλιστος διαζευγμένος ή σε διάσταση σαν άμεσα ασφαλισμένος στον ασφαλιστικό φορέα που ήταν ασφαλισμένος ο άλλος σύζυγος κατά το χρόνο λύσης του γάμου. Το ασφαλιστικό αυτό δικαίωμα ασκείται εντός έτους από την ημερομηνία της τελεσίδικης έκδοσης της απόφασης του διαζυγίου. Επίσης τα παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών εγγράφονται κατά προτεραιότητα στους Παιδικούς Σταθμούς των ΟΤΑ, του και του Ιδρύματος βρεφονηπιακών Σταθμών.

Αναφορικά με τις παροχές στην στέγη προβλέπονται στεγαστικά προγράμματα του ΟΕΚ (με προϋπόθεση τουλάχιστον 900 ημέρες εργασίας), δάνειο αυτοστέγασης σε άγαμες μητέρες που προστατεύουν 1 παιδί και άνω ,επίδομα ενοικίου για τις άγαμες μητέρες.(<http://monogoneikes.blogspot.com>)

Δ) επιδόματα σε πολύτεκνους και τρίτεκνους , όπου γενικά προβλέπεται ο Ο.Γ.Α., που ενεργεί επί του προκειμένου ως εντολοδόχος του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, χορηγεί τα επιδόματα

- Εφάπαξ παροχή 2000 €
- Επίδομα τρίτου παιδιού
- Επίδομα σε πολύτεκνους
- Επίδομα πολυτεκνικό σε γονείς με αναπηρία και απορφανισθέντα τέκνα,
- Ισόβια σύνταξη στη μητέρα
- Ισόβια σύνταξη στο χήρο πολύτεκνο πατέρα.
- Επίδομα σε τρίτεκνους

Τα ποσά των παραπάνω επιδομάτων και της ισόβιας σύνταξης αυξάνονται κατ' έτος, σύμφωνα με το δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους, όπως αυτός προσδιορίζεται από τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Τα ποσά αυτά σήμερα έχουν διαμορφωθεί ως εξής:

- Επίδομα τρίτου παιδιού 174,28€μηνιαίως
- Πολυτεκνικό επίδομα 43,55€μηνιαίως για κάθε παιδί
- Πολυτεκνικό επίδομα για ένα ή δύο παιδιά και επίδομα στην τρίτεκνη οικογένεια για ένα ή δύο παιδιά 100,24€ μηνιαίως
- Ισόβια σύνταξη 100,24€μηνιαίως
- Επίδομα σε τριτέκνους. Είναι ίσο με το εκάστοτε καταβαλλόμενο ποσό για κάθε παιδί πολύτεκνης οικογένειας.

Από την 01-01-2007 δεν παρακρατείται φόρος.

Η εφάπαξ παροχή του ποσού των 2000 χορηγείται στην μητέρα που αποκτά από 01-01-2006 και μετά, τρίτο παιδί ή παιδί πέραν του τρίτου (τέταρτο,πέμπτο κ.λπ.) και για κάθε ένα από τα παιδιά αυτά..Σε περίπτωση που η μητέρα αποβιώσει ή είναι υπαίτια για εγκατάλειψη των παιδιών της ή διακόψει οριστικά την συγκατοίκησή της με αυτά, η παροχή καταβάλλεται στο πρόσωπο

που έχει την ευθύνη διατροφής των παιδιών. Δικαιούχοι της παροχής είναι:

1. Έλληνες πολίτες
2. Ομογενείς αλλοδαπής υπηκοότητας που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα και διαθέτουν Δελτίο Ομογενούς.
3. Πολίτες Κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
4. Πολίτες χωρών που ανήκουν στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (Νορβηγία, Λιχτενστάιν και Ισλανδία) και Ελβετοί πολίτες.
5. Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες (Ν.Δ 3989/1959 (ΦΕΚ 201/Α/26-9-1959, Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125/Α/4-6-1968).
6. Ανιθαγενείς που διέπονται από Διεθνείς Συμβάσεις (Ν. 139/1975 (ΦΕΚ 176/Α/25-8-1975).
7. Δικαιούχοι του ανθρωπιστικού καθεστώτος παραμονής στην Ελλάδα (άρθρο 8 Π.Δ. 61/1999 (ΦΕΚ 63/Α/6-4-1999).
8. 8. Πολίτες άλλων κρατών που διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα και είναι γονείς τέκνων ελληνικής υπηκοότητας.

Στις περιπτώσεις 5, 6 και 7, για τη χορήγηση της εφάπαξ παροχής στη μητέρα, πρέπει, κατά την απόκτηση του τέκνου, να εξακολουθεί να υπάρχει στο πρόσωπό της μια από τις ανωτέρω ιδιότητες (προσφυγική ή άλλη). Σε κάθε περίπτωση η δικαιούχος της εφάπαξ παροχής πρέπει να διαμένει μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα.

Το επίδομα τρίτου παιδιού χορηγείται στην μητέρα που έχει ή αποκτά τρίτο παιδί, εφόσον όλα τα παιδιά της επιδοτούμενης μητέρας είναι Έλληνες υπήκοοι ή υπήκοοι Κράτους -μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μητέρα και το επιδοτούμενο παιδί μένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα. Στον πατέρα χορηγείται το επίδομα αυτό μόνον, όταν η σύζυγος του με την οποία απέκτησε τα τρία παιδιά απεβίωσε ή έχει εγκαταλείψει αυτόν και τα παιδιά.

Το πολυτεκνικό επίδομα χορηγείται :

- στην μητέρα με τέσσερα παιδιά
- στον γονέα χωρίς σύζυγο (μητέρα-πατέρα) με τρία παιδιά και εφόσον έχει την γονική μέριμνα και επιμέλεια αυτών και είναι ο μόνος υπόχρεος αυτών προς διατροφή.
- στον ανάπηρο γονέα (μητέρα-πατέρα) με τρία παιδιά με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω ισοβίως.
- στον πατέρα με τέσσερα παιδιά από διαφορετικούς γάμους εφόσον έχει την αποκλειστική ευθύνη διατροφής τους και η μητέρα δεν επιδοτείται για τα παιδιά αυτά.

- στα απορφανισθέντα παιδιά και από τους δύο γονείς εφόσον είναι τουλάχιστον δύο.

Οι προϋποθέσεις για την για τη χορήγηση πολυτεκνικού επιδόματος είναι να υπάρχει ένα τουλάχιστον άγαμο παιδί ηλικίας μέχρι και 23 ετών, η πολύτεκνη μητέρα ή ο πολύτεκνος πατέρας και τα συνυπολογιζόμενα παιδιά να είναι Έλληνες υπήκοοι ή υπήκοοι των κρατών-μελών της Ε.Ε και οι δικαιούχοι και τα επιδοτούμενα παιδιά να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα.

Το πολυτεκνικό επίδομα σε γονείς με αναπηρία και απορφανισθέντα τέκνα χορηγείται στον πολύτεκνο γονέα που κατέστη ανάπηρος σε ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω ισοβίως, εφόσον έχει τρία τέκνα από έναν ή περισσότερους γάμους ή νομιμοποιηθέντα ή νομίμως αναγνωρισθέντα ή υιοθετηθέντα, τα οποία είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας τους ή σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες τριτοβάθμιες σχολές πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης και αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή εκπληρώνουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας τους. Επίσης σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 6 του Ν. 3454/2006, σε περίπτωση θανάτου και των δύο γονέων, τα απορφανισθέντα τέκνα αποτελούν ιδίαν οικογένεια και αν είναι τουλάχιστον δύο, απολαμβάνουν όλα τα ευεργετήματα των πολυτέκνων και των τέκνων των πολυτέκνων, με τους περιορισμούς της παρ. 1 του ίδιου άρθρου (επισυνάπτεται η σχετική διάταξη).

Η ισόβια σύνταξη χορηγείται στη μητέρα, η οποία δεν δικαιούται πλέον το πολυτεκνικό επίδομα, επειδή και το τελευταίο άγαμο παιδί της συμπλήρωσε το 23ο έτος της ηλικίας του ή παντρεύτηκε. Επίσης το δικαιούται η μητέρα η οποία χαρακτηρίστηκε πολύτεκνη, αλλά δεν έχει τις προϋποθέσεις να της χορηγηθεί το πολυτεκνικό επίδομα.

Το επίδομα σε τρίτεκνους ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2008 και χορηγείται επίδομα στη μητέρα που έχει ή αποκτά τρία ζώντα τέκνα για κάθε άγαμο παιδί της κάτω των 23 ετών καθώς και στον πατέρα ο οποίος έχει τρία ζώντα τέκνα από διαφορετικούς γάμους, εφόσον όμως έχει την αποκλειστική ευθύνη διατροφής τους και η μητέρα δεν επιδοτείται για τα παιδιά αυτά. Το ποσό του επιδόματος για κάθε παιδί, είναι ίσο με το εκάστοτε

καταβαλλόμενο ποσό για κάθε παιδί πολύτεκνης οικογένειας. Σε περίπτωση που στο πρόσωπο του τρίτου παιδιού συντρέχουν οι προϋποθέσεις και για χορήγηση του επιδόματος της παρ. 1 του άρθρου 63 του Ν .1892/1990, καταβάλλεται για το παιδί αυτό το μεγαλύτερο επίδομα από τα δύο. Το συνολικό ως άνω μηνιαίο επίδομα δεν μπορεί να είναι μικρότερο του ελάχιστου συνολικού επιδόματος πολύτεκνου γονέα.

Επισημαίνεται ότι σε καμία περίπτωση το επίδομα δεν μετατρέπεται σε ισόβια σύνταξη του δικαιούχου.

5.2 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Οι υπηρεσίες στήριξης της οικογένειας έχουν μορφή προληπτική. Σκοπό έχουν να παρέμβουν εποικοδομητικά στην λειτουργία της οικογένειας και να μειώσουν τις εντάσεις στα μέλη της, έτσι ώστε να μπορέσουν οι γονείς, υποστηριζόμενοι να διατηρήσουν τους ρόλους τους στην οικογένεια. Είναι υπηρεσίες που ασχολούνται με την οικογένεια και οι επαγγελματίες ανεξαρτήτου φορέα εργασίας εργάζονται με τις ενδοοικογενειακές σχέσεις.

Πιο συγκεκριμένα πρόκειται για υπηρεσίες που παρέχουν:

- παρέμβαση σε επίπεδο σχέσεων για την επιδιόρθωση του λειτουργικού επιπέδου της οικογένειας
- δραστηριότητες συμβουλευτικού χαρακτήρα
- υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού
- ειδική ψυχοκοινωνική στήριξη και προστασία στις μονογονεϊκές οικογένειες κα σε οικογένειες που τα παιδιά παρουσιάζουν κάποιο μειονέκτημα

Παράλληλα συμπληρωματικές ως προς τον ρόλο της οικογένειας είναι και οι ακόλουθες υπηρεσίες:

- Κέντρα ημέρας για παιδιά οποιασδήποτε κατηγορίας
- Βρεφονηπιακοί σταθμοί
- Προγράμματα ημερήσιας απασχόλησης
- Κατασκηνώσεις
- Οικοτροφεία και λέσχες σίτισης
- Ιατροπαιδαγωγικά κέντρα

- Κέντρα Ενημέρωσης και πρόληψης της Εξάρτησης των παιδιών
- Κέντρα θεραπείας και Αποκατάστασης παιδιών με χρόνιες παθήσεις ή αναπηρία.
- Κεντρικές κοινωνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες δήμων.

5.3ΟΙ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Από τα πρώτα χρόνια του αιώνα μας κατανοήθηκε και καθιερώθηκε επίσημα η αρχή ότι κανένα παιδί δεν πρέπει να απομακρύνεται από το σπίτι του, για οικονομικούς και μόνο λόγους. Κάθε παιδί για την πλήρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του έχει ανάγκη από αγάπη και κατανόηση. Πρέπει εφόσον είναι δυνατόν, να αναπτυχθεί με την φροντίδα και την παρακολούθηση των γονέων και είναι αναγκαία μια ατμόσφαιρα στοργής, ηθικής και υλικής ασφάλειας. Το παιδί της νηπιακής ηλικίας δεν πρέπει να αποχωριστεί από την μητέρα του γεγονός που σημαίνει πως η κοινωνία και το κράτος οφείλουν να παρέχουν ειδική μέριμνα στα παιδιά που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες κινδύνου. (Καλλίγα Κ. 1990:64)

Υπάρχουν ωστόσο κάποιες υπηρεσίες που υποκαθιστούν την οικογένεια του παιδιού, με άλλο οικογενειακό ή ιδρυματικό περιβάλλον. Αυτή η «δραστική κοινωνική εγχείρηση» όπως την αναφέρει ο Kadushin,(2000) θεωρείται ως η τρίτη και τελευταία γραμμή άμυνας για την φροντίδα του παιδιού. Οι γονείς κρίνονται τελείως ανίκανοι να συνεχίσουν το γονεϊκό τους ρόλο και υποκαθίστανται από άλλες μορφές προστασίας όπως :

- ιδρυματική περίθαλψη
- η αναδοχή
- η υιοθεσία

5.3.1.ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Μέσα από την παραπάνω αξιολογική κατάταξη η ιδρυματική φροντίδα κρίνεται ως η τελευταία λύση για το απροστάτευτο παιδί. Σκοπός είναι να δοθεί στο παιδί το καλύτερο δυνατό υποκατάστατο, αν και θεωρείται το πλησιέστερο ισότιμο της οικογενειακής ζωής είναι η υιοθεσία ή μόνιμη τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια. (Φουντεδάκη Κ.1998:105)

Η ιδρυματική φροντίδα παρέχεται για εκείνα τα παιδιά, στα οποία δεν θα μπορούσε να εξασφαλιστεί άλλου είδους φροντίδα και ενδέχεται προσωρινά να είναι ο κατάλληλος χώρος διαμονής.

Σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για την διασφάλιση της ψυχικής υγείας του παιδιού γίνεται δεκτή η ιδρυματική φροντίδα, με την προϋπόθεση ότι θα πραγματοποιηθεί ειδική έρευνα και μελέτη των κριτηρίων βάση των οποίων απομακρύνεται ένα παιδί από το οικογενειακό περιβάλλον και ότι το ίδρυμα θα οργανωθεί σε τέτοιο χώρο και με τέτοιο τρόπο ώστε προσωρινά να μπορεί η ζωή του παιδιού να είναι όσο γίνεται πιο φυσιολογική.

Στο σύγχρονό σύστημα κοινωνικής φροντίδας και προστασίας των παιδιών η ιδρυματική φροντίδα παρέχεται μέσω των φορέων του δημόσιου τομέα, φορέων του ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και φορέων ιδιωτικού τομέα κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Επιπλέον η ιδρυματική φροντίδα παρέχεται μέσα από :

- ιδρύματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας τα οποία δέχονται παιδιά ηλικίας 0-6 ετών όταν δεν υπάρχει ουσιαστική φυσική οικογένεια να τα φροντίσει. Τα παιδιά αυτά ενδέχεται να είναι ορφανά, εγκαταλελειμμένα από τους γονείς τους, παιδιά που γεννήθηκαν εκτός γάμου. Το ίδρυμα αποτελεί μια ενδιάμεση λύση για τα παιδιά αυτά, μέχρι να διερευνηθούν οι δυνατότητες επιστροφής των παιδιών στην φυσική τους οικογένεια- τοποθέτησης τους σε ανάδοχη οικογένεια ή υιοθεσία. Ο βασικός στόχος των παραπάνω ιδρυμάτων είναι η προστασία βρεφών και νηπίων τα οποία δεν έχουν κατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον ή στερούνται οικογένειας, ενώ ορισμένα από αυτά ασχολούνται και με την συμπαράσταση και την προστασία της άγαμης μητέρας και του βρέφους.

- **Ιδρύματα για παιδιά σχολικής ηλικίας στα οποία περιλαμβάνονται:**
1. τα **Κέντρα Παιδικής Μέριμνας** τα οποία είναι κρατικά ιδρύματα, δέχονται παιδιά ηλικίας από 6-18 ετών και παρέχουν στα παιδιά αυτά δωρεάν στέγη, τροφή, ενδυμασία, σπουδές σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και κάθε άλλη αναγκαία μέριμνα και φροντίδα. Τα παιδιά παραμένουν στα Κέντρα Παιδικής Μέριμνας μέχρι να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους και να μπορούν πλέον να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο με τα δικά τους μέσα.
 2. οι **Παιδοπόλεις** που βρίσκονται στην Αθήνα, στο Βόλο, στο Ωραιόκαστρο Θεσσαλονίκης, στα Ιωάννινα, στην Καβάλα, στην Φλώρινα, και στην Νεάπολη Κρήτης, δυναμικότητας συνολικά 600 παιδιών. Εποπτεύονται από τον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας. Στα παιδιά που βρίσκονται στις παιδοπόλεις παρέχεται 24ωρη φιλοξενία, σίτιση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ματισμός, εκπαίδευση σε σχολεία ή σχολές της περιοχής, φροντιστηριακή βοήθεια, συναισθηματική και ψυχολογική στήριξη, επαγγελματικός προσανατολισμός, ψυχαγωγία και δυνατότητες δημιουργικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Στις παιδοπόλεις της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης λειτουργούν ακόμα και τεχνικά εργαστήρια για τα παιδιά που για διάφορους κοινωνικούς κυρίως λόγους δεν έχουν ολοκληρώσει την βασική τους εκπαίδευση.
 3. ορφανοτροφεία ιδιωτικής και εκκλησιαστικής πρωτοβουλίας που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και παρέχουν στα παιδιά που φιλοξενούν ανάλογες υπηρεσίες με αυτές των Κέντρων Παιδικής Μέριμνας, δωρεάν.
 4. Ιδιωτικές μη κερδοσκοπικές δομές φιλοξενίας παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο, παιδιών θυμάτων κακοποίησης/ παραμέλησης ή παιδιών που για σοβαρούς κοινωνικούς λόγους δεν μπορούν να παραμείνουν στο οικογενειακό τους περιβάλλον και συνήθως με εντολή εισαγγελέων απομακρύνονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον μέχρι να αναζητηθούν οι πλέον συμφέρουσες για τα παιδιά αυτά λύσεις. Στις δομές αυτές παρέχεται εικοσιτετράωρη προστατευτική φροντίδα, διαμονή, διατροφή, ιατρική και εκπαιδευτική υποστήριξη.
 5. Θεραπευτήρια πασχόντων παιδιών, τα οποία δύναται να είναι κρατικά, εκκλησιαστικά ή ιδιωτικά και παρέχουν στο

παιδί φιλοξενία και θεραπεία από χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες.

Μια σύντομη αξιολόγηση του συστήματος της ιδρυματικής περίθαλψης, σε σχέση με ολόκληρο το σύστημα της παιδικής προστασίας, είναι απαραίτητη, έτσι ώστε να κατανοηθεί σωστά.

Από τα πρώτα χρόνια του αιώνα μας κατανοήθηκε και καθιερώθηκε επίσημα η αρχή ότι κανένα παιδί δεν πρέπει να απομακρύνεται από το σπίτι του, για οικονομικούς και μόνο λόγους. Κάθε παιδί για την πλήρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς του έχει ανάγκη από αγάπη και κατανόηση. Πρέπει εφόσον είναι δυνατόν, να αναπτυχθεί με την φροντίδα και την παρακολούθηση των γονέων και είναι αναγκαία μια ατμόσφαιρα στοργής, ηθικής και υλικής ασφάλειας. Το παιδί της νηπιακής ηλικίας δεν πρέπει να αποχωριστεί από την μητέρα του, γεγονός που σημαίνει πως η κοινωνία και το κράτος οφείλουν να παρέχουν ειδική μέριμνα στα παιδιά που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες κινδύνου.

Οι υπηρεσίες προστασίας του παιδιού μέσα στις οποίες εντάσσεται και η ιδρυματική περίθαλψη χωρίζονται ως εξής:

1) Οι υποστηρικτικές υπηρεσίες για την οικογένεια

Έχουν μορφή προληπτική, σκοπό έχουν να παρέμβουν εποικοδομητικά στην λειτουργικότητα της οικογένειας και να μειώσουν τις εντάσεις στα μέλη της, έτσι ώστε να μπορέσουν οι γονείς, υποστηριζόμενοι να διατηρήσουν τους ρόλους τους στην οικογένεια. Είναι υπηρεσίες που ασχολούνται με την οικογένεια και οι επαγγελματίες ανεξαρτήτου φορέα εργασίας που εργάζονται με τις ενδοοικογενειακές σχέσεις.

2) Οι συμπληρωματικές υπηρεσίες για την οικογένεια

Είναι οι υπηρεσίες που εισέρχονται και επηρεάζουν άμεσα το οικογενειακό σύστημα. Απαλλάσσουν ένα μέρος ευθύνης του γονέα και συμπληρώνουν αυτό το κενό μέσα από προγράμματα κρατικών ή ιδιωτικών οργανώσεων.

3) Οι υποκατάστατες υπηρεσίες για την οικογένεια

Υποκαθιστούν την οικογένεια του παιδιού, με άλλο οικογενειακό ή ιδρυματικό περιβάλλον. Αυτή η δραστική «εγχείρηση» θεωρείται ως η τρίτη και τελευταία γραμμή άμυνας για την φροντίδα του παιδιού. Οι γονείς κρίνονται τελείως ανίκανοι να συνεχίσουν το γονεϊκό τους ρόλο και υποκαθίστανται από άλλες μορφές παιδικής προστασίας: υιοθεσία, αναδοχή και ιδρυματική φροντίδα.

Μέσα από την παραπάνω αξιολογική κατάταξη η ιδρυματική φροντίδα κρίνεται ως η τελευταία λύση για το απροστάτευτο

παιδί. Σκοπός είναι να δοθεί στο παιδί το καλύτερο δυνατό υποκατάστατο, αν και θεωρείται το πλησιέστερο ισότιμο της οικογενειακής ζωής είναι η υιοθεσία ή μόνιμη τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια. (Φουντεδάκη Κ.1998:105)

Η ιδρυματική φροντίδα παρέχεται για εκείνα τα παιδιά, για τα οποία δεν θα μπορούσε να εξασφαλιστεί άλλου είδους φροντίδα και ενδέχεται προσωρινά να είναι ο κατάλληλος χώρος διαμονής.

Σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη διασφάλιση της ψυχικής υγείας του παιδιού, γίνεται δεκτή η ιδρυματική φροντίδα, με την προϋπόθεση ότι θα πραγματοποιηθεί ειδική έρευνα των κριτηρίων βάσει των οποίων απομακρύνεται ένα παιδί από το οικογενειακό περιβάλλον και ότι το ίδρυμα θα οργανωθεί σε τέτοιο χώρο και με τέτοιο τρόπο ώστε προσωρινά, να μπορεί η ζωή του παιδιού να είναι όσο το δυνατόν πιο αρμονική.

Παρά τις προθέσεις στήριξης της φυσικής οικογένειας, με στόχο την παραμονή το παιδιού μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο υπάρχουν περιπτώσεις που αυτό δεν είναι εφικτό και καθιστούν αναγκαία την φροντίδα των παιδιών μέσα από άλλα σχήματα.

Στην Ελλάδα παραδοσιακά, η βασική μορφή εξω-οικογενειακής προστασίας ήταν η εισαγωγή σε κάποιο ίδρυμα. Η αντίληψη αυτή έχει αλλάξει, τουλάχιστον μεταξύ των επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας.

Όπως τονίζει η Αγάθωνος-Γεωργοπούλου « σήμερα την προστασία των παιδιών έξω από την φυσική τους οικογένεια πρέπει να την δούμε μόνο στα πλαίσια μιας πολύπλευρης κοινωνικής δικτύωσης που στοχεύει στο να στηρίζει όλες τις οικογένειες στον λειτουργικό τους ρόλο, μέσα από προσεγγίσεις που να σέβονται τις ευάλωτες περιόδους κάθε οικογένειας, το ρυθμό της αλλαγής αλλά και συνάμα το απόλυτο ενδιαφέρον των παιδιών. Εξω-οικογενειακοί θεσμοί όπως το ίδρυμα και η αναδοχή, λειτουργούν στο κενό, σαν ένας παθολογικός αυτοσκοπός, αν δεν συνδυαστούν με πολύπλευρη στήριξη της φυσικής οικογένειας ώστε να ξανα-αναλάβει τις ευθύνες των παιδιών της».

5.3.2 ΑΝΑΔΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Με τον όρο «αναδοχή» ή «ανάδοχη φροντίδα» εννοούμε την ανάληψη της φροντίδας παιδιού άλλων γονέων από μια οικογένεια για μερικές μέρες, εβδομάδες, μήνες ή χρόνια, έναντι αμοιβής, επιδόματος ή μισθού.

Η αναδοχή είναι ένας πολύ σημαντικός θεσμός παιδικής προστασίας, που προβλέφθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το νόμο 2082/1992 και ρυθμίστηκε αναλυτικότερα με τον ν.2447/1996. Πρόσφατα, το 2009 εκδόθηκε το Προεδρικό Διάταγμα 86 που ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή του θεσμού της Αναδοχής. Η διεθνής πρακτική έχει δώσει εξαιρετικές ενδείξεις για την θετική λειτουργία του θεσμού για την φροντίδα παιδιών που η οικογένειά τους βρίσκεται σε κρίση ή αδυνατεί να τα φροντίσει (λόγω έκτακτων ή χρόνιων προβλημάτων που αντιμετωπίζει). Διεθνώς η αναδοχή, ως οικογενειοκεντρικός θεσμός παιδικής προστασίας, προτιμάται από την τοποθέτηση ενός παιδιού σε ίδρυμα, ιδίως δε από την μακροχρόνια παραμονή του σε αυτό. Επιπλέον αποδεικνύεται οικονομικότερη λύση, καθώς το κόστος της είναι σε κάθε περίπτωση μικρότερο από αυτό της φιλοξενίας σε ένα ίδρυμα παιδικής προστασίας.

Βέβαια, για την σωστή ανάπτυξη του θεσμού απαιτείται:

- Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης
- Η προσεκτική επιλογή των αναδόχων γονέων
- Η σωστή εκπαίδευση και προετοιμασία τους
- Το ξεκάθαρο συμβόλαιο για τον τρόπο που ασκείται η αναδοχή
- Η κάλυψη δαπανών εκ μέρους της Πολιτείας με την διάθεση επιδόματος (ανάλογα με την περίπτωση)
- Η διαρκής παρακολούθηση της κάθε περίπτωσης αναδοχής
- Η υποστήριξη ανάδοχων γονιών και παιδιών από ειδικές-κοινωνικές υπηρεσίες.

Στο Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο προβλέπεται η αναδοχή είτε με δικαστική απόφαση, είτε με σύμβαση. (www.childcom.org) και έχει προβλεφθεί και η καταβολή επιδόματος στην ανάδοχη οικογένεια, που κλιμακώνεται ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες του παιδιού σε αναδοχή.

Είναι πολύ σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι η αναδοχή αφορά θεσμό παιδικής προστασίας και όχι απλά εθελοντική διαδικασία αναπλήρωσης της φυσικής οικογένειας. Για τον λόγο αυτό ο νόμος και η διεθνής πρακτική και

δεοντολογία επιβάλλουν η αναδοχή να λαμβάνει χώρα σε εποπτευόμενο πλαίσιο και με τακτική παρακολούθηση και υποστήριξη της ανάδοχης οικογένειας.

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με ειδικό άρθρο, επιβάλλει την διαδικασία περιοδικής αναθεώρησης της τοποθέτησης ενός παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια (άρθρο 25).

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπείας της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μία περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και κάθε άλλης περιστάσης σχετικής με την τοποθέτησή του».

Η αναδοχή ασκείται κυρίως στα πλαίσια κοινωνικών φορέων, που έχουν την ευθύνη της τοποθέτησης και παρακολούθησης των ενδεχόμενων ατόμων αλλά μπορεί να αποτελέσει και ιδιωτική συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. (Αγάθωνος Α. 1994:42)

Οι τύποι αναδοχής δίνουν βάση τόσο την ανάγκη, όσο και τον στόχο, αλλά επειδή και οι δυο αυτές έννοιες είναι συχνά απατηλές, η πιο αντιπροσωπευτική ταξινόμηση είναι αυτή που καθορίζεται από το χρονικό διάστημα και υπολογίζεται πόσο θα διαρκέσει η τοποθέτηση του παιδιού.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί συχνά πέφτουν έξω στους υπολογισμούς τους για το πόσο θα διαρκέσει η τοποθέτηση. Η δυσκολία να υπολογίσει κανείς την χρονική διάρκεια της τοποθέτησης του παιδιού επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι πολλά παιδιά που παρέμειναν και μεγάλωσαν σε ανάδοχες οικογένειες ξεκίνησαν με την προοπτική μιας σύντομης τοποθέτησης. (Denny D. 2001:44)

Οι τύποι αναδοχής, που ως επί το πλείστον έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα και που ενδέχεται να αλλάξουν ή να αυξηθούν στο μέλλον είναι οι παρακάτω:

- Μακροχρόνια Αναδοχή

Αυτός ο τύπος ανάδοχης φροντίδας διαρκεί από δύο τουλάχιστον χρόνια ή μέχρι και την ενηλικίωση του παιδιού. Οι ανάδοχοι γονείς πρέπει να προσφέρουν συνεχόμενη φροντίδα στο παιδί με συνέπεια, αλλά και με ισχυρούς δεσμούς που χαρακτηρίζουν τον γονεϊκό ρόλο.

Πρόκειται για παιδιά που είτε δεν δίνονται για υιοθεσία από τους γονείς τους, οι οποίοι όμως δεν προτίθενται να τα πάρουν σύντομα, είτε οι γονείς κρίνονται

ανεπαρκείς να έχουν την φροντίδα τους, είτε δεν προσφέρεται οικογένεια να τα υιοθετήσει εξαιτίας πολύ σοβαρών ειδικών αναγκών που έχουν, ή οι συνεχιζόμενοι δεσμοί τους με τις φυσικές τους οικογένειες κρίνεται ότι εξυπηρετούνται καλύτερα στα πλαίσια μιας τοποθέτησης αναδοχής παρά υιοθεσίας. Τα παιδιά σε μακροχρόνια αναδοχή μπορούν να διατηρούν ή όχι, επικοινωνία με τους γονείς τους και ενδέχεται να υιοθετηθούν αργότερα από τους ανάδοχους γονείς.

Είναι προς συμφέρον του παιδιού στην μακρόχρονη αναδοχή να υιοθετείται από τους ανάδοχους γονείς του. Επιπλέον σαν εναλλακτική λύση στην υιοθεσία, μερικοί ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν την επιμέλεια του παιδιού, εφόσον μπορεί να παρασχεθεί, ανάλογα με τις οικείες νομοθετικές διατάξεις. Παρόλα αυτά όμως, η μακρόχρονη αναδοχή προσφέρει ένα μόνιμο περιβάλλον σε πολλά παιδιά.. Η μακροχρόνια αναδοχή έχει σημειωθεί ως η πιο συνηθισμένη μορφή αναδοχής στην Ελλάδα.

- Μεσοπρόθεσμη αναδοχή

Η μεσοπρόθεσμη αναδοχή καλύπτει τις περισσότερες περιπτώσεις αναδοχών οικογενειών. Μπορεί να κρατήσει από δύο μήνες έως δύο χρόνια. Σκοπός της είναι να δώσει στους φυσικούς γονείς χρόνο να αντιμετωπίσουν πρακτικά και προσωπικά προβλήματα τους. Εφόσον το παιδί έχει φροντίδα σε μια οικογένεια , μπορεί η οικογένεια να βοηθήσει τα παιδιά να ξεπεράσουν τα προβλήματα τους. Οι ανάδοχοι γονείς μπορεί να είναι «παραδοσιακοί», δηλαδή να φροντίζουν παιδιά που δεν έχουν ειδικές δυσκολίες και αμείβονται με κανονικό επίδομα ή μπορεί να είναι «επαγγελματίες» ανάδοχοι γονείς που αναλαμβάνουν δύσκολα παιδιά και μισθοδοτούνται. Και πάλι ένα ποσοστό από αυτές τις τοποθετήσεις θα εξελιχθούν σε μακροχρόνιες. Τα παιδιά στις μεσοπρόθεσμες τοποθετήσεις χρειάζονται κυρίως καλή φροντίδα και όχι «υποκατάστατα» γονέων, διότι συνήθως έχουν γονείς.

- Βραχυπρόθεσμη Αναδοχή

Η βραχυπρόθεσμη ανάδοχη φροντίδα διαρκεί συνήθως μέχρι οκτώ εβδομάδες. Χρησιμοποιείται κυρίως για παιδιά που έχουν απομακρυνθεί από την οικογένεια τους προσωρινά λόγω κρίσης ή προορίζονται εξ αρχής για υιοθεσία, μέχρι να ολοκληρωθούν οι σχετικές διαδικασίες.

Σε μερικές περιπτώσεις η αναδοχή αρχίζει σαν βραχυπρόθεσμη αλλά εξελίσσεται σε μεσοπρόθεσμη ή και μακροπρόθεσμη.

- Επείγουσα Αναδοχή

Αυτό το είδος της αναδοχής, έχει εφαρμοστεί από μερικές οργανώσεις πρόσφατα, κυρίως σαν συνέπεια της διακοπής λειτουργίας ιδρυμάτων. Οι «εφημερεύοντες» ανάδοχοι γονείς πρέπει να είναι διαθέσιμοι να πάρουν παιδιά, όποτε χρειαστεί, ώσπου να ληφθούν αποφάσεις για μονιμότερη τοποθέτηση του παιδιού.

- Ιδιωτική Αναδοχή

Αυτό το είδος αναδοχής διαφέρει από την θεσμοθετημένη, από την άποψη, ότι οι γονείς του παιδιού εξασφαλίζουν μόνοι τους την ανάδοχη οικογένεια και πληρώνουν τον μισθό που συμφώνησαν. Η νομοθεσία πολλών χωρών απαιτεί την έγκριση των ιδιωτικών ανάδοχων οικογενειών από επαγγελματίες της αναδοχής.

Οφείλουν και οι φυσικοί και οι ανάδοχοι γονείς να ειδοποιήσουν τις κοινωνικές υπηρεσίες για την τοποθέτηση του παιδιού. Η μοναδική μελέτη που υπάρχει για την ιδιωτική αναδοχή έφερε στο φως έναν αριθμό περιστατικών σοβαρής κακοποίησης των παιδιών. Σε όλους σχεδόν τους τομείς η ιδιωτική αναδοχή, ήταν ποιοτικά κατώτερη συγκριτικά με την θεσμοθετημένη.

Όλες οι μορφές αναδοχής έχουν θεραπευτικό χαρακτήρα με την ευρεία έννοια, δηλαδή με την έννοια ότι τοποθετώντας ένα παιδί που η οικογένεια του ή και το ίδιο περνάει κρίση σε ένα ομαλό, σταθερό, θετικό οικογενειακό περιβάλλον αναμένεται να βοηθηθεί το παιδί στα προβλήματα του και να ξεπεράσει την κρίση.

- Επαγγελματική Αναδοχή

Η πιο αυστηρά θεραπευτική μορφή αναδοχής, η οποία έχει συνήθως προσωρινή και χρονικά περιορισμένη διάρκεια. Από τους ανάδοχους γονείς απαιτείται να ακολουθήσουν συγκεκριμένες οδηγίες θεραπευτικής αντιμετώπισης του παιδιού που τους δίνονται από ειδικούς. Οι ανάδοχοι γονείς μπαίνουν ενεργά στο ρόλο του επαγγελματία, λειτουργούν με συγκεκριμένους στόχους για την ψυχολογική αποκατάσταση του παιδιού και αμείβονται με μισθό. Και όχι με το καθιερωμένο

επίδομα. Η επαγγελματική αναδοχή αναπτύχθηκε στην Ευρώπη και την Βόρεια Αμερική, σαν προσπάθεια να αδειάσουν τα ιδρύματα από τα παιδιά και ιδιαίτερα από τους εφήβους και να αποκατασταθούν ψυχολογικά και κοινωνικά, παιδιά με μακροχρόνιες τραυματικές και στερητικές εμπειρίες. Αν και δεν έχουν γίνει αρκετές έρευνες για αυτό το είδος της εξειδικευμένης αναδοχής, η μέχρι σήμερα εμπειρία δείχνει να είναι θετική.

Ο αριθμός των παιδιών που εγκαταλείπονται για διάφορους λόγους από τους γονείς τους ή απομακρύνονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον, έχει επεκταθεί και στην χώρα μας τον τελευταίο καιρό με ανησυχητικές διαστάσεις, με συνέπεια οι ευθύνες τόσο της πολιτείας και των διάφορων δημόσιων υπηρεσιών, όσο και τις ιδιωτικής πρωτοβουλίας και του κάθε μεμονωμένου πολίτη για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού να γίνονται μεγαλύτερες.

Επομένως, οι λόγοι που επιβάλλουν την γενικότερη κινητοποίηση για την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας μας είναι λόγοι ανθρωπιστικοί, κοινωνικοί και εθνικοί. (Καλλινικάκη Θ., 2001:65)

Επιπλέον αναφερόμενοι ειδικότερα στις προβλέψεις της Ελληνικής νομοθεσίας για την εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής στο πλαίσιο της ποινικής μεταχείρισης των ανηλίκων παραβατών του νόμου, ο νόμος 3189/03, εμπλουτίζοντας τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονταν στο άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα, εισήγαγε και το μέτρο της «ανάθεσης της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια». Ειδικότερα, η εισηγητική έκθεση του παραπάνω νόμου αναφέρει:

«Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, οριζόμενη από το δικαστήριο ανηλίκων με την συνδρομή της υπηρεσίας επιμελητών

ανηλίκων, η οποία μεριμνά για την εξεύρεση της κατάλληλης οικογένειας για την αναδοχή του συγκεκριμένου ανηλίκου. Πρέπει να σημειωθεί ότι αν το ανήλικο άτομο βρίσκεται ήδη σε ανάδοχη οικογένεια, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί και στην περίπτωση αυτή το μέτρο της υπεύθυνης επιμέλειας, διότι στην έννοια αυτής ανήκουν και οι ανάδοχοι, όπως προβλέπεται στο άρθρο 12 του νόμου 2447/96)».

Θα πρέπει κατ' αρχήν να τονίσουμε ότι τόσο η πρόβλεψη του θεσμού της αναδοχής στο ελληνικό προνοιακό θεσμικό πλαίσιο, όσο και το παραπάνω άρθρο που αφορά την ποινική αντιμετώπιση των ανηλίκων, αποτελούν πολύ σημαντικές

προβλέψεις με εξαιρετικές δυνητικές ωφέλειες για τα παιδιά που δεν διαθέτουν κατάλληλο οικογενειακό πλαίσιο φροντίδας ή που η οικογένειά τους αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ή κρίσεις. (www.childcom.org)

5.3.3 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Η υιοθεσία είναι ένας από τους αρχαιότερους θεσμούς παιδικής προστασίας. Η Παλαιά Διαθήκη μιλά για την υιοθεσία που πραγματοποίησε ο Μωϋσής σε μια από τις κόρες του Φαραώ. Ο θεσμός της υιοθεσίας υπήρχε σε πολλούς αρχαίους λαούς, με ιδιαίτερη έμφαση στην Αρχαία Ελλάδα και την Ρώμη. Σήμερα ένας μεγάλος αριθμός παιδιών λόγω δυσμενών συνθηκών, δεν έχουν την δυνατότητα να μεγαλώσουν στις φυσικές τους οικογένειες. Σε αυτή την κατηγορία κατατάσσονται:

- Εξώγαμα παιδιά
- Ορφανά παιδιά
- Παιδιά των οποίων οι γονείς αρνούνται ή είναι ανίκανοι να τα μεγαλώσουν
- Γονείς οι οποίοι πάσχουν από χρόνιες παθήσεις
- Γονείς που εκτίουν μακροχρόνιες ποινές φυλάκισης

Την περίθαλψη των παιδιών αυτών αναλαμβάνουν υπηρεσίες και ιδρύματα όπως: Δημοτικά βρεφοκομεία, Κέντρο βρεφών «Μητέρα» κ.α. Σκοπό έχουν την εξασφάλιση ενός νομικού οικογενειακού περιβάλλοντος, μέσω του θεσμού της υιοθεσίας. Οι βασικές διατάξεις περί υιοθεσίας είναι τα άρθρα 1568-1588 του αστικού κώδικα και τα νομικά διατάγματα Ν.Δ.4532/1966, Ν.Δ.610/1970. Με τις διατάξεις αυτές καθορίζονται οι προϋποθέσεις υιοθεσίας, η διαδικασία αυτής και τα αποτελέσματα της. (Naskon V. 2001:95)

Η υιοθεσία θεωρείται από πολλούς ως η καλύτερη μορφή παιδικής προστασίας σε αντίθεση με την ιδρυματική φροντίδα και με τον θεσμό της ανάδοχης φροντίδας.

Η διαδικασία περιλαμβάνει κοινωνικούς, ψυχολογικούς, βιολογικούς και ατομικούς παράγοντες. Όλοι αυτοί προκαλούν διάφορα συναισθήματα κι αντιδράσεις στα συμβαλλόμενα μέλη. Στην υιοθεσία πρωταγωνιστικό ρόλο παίζουν οι παράγοντες της εκλογής και της λογικής, οι οποίοι δημιουργούν πολύπλευρες και λεπτές αντιδράσεις στους εμπλεκόμενους.

Για τον λόγο αυτό έχουν δημιουργηθεί οι εξής προϋποθέσεις:

- Η υιοθεσία επιτρέπεται μόνο εφόσον είναι προς το συμφέρον του υιοθετημένου
- Το θετό τέκνο δεν πρέπει να υπερβαίνει τά 18 έτη
- Επιτρέπεται η υιοθεσία περισσότερων θετών τέκνων με την ίδια πράξη ή διαδοχικά
- Ο έγγαμος δεν μπορεί να υιοθετήσει χωρίς την συναίνεση του άλλου συζύγου
- Απαιτείται συναίνεση του ή των φυσικών γονέων.
- Αν το τέκνο είναι άγνωστου γονέων
- Αν και οι δύο γονείς ή ο ένας από αυτούς δεν μπορεί να δώσει την συγκατάθεσή του εξαιτίας πνευματικής νόσου, ή άλλου σπουδαίου λόγου.

Οι οργανισμοί και οι υπηρεσίες που μπορούν να αναλάβουν υιοθεσίες είναι:

1. Γενικά τα κέντρα κοινωνικής πολιτικής του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, ειδικά για τους ανήλικους που το καθένα περιλαμβάνει ή προστατεύει το Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ» με τα παραρτήματα του και τα Δημοτικά Βρεφοκομεία Πατρών ,Αθηνών, Θεσσαλονίκης.
2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την δυνατότητα τους να συμπράττουν στις υιοθεσίες είναι να διαθέτουν κοινωνικούς λειτουργούς, κατά προτίμηση ειδικευμένους σε θέματα υιοθεσίας.

Εκτός από την εκπλήρωση των προϋποθέσεων για την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη έκβαση της υιοθεσίας, σημαντικό ρόλο παίζει και η προετοιμασία σε επίπεδο γονέων παιδιού και περιβάλλοντος. Η ειδικότερη έννοια της προετοιμασίας περιλαμβάνει τόσο την δημιουργία κατάλληλων όρων διαβίωσης του παιδιού, όσο και την συγκέντρωση όλων εκείνων των στοιχείων του παιδιού που θα βοηθήσουν να βρεθούν οι κατάλληλοι γονείς κατά το στάδιο του ταιριάσματος των γονέων με το παιδί.(Denny M. 2002:99)

Την υιοθεσία σήμερα την ρυθμίζουν δύο νομοθετικά διατάγματα:

- Το Νομοθετικό Διάταγμα 2447/1960
- Η Ευρωπαϊκή σύμβαση «για την υιοθεσία παιδιών» που κυρώθηκε με τον Ν. 1049/1980

Η υιοθεσία αποτελεί νομική πράξη με την οποία Διαμορφώνεται μια τεχνητή συγγενική σχέση. Η υιοθεσία γίνεται με δικαστική απόφαση και ρυθμίζεται από διατάξεις των άρθρων 1542-1488 Α.Κ., όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την

μεταρρύθμιση του δικαίου της υιοθεσίας και επιτροπείας (Ν.2447/1996)

Σύμφωνα με το άρθρο 1581 του Αστικού κώδικα η υιοθεσία απαγγέλλεται με την δικαστική απόφαση και απαιτεί την συναίνεση των δύο ενδιαφερόμενων πλευρών.

Στην περίπτωση υιοθεσίας ανηλίκου, αυτή μπορεί να γίνει μόνο όταν ο υιοθετών έχει δικαιοπρακτική ικανότητα να έχει συμπληρώσει τα τριάντα του χρόνια και να μην υπερβεί τα εξήντα χρόνια σύμφωνα με τα άρθρα 1542-1543 Α.Κ.

Σύμφωνα με το άρθρο 1549 Α.Κ., η υιοθεσία τελείται με δικαστική απόφαση ύστερα από αίτηση του υποψηφίου θετού γονέα. Αυτός που υιοθετεί, συναινεί αυτοπροσώπως ενώπιον του δικαστηρίου. Το αρμόδιο δικαστήριο αποφασίζει ως προς το συμφέρον του ανηλίκου.

Επίσης αυτός που υιοθετεί ανήλικο τέκνο πρέπει να είναι μεγαλύτερος τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ χρόνια αλλά όχι περισσότερο από σαράντα σύμφωνα με το άρθρο 1544 Α.Κ.

Οι θετοί γονείς υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις αν μεταχειρίζονται ανήλικα υιοθετημένα τέκνα σε πράξεις ανήθικες ή επικίνδυνες για την σωματική και την πνευματική τους υγεία.(Φουντεδάκη Α. 1998:67)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΕΘΝΩΣ

6.1 ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΚΡΙΣΗ (;)

Τις προηγούμενες δύο δεκαετίες ο τομέας της προστασίας παιδιών βρίσκεται σε πλήρη διαμάχη. Έχουν υπάρξει διάφορες υψηλού προφίλ περιπτώσεις στις οποίες τα παιδιά έχουν πεθάνει παρά τη συμμετοχή των κοινωνικών λειτουργών και άλλων επαγγελματιών που έχουν βοηθήσει.

Μερικά παραδείγματα παιδιών που θα μας βοηθήσουν στη κατανόηση του προβλήματος είναι η περίπτωση ενός κοριτσιού, το οποίο σε ηλικία έξι μηνών, τοποθετήθηκε σε ίδρυμα παιδικής προστασίας λόγω παραμέλησης της από την μητέρα της. Σε ηλικία δεκαέξι χρόνων επέστρεψε στην μητέρα της και στον πατριό της υπό την επίβλεψη του δικαστηρίου. Σε 9 μήνες περίπου κακοποιήθηκε σωματικά από τον πατριό της, ώσπου έφτασε κάποια στιγμή που δεν άντεξε και πέθανε. Μεταξύ του χρόνου που επέστρεψε στην μητέρα της και στον πατριό της μέχρι τον θάνατο της είχαν γίνει 56 επισκέψεις από κοινωνικούς

λειτουργούς και άλλους επαγγελματίες και είχαν γίνει 30 παράπονα για την φροντίδα που δεχόταν το παιδί. (Naskon P., 2001:46)

Σε αυτές και άλλες υψηλού προφίλ υποθέσεις οι μεμονωμένοι κοινωνικοί λειτουργοί συχνά έχουν επικριθεί σοβαρά από τα δικαστήρια και τον Τύπο. Αυτές οι υποθέσεις οδήγησαν τα δικαστήρια, τον τύπο, τις οργανώσεις ευημερίας των παιδιών, τα κυβερνητικά τμήματα και τους πολιτικούς να εξετάσουν τα συστήματα που επέτρεψαν σε αυτούς τους θανάτους να συμβούν. Όπως επίσης οι υποθέσεις αυτές οδήγησαν σε ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον και σε μια συνειδητοποίηση των κινδύνων της κακοποίησης παιδιών.

Η ηθική και η αξία-βασισμένη στη φύση της εργασίας της προστασίας των παιδιών βρίσκεται επίσης κάτω από διερεύνηση. Ένα πολύ καλό παράδειγμα αυτού είναι η υψηλού προφίλ συζήτηση που έχει οργίσει τις αυστραλιανές εφημερίδες τα τελευταία χρόνια, εάν το αυστραλιανό έθνος πρέπει ή όχι να ζητήσει συγγνώμη στην κλεμμένη γενιά -εκείνα τα παιδιά που, μια γενιά νωρίτερα, απομακρύνθηκαν βίαια από τις οικογένειές τους απλά επειδή ήταν αυτόχθονες.

Παράλληλα με αυτήν την επέκταση έχει υπάρξει μια δραματική αύξηση στους αριθμούς εκθέσεων προστασίας παιδιών, σε πολλές περιπτώσεις ως άμεσο αποτέλεσμα της εισαγωγής των υποχρεωτικών συστημάτων υποβολής εκθέσεων που απαιτούν τους επαγγελματίες που συνεργάζονται με τα παιδιά να εκθέσουν τις περιπτώσεις κατάχρησης στις αρχές προστασίας παιδιών. Στη δεκαετία μεταξύ των μέσων της δεκαετίας του '80 και των μέσων της δεκαετίας του '90 οι περισσότερες αγγλόφωνες χώρες βλέπουν αύξηση στις εκθέσεις της κακοποίησης παιδιών περισσότερων από 200 τοις εκατό.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες σήμερα εκδίδουν τρία εκατομμύρια εκθέσεις ετησίως. Έτσι παρά την αύξηση στις υπηρεσίες η δυνατότητα του συστήματος να ερευνηθούν και να εξεταστούν αυτές οι εκθέσεις συμβιβάζεται συχνά (υπηρεσία της υγείας και ανθρώπινης εξυπηρέτησης[ΗΠΑ] το 2001). Και η υψηλού προφίλ προστασία "αποτυχίας" παιδιών έχει συνεχίσει να εμφανίζεται και σήμερα. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα παιδιών που η ανάπτυξη των συστημάτων προστασίας παιδιών στις αγγλόφωνες χώρες κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δύο δεκαετιών έχει παραλληλιστεί με μια αυξανόμενη εστίαση σε αυτό το οποίο έχουν κληθεί οι δικανικές ή διερευνητικές προσεγγίσεις στην εργασία προστασίας παιδιών.

Οι υπηρεσίες εστιάζουν όλο και περισσότερο στο εάν η κατάχρηση έχει εμφανιστεί και, σε αυτή την περίπτωση, πόσες είναι οι πιθανότητες ότι θα επαναληφθεί. Εάν διαπιστώνεται ότι η κατάχρηση έχει εμφανιστεί θα ακολουθήσει μια ανακοίνωση που γίνεται τεκμηριωμένη ή η ενδιαφερόμενη οικογένεια θα τοποθετηθεί σε έναν κατάλογο προστασίας παιδιών.

Οι περισσότερες υπηρεσίες τώρα συνήθως χρησιμοποιούν τις διαδικασίες αξιολόγησης του κινδύνου που στοχεύουν να καθορίσουν ποιες περιπτώσεις είναι υψηλός κίνδυνος και επομένως άμεση προσοχή ανάγκης. Η διαδικασία αξιολόγησης του κινδύνου παρέχει μια μέθοδο με τις αυξήσεις στις παραπομπές.

Οι λιγοστοί πόροι μπορούν να αφιερωθούν στις υψηλού κινδύνου και τεκμηριωμένες παραπομπές.

Οι χαμηλού κινδύνου και αβάσιμες περιπτώσεις μπορούν να αφιερωθούν μόνες. Υπάρχουν, εντούτοις, πολλοί κριτικοί των τρεχόντων συστημάτων. Υποστηρίζεται ότι είναι δικαστικοί, εστιάζουν στην επιτήρηση παρά την ευημερία και δεν επιτυγχάνουν τον ίδιο τον σκοπό για τον οποίο έχουν ιδρυθεί - για να προστατεύσουν τα παιδιά από το «κακό». Υποστηρίζεται ότι η περισσότερη ενέργεια από τις υπηρεσίες προστασίας παιδιών κατευθύνεται προς την αξιολόγηση του κινδύνου παρά την επεξεργασία και είναι μετά βίας εκπληκτικό ότι οι οικογένειες και τα παιδιά δεν ενισχύονται. (Trotter C., 2004:3)

6.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Μετά την αναφορά στο ελληνικό σύστημα παιδικής προστασίας, θα προσπαθήσουμε να αποτυπώσουμε την διεθνή εικόνα της παιδικής φροντίδας και κοινωνικής προστασίας, αλλά και τι προγράμματα έχουν αναπτυχθεί στον διεθνή χώρο. Τα τελευταία χρόνια έχει μεταβληθεί το παραδοσιακό πλαίσιο διατύπωσης και άσκησης κοινωνικών πολιτικών. Γι αυτό είναι απαραίτητο να αναφερθούμε στις δραστηριότητες και στις προτάσεις πολιτικών, που αφορούν την προστασία του παιδιού και αυτές είναι του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του Συμβουλίου της Ευρώπης. (Νάσκου-Περάκη Π., Ανθόπουλος Χ., Χρυσόγονος Κ., 2002:322)

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ): Η κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία του ΟΗΕ εκφράζεται μέσα από το πρίσμα πολλών αποκεντρωμένων οργανισμών, οι οποίοι διευθύνονται από

το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο. Όλες οι κοινωνικές και πολιτικές αντιλήψεις όλων των οργανισμών του ΟΗΕ περιέχονται μέσα σε συμβάσεις και πρωτόκολλα. (όλες οι συμβάσεις και τα πρωτόκολλα είναι καταγεγραμμένα στα παραθέματα). Τα κύρια ζητήματα που απασχολούν τον ΟΗΕ αποτυπώνεται μέσα από τα θέματα που θίγουν τα Πρωτόκολλα.

Ο στόχος του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη, την Κατάργηση και την Τιμωρία της εμπορίας των Ατόμων (ειδικά των γυναικών και των παιδιών) είναι η καταπολέμηση αυτού του φαινομένου αλλά παράλληλα η προστασία και η παροχή βοήθειας στα θύματα εμπορίας, με πλήρη σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και συνεργασία των συμβαλλόμενων κρατών.

Το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την Πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία έχει στόχο την ένταξη των σχετικών αδικημάτων στο ποινικό σύστημα αλλά και την ενίσχυση και συνεργασία των κρατών για την καταπολέμηση της πώλησης των παιδιών, της παιδικής πορνείας και της παιδικής πορνογραφίας.

Τέλος, το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών που αφορά τα παιδιά που εμπλέκονται σε ένοπλες συρράξεις καλεί τα κράτη να λάβουν τα κατάλληλα και απαραίτητα μέτρα για την αποτροπή και απομάκρυνση των ατόμων κάτω των 18 σε ένοπλες ομάδες.

Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ): Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ΕΕ οφείλει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα του παιδιού. Τα δικαιώματα των παιδιών αποτελούν τμήμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία τόσο η ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη δεσμεύονται να τα τηρούν βάσει των διεθνών και των ευρωπαϊκών συνθηκών. Η ΕΕ έχει αναπτύξει πολιτικές και έχει αναλάβει δραστηριότητες σε σειρά τομέων πολιτικής: η εμπορία παιδιών και η παιδική πορνεία, η βία σε βάρος των παιδιών, το άσυλο και η μετανάστευση, η δικαιοσύνη και τα οικογενειακά θέματα, η εκπαίδευση παιδιών και εφήβων, το υγιές περιβάλλον για τα παιδιά, η ασφάλεια των παιδιών στο διαδίκτυο και την τηλεόραση, οι διακρίσεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η παιδική εργασία, τα παιδιά που θίγονται από ένοπλες συρράξεις. Παράλληλα η επιτροπή θέτει σειρά κριτηρίων και κανόνων που απαιτεί να τηρηθούν από τις υποψήφιες χώρες. Τα κριτήρια αυτά χρησιμοποιούνται προκειμένου να ελεγχθεί κατά πόσο οι χώρες αυτές προστατεύουν σωστά τα παιδιά και σέβονται τα δικαιώματά τους.

Συμβούλιο της Ευρώπης: Το Συμβούλιο της Ευρώπης επιδιώκει την ανάπτυξη στην Ευρώπη κοινών και δημοκρατικών

αρχών που βασίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Όσον αφορά την προστασία των παιδιών, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει υιοθετήσει μια σειρά από συμβάσεις, οι σημαντικότερες από τις οποίες αναφέρονται στην προστασία των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του ανθρώπου (1950), στην θέσπιση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας τους, στο νομικό καθεστώς των παιδιών που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου (1975), στην αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων που αφορούν την επιμέλεια των παιδιών και την αποκατάσταση αυτής (1980), στην άσκηση των δικαιωμάτων του παιδιού (1996), στην προστασία των παιδιών ενάντια στην εμπορία (2005), στην προστασία των παιδιών ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση (2007) και τέλος στα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας (2005). (Hill M., 1990:85)

Λαμβάνοντας υπόψη τις δραστηριότητες των παραπάνω οργανισμών, φαίνεται ότι το νέο κοινωνικο-οικονομικό μοντέλο οδήγησε με τη σειρά του στην ανάδειξη νέων κοινωνικών κινδύνων, τους οποίους αδυνατεί να καλύψει το παραδοσιακό κράτος πρόνοιας. Στο πλαίσιο αυτό, η παιδική φτώχεια και η ελλιπής εκπαίδευση αποτελούν ζητήματα ύψιστης προτεραιότητας για όλες τις χώρες καθώς συνδέονται με τον εκπαιδευτικό και τον κοινωνικό αποκλεισμό, την εγκληματικότητα των νέων και άλλα συμπτώματα κοινωνικής παθογένειας. (Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:225)

6.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Οι νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά κράτη πρόνοιας και η ανάγκη να συμβιβαστούν και να υιοθετήσουν νέα μέσα που θα συμβάλλουν στην διαμόρφωση της κοινωνικής πολιτικής του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, συνδέθηκαν με την ανανέωση των μέσων παρέμβασης της κοινωνικής πρόνοιας. Έτσι τα ευρωπαϊκά κράτη πρόνοιας μπαίνουν σε μια ιδιαίτερης βαρύτητας διαδικασία στην διαδικασία παροχής και ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών, που έχει σαν αποτέλεσμα την αναζήτηση και μεταφορά καλών πρακτικών μεταξύ των κρατών.

Κάτω λοιπόν από αυτό το πρίσμα θα παρουσιάσουμε ορισμένες καλές πρακτικές που αφορούν την παιδική προστασία.

- **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ SURE START (1997)**

Το πρόγραμμα sure start, θεσπίστηκε από την Βρετανική κυβέρνηση το 1999, καθώς αποδείχθηκε ότι στα τέλη της δεκαετίας του 1990 ένα στα τρία παιδιά της Αγγλίας ήταν φτωχό. Κύριος στόχος του προγράμματος ήταν να ωφελήσει τα παιδιά και τους γονείς παρέχοντας:

- αυξημένες υπηρεσίες φροντίδας για το παιδί,
- βελτιώνοντας την υγεία των παιδιών και
- συμβουλευτικές υπηρεσίες στους γονείς.

Το πρόγραμμα υποστήριζε την μητέρα από την περίοδο της εγκυμοσύνης της μέχρι το παιδί να φτάσει στην ηλικία των 14 ετών , ενώ στις περιπτώσεις παιδιών με αναπηρία μέχρι την ηλικία των 16.

Κύριο στοιχείο στην επιτυχία του προγράμματος αποτέλεσε η σημασία που δόθηκε στην συνεργασία μεταξύ των τοπικών κοινωνιών, υπηρεσιών υγείας, κέντρων εύρεσης εργασίας, δημόσιων υπηρεσιών και εθελοντικού και ιδιωτικού τομέα.

- **Ηνωμένο Βασίλειο- Σύμφωνο για την παιδική φτώχεια**

Η στρατηγική και η καταπολέμηση της φτώχειας καθορίζεται από τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές αρχές, το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Οικονομίας και το Υπουργείο Παιδείας θα εργαστούν. Μερικοί από τους στόχους για την καταπολέμηση του φαινομένου είναι: η μείωση ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, η βελτίωση των ποσοστών απασχόλησης, η προώθηση της οικονομικής ζωτικότητας των τοπικών κοινωνιών, η ανάληψη δράσης για την βελτίωση του συνόλου των τοπικών υπηρεσιών που παρέχονται στα παιδιά.

- Φιλανδία-Κοινωνική Εγγύηση για τους νέους

Βασικός στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της προετοιμασίας των νέων για την μετάβαση στην αγορά εργασίας, η αποτροπή της μακροχρόνιας ανεργίας των νέων και φυσικά η έγκαιρη παρέμβαση του κοινωνικού αποκλεισμού τους. Οι κύριες αρμοδιότητες των υπηρεσιών είναι η καθιέρωση σεμιναρίων που έχουν σαν στόχο την ενεργοποίηση των άνεργων νέων, η αποτελεσματική συνεργασία και η ανάπτυξη της συμβουλευτικής.

Το τμήμα νεότητας του Υπουργείου Παιδείας και οι διοργανωτές των σεμιναρίων για τους νέους έχουν την κύρια ευθύνη για την καθιέρωση των σεμιναρίων ως βασικού μηχανισμού για την ενεργοποίηση των άνεργων νέων.

Τέλος, οι επιμέρους διοικητικοί τομείς έχουν αμοιβαία ευθύνη για την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών.

Η κοινωνική εγγύηση περιλαμβάνει την ενίσχυση των υπηρεσιών απασχόλησης για τους άνεργους νέους και την εγγύηση ότι μετά την πάροδο τριών μηνών ανεργίας, θα προσφερθεί στους άνεργους νέους μια ενεργητική εναλλακτική στρατηγική για τη βελτίωση της θέσης τους.

Αποτιμώντας την αποτελεσματικότητα του προγράμματος, διαπιστώθηκε ότι το 2005 η μέση μηνιαία ανεργία των νέων μειώθηκε σε εθνικό επίπεδο φτάνοντας κάτω από το 13%. Παράλληλα ο αριθμός των εξατομικευμένων προγραμμάτων για την ανεύρεση εργασίας αυξήθηκε σημαντικά το 2004.

- Κύπρος- Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ)

Γενικός σκοπός του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι η βελτίωση ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος. Μερικοί επιπρόσθετοι στόχοι είναι: η μείωση του λειτουργικού αναλφαβητισμού, η εξάλειψη του φαινομένου της μαθητικής διαρροής και η δραστική μείωση της σχολικής αποτυχίας.

Ως ΖΕΠ επιλέγονται και καθορίζονται σχολικά συμπλέγματα τα οποία αποτελούνται από ένα γυμνάσιο, τα κύρια δημοτικά σχολεία που το τροφοδοτούν με μαθητές και τα κύρια νηπιαγωγεία που τροφοδοτούν τα δημοτικά, τα οποία βρίσκονται σε υποβαθμισμένες περιοχές, με μαθητικό πληθυσμό που προέρχεται από οικογένειες με χαμηλό κοινωνικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο.

Παράλληλα αναπτύσσονται δράσεις προληπτικού χαρακτήρα, όπως η λειτουργία αίθουσας δημιουργικής

απασχόλησης και ψυχαγωγίας στο γυμνάσιο Θεοσκέπαστης Πάφου, λειτουργία μαθητικών λεσχών χορού, θεάτρου, ζωγραφικής, ραδιοερασιτεχνισμού και ποδοσφαίρου στα σχολεία της Θεοσκέπαστης Πάφου και δημοσιογραφικό και κινηματογραφικό εργαστήριο, μουσικό εργαστήριο, φωτογραφικός όμιλος, εργαστήριο θεάτρου και παραδοσιακού χορού, πρόγραμμα εκπαιδευτικών, πολιτιστικών και δραστηριοτήτων αγωγής υγείας για Τουρκοκύπριες μητέρες στο 18^ο δημοτικό ΖΕΠ Αγ. Αντωνίου, πρόγραμμα κατασκευής ψηφιδωτού και διαμόρφωσης χώρου πρασίνου από ομάδα παιδιών υψηλού κινδύνου στο γυμνάσιο Αγ. Αντωνίου.

Κύπρος- Πρόγραμμα « Μέντωρ»- Κέντρα Εκπαίδευσης Ζωής

Αφορά εκπαιδευτικά προγράμματα που έχουν κύριο στόχο την πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών. Αυτό επιτυγχάνεται με τρεις στρατηγικές πρόληψης, οι οποίες είναι η παροχή γνώσεων και πληροφοριών, η απόκτηση δεξιοτήτων και η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών. Τα προγράμματα αυτά αφορούν προληπτικές δράσεις με σκοπό την αλλαγή στη γνώση, στις στάσεις και τη συμπεριφορά του ατόμου για ένα αρκετά μεγάλο διάστημα.

Η τεχνολογία της Μονάδας Εκπαίδευσης Ζωής 2006-2008 τοποθετεί το δάσκαλο και το μαθητή σε νέο περιβάλλον. Μια αίθουσα χωρίς καθίσματα όπου όλοι κάθονται στο χαλί, ίσοι μεταξύ τους, μια οροφή με φωτεινά άστρα, οπτικοακουστικά μέσα, ηλεκτρικά διαμορφώματα για διάφορα συστήματα και τις λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος, με παιχνίδια κ.α., οδηγούν στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στο πρόγραμμα και αποτελούν μια θετική και αξέχαστη εμπειρία.

Τα προγράμματα «Μέντωρ» και τα θετικά τους αποτελέσματα στον τομέα της Αγωγής Υγείας θεωρήθηκαν ως πρότυπο για την εισαγωγή και την εφαρμογή των άλλων προγραμμάτων που έχουν σχέση με την υγεία και την πρόληψη χρήσης ουσιών εξάρτησης.

- **Ιταλία- Πρόγραμμα Mowgli**

Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο να βοηθήσει τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν κρίση. Οι δραστηριότητες του προγράμματος αφορούν την κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας για την πρόληψη του αποκλεισμού των οικογενειών με προβλήματα αλλά

και την κατ'οίκον παρακολούθηση και φροντίδα. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα βοηθά τους γονείς να αποκαταστήσουν τις σχέσεις τους με τα παιδιά τους, ώστε με τα κατάλληλα μέσα φροντίδας να πετύχουν την μη απομάκρυνση των παιδιών από την οικογένεια.

- **Ιταλία- Πρόγραμμα Pollicino Centre**

Κύριος στόχος του προγράμματος είναι η προαγωγή της ιδρυματοποίησης των απροστάτευτων παιδιών μέσω της προαγωγής της υιοθεσίας και της αναδοχής. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως με την ενθάρρυνση των ατόμων που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν ή να γίνουν ανάδοχοι γονείς και τη δικτύωση των θετών και ανάδοχων γονέων με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών αλλά και αλληλοϋποστήριξης. (Ατλάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:232)

- **Τσεχία- Εμπειρία της MKO Life Together στην αποτροπή της απομάκρυνσης των παιδιών από τις οικογένειες τους**

Σε διάφορες μελέτες που έχουν γίνει η Τσεχία εμφανίζει μεγάλο ποσοστό παιδιών κάτω των 3 χρόνων που ζουν σε ιδρύματα. Γι αυτό τον λόγο το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει στόχο τη βελτίωση των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα, την μείωση του αριθμού των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα, την παροχή της υλικής και οικονομικής στήριξης στις οικογένειες και την παροχή στήριξης στις οικογένειες σε όποια τυχόν προβλήματα προκύψουν.

- **Ισλανδία- Πρόγραμμα Δράσης για την αντιμετώπιση της οικογενειακής και σεξουαλικής βίας**

Η δράση του προγράμματος έγκειται στην αποτροπή της οικογενειακής και σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά και έχει θέσει σε εφαρμογή 4 σημαντικούς στόχους. Ο πρώτος στόχος είναι η ανάληψη μέτρων για την ενθάρρυνση του δημοσίου διαλόγου που αφορά τη βία ενάντια στα παιδιά και την ανάγκη αλλαγής συμπεριφοράς, ο δεύτερος στόχος είναι η υποστήριξη του προσωπικού των ιδρυμάτων με στόχο την αναγνώριση συμπτωμάτων βίας και κακοποίησης παιδιών, τρίτος στόχος είναι η ανάγκη διασφάλισης της κατάλληλης βοήθειας στα παιδιά-

θύματα της οικογενειακής βίας και σεξουαλικής κακοποίησης και ο τέταρτος και τελευταίος στόχος, η ανάγκη διάσπασης του φαύλου κύκλου της βίαιης συμπεριφοράς μέσω της παροχής πρόσθετων πόρων στην θεραπεία των παραβατών.

- **Πορτογαλία και Ρουμανία-Παιδική φτώχεια**

Κύριος στόχος των προγραμμάτων και των δύο χωρών είναι φυσικά, η καταπολέμηση της φτώχειας, που αν επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα της ευημερίας των παιδιών. Τα βασικά σημεία της στρατηγικής των 2 προγραμμάτων είναι η αντιμετώπιση του πολυδιάστατου χαρακτήρα της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η αξιολόγηση της προόδου που έχει επιτευχθεί στον τομέα της κοινωνικής ενσωμάτωσης και τέλος η προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών και η προστασία των παιδιών σε περίπτωση νέων κινδύνων.

- **Αυστραλία- Στρατηγικές για την βελτίωση της ασφάλειας των παιδιών στο πλαίσιο των οργανισμών**

Το παιδί μπορεί να υποστεί κακοποίηση εντός ενός δημόσιου ή ιδιωτικού χώρου (π.χ. σχολείο, παιδικός σταθμός κ.α.). Για την εξάλειψη του φαινομένου της κακοποίησης και την προώθηση της παιδικής προστασίας οι οργανισμοί της Αυστραλίας αντιμετωπίζουν το συγκεκριμένο ζήτημα με μια σειρά από διάφορες μεθόδους, οι οποίες αναφέρονται στην κατάρτιση θεμάτων που αφορούν την παιδική προστασία σε οργανισμούς (δημόσιους και ιδιωτικούς), διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και εξωτερικού ελέγχου πιστοποίησης. (Thernes N., 2001:89)

6.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας για το παιδί λειτουργούν φορείς δημοσίου τομέα που βρίσκονται υπό την εποπτεία του υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και φορείς ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Οι συγκεκριμένοι φορείς πρόληψης και κοινωνικής προστασίας αποσκοπούν στην αποτροπή κοινωνικών κινδύνων που απειλούν τα παιδιά και την διασφάλιση

κατάλληλων συνθηκών ώστε να ζήσουν σε ένα ασφαλές και υγιές περιβάλλον.

Όλες οι παρεχόμενες υπηρεσίες των φορέων του εθνικού συστήματος διακρίνονται σε α) Πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα(Τοπική Αυτοδιοίκηση α΄βαθμού), η οποία έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοιχτής φροντίδας που αποσκοπούν στον εντοπισμό προβλημάτων κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού αλλά και στην πρόληψη αναγκών, β) Δευτεροβάθμια κοινωνική φροντίδα(Περιφέρεια και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση) έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών κλειστής φροντίδας και έχει σαν στόχο την θεραπεία και την αποκατάσταση της σωματικής, πνευματικής και ψυχικής νόσου ή αναπηρίας, αλλά και την πρόληψη και την αποκατάσταση των συνεπειών του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού και γ) Τριτοβάθμια κοινωνική φροντίδα(Κεντρική Διοίκηση και Περιφέρεια) έχει ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ανοιχτής και κλειστής φροντίδας.(Αλτάνης Π., Οικονόμου Χ., 2009:84-85)

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες και ενισχύσεις από τους φορείς Κοινωνικής Φροντίδας και Αλληλεγγύης για το παιδί συνοψίζονται στις εξής παροχές:

- Εισοδηματικές ενισχύσεις (επιδόματα, ενισχύσεις, παροχές κ.α) για το παιδί, με βάση τις νομοθετικές ρυθμίσεις για την εισοδηματική ενίσχυση των παιδιών και των οικογενειών τους.
- Προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες για το παιδί (πρόληψη, φροντίδα, θεραπεία και αποκατάσταση). Οι υπηρεσίες στοχεύουν στην προστατευμένη και δημιουργική απασχόληση και φύλαξη βρεφών και νηπίων και δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και βάση στα παιδιά από πολύτεκνες οικογένειες, οικονομικά αδύναμες και σε άτομα με αναπηρία. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών.
- Υπηρεσίες προστατευμένης φιλοξενίας, κοινωνικής προστασίας, κοινωνικής φροντίδας και κοινωνικής αποκατάστασης των βρεφών και των νηπίων που στερούνται οικογένειας(ορφανά από έναν ή από τους δύο γονείς) ή κατάλληλης οικογένειας (οικογένεια που βρίσκεται σε κρίση ή ασκεί με ελλιπή φροντίδα την επιμέλεια των παιδιών) ή η οικογένεια βρίσκεται σε κίνδυνο(υπάρχει πρόβλημα υγείας ή έχουν υποστεί βλάβη στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη). Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες στην χώρα μας παρέχονται από το κέντρο βρεφών

«Η ΜΗΤΕΡΑ» και από το «Αναρρωτήριο Πεντέλης». Επιπροσθέτως αυτοί οι φορείς υλοποιούν το θεσμό της κοινωνικής φροντίδας για το παιδί , αυτό της «ανάδοξης οικογένειας» και το θεσμό της κοινωνικής αποκατάστασης για το παιδί σε υιοθεσία. Όσον αφορά τους φορείς που παρέχουν υπηρεσίες σε βρέφη, λειτουργεί μόνο το Δημοτικό Βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «Ο Άγιος Στυλιανός». Τέλος σημαντικό ρόλο στην κοινωνική προστασία του παιδιού στην Ελλάδα έχουν και οι εθελοντικοί φορείς με ένα αρκετά μεγάλο αριθμό κέντρων φιλοξενιών(ιδρύματα, σπίτια φιλοξενίας παιδιών, παιδικά χωριά κ.α.)

- Υπηρεσίες προστατευμένης φιλοξενίας , κοινωνικής προστασίας, κοινωνικής φροντίδας και κοινωνικής αποκατάστασης παιδιών και εφήβων που στερούνται οικογένειας, ή κατάλληλης οικογένειας, ή η οικογένεια βρίσκεται σε κίνδυνο. Οι υπηρεσίες παρέχονται από φορείς όπως είναι τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία εποπτεύονται από το υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργούν με την επωνυμία ως Κέντρα Παιδικής Μέριμνας και Παιδοπόλεις.
- Υπηρεσίες για την υιοθεσία ανηλίκων. Οι υπηρεσίες που αφορούν την αποκατάσταση των παιδιών στο θεσμό της «υιοθεσίας» παρέχονται στα παιδιά που στερούνται οικογένειας ή η επιμέλειά τους έχει αφαιρεθεί από τους γονείς για διάφορους λόγους(π.χ. για λόγους συμφέροντος του παιδιού). Όλες οι διαδικασίες και οι ρυθμίσεις που αφορούν στην υιοθεσία ανηλίκων περιέχονται στο Ν. 2447/96 και οι φορείς του δημοσίου τομέα έχουν την αρμοδιότητα να παρέχουν προστατευμένη φιλοξενία και κοινωνική φροντίδα στο παιδί. Όσον αφορά το θεσμό της υιοθεσίας, διενεργούνται κοινωνικές έρευνες από κοινωνικούς λειτουργούς από τις διευθύνσεις ή τα τμήματα Κοινωνικής Πρόνοιας για την καταλληλότητα των υποψήφιων γονέων.
- Υπηρεσίες προστατευμένης φιλοξενίας , κοινωνικής προστασίας, κοινωνικής φροντίδας και κοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης παιδιών με αναπηρία. Οι υπηρεσίες παρέχονται από φορείς κλειστής φροντίδας σύμφωνα με την κατηγορία της αναπηρίας ή τον συνδυασμό των αναπηριών. Κάποιοι από τους φορείς που παρέχουν υπηρεσίες στην Ελλάδα είναι το Εθνικό Ίδρυμα Αποκατάστασης Αναπήρων, το Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών, Εθνικό Ίδρυμα Κωφών κ.α.

- Υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, δημιουργικής απασχόλησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων, φυσικής και κοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης παιδιών με αναπηρία. Οι υπηρεσίες παρέχονται από φορείς ανοιχτής φροντίδας σύμφωνα με την κατηγορία της αναπηρίας ή τον συνδυασμό των αναπηριών. Το ευρύτερο περιφερειακά δίκτυο αυτών των φορέων αποτελούν τα Κέντρα Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με αναπηρία (Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.ΑΜΕΑ), τα οποία προσφέρουν τις υπηρεσίες σε όλα τα άτομα ανεξαρτήτου ηλικίας. Επιπλέον οι ΟΤΑ() υλοποιούν προγράμματα που έχουν στόχο την δημιουργική απασχόληση των παιδιών με αναπηρία, τα οποία είναι εκτός σχολικού ωραρίου και φέρουν την ονομασία ΚΔΑΠ-ΑΜΕΑ.
- Υπηρεσίες πρόληψης, συμβουλευτικής και κοινωνικής στήριξης και κοινωνικής φροντίδας παιδιών που απειλούνται από κοινωνικούς κινδύνους.*
- Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής φροντίδας παιδιών σε οικογένειες που είναι κοινωνικά ευπαθείς ή απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. (Παπαφλέσσα Θ., 1999:78)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

7.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Έχει παρατηρηθεί πως στην προάσπιση και διεκδίκηση των δικαιωμάτων και της προστασίας των παιδιών καταλυτικό ρόλο παίζουν οι κοινωνικοί λειτουργοί. Μέσω των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας μπορούν να υποστηρίξουν αλλά και να δημιουργήσουν προγράμματα και δράσεις που στόχο έχουν την υποστήριξη και παροχή παιδικής προστασίας.

Ο κοινωνικός λειτουργός συνήθως αποτελεί μέλος μιας διεπιστημονικής ομάδας, και μέσα στην συγκεκριμένη ομάδα αναλαμβάνει έναν ρόλο κι αυτός είναι του συντονιστή. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι πολύ δύσκολος και επιτακτική είναι η ανάγκη να εργαστεί με μεγάλη προσοχή και συναίσθηση

,διότι η κάθε είδους παρέμβαση έχει επιδράσεις στις ζωές πολλών ανθρώπων, όχι μόνο των παιδιών.

Σημαντικός παράγοντας είναι η συνυπολόγιση όλων των παραμέτρων. Κάθε προσπάθεια , κάθε κίνηση των κοινωνικών λειτουργών πρέπει να εκτελείται κατόπιν συνεννόησης μα και συνεργασίας με ψυχολόγους κι άλλους επαγγελματίες της εκάστοτε υπηρεσίας ή προγράμματος. Μέσω της συνεργασίας μπορούμε να έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα..

Σαφώς και πρέπει να σημειωθεί πως ο κοινωνικός λειτουργός στα πλαίσια της υπεράσπισης της κοινωνικής εργασίας καλείται να αναλάβει διαφορετικούς ρόλους σε κάθε περίπτωση λόγω του ευρέως φάσματος που καλύπτει ο όρος παιδική προστασία.

Ειδικότερα, ο κοινωνικός λειτουργός μέσα στον ιδρυματικό χώρο μπορεί να χρησιμοποιεί και τις τρεις μεθόδους της κοινωνικής εργασίας. Ο ρόλος του εμπεριέχει την προετοιμασία της οικογένειας του παιδιού και την εισαγωγή του σε κάποιο ίδρυμα αφού έχει εξετάσει λεπτομερώς τις ενδοοικογενειακές συνθήκες, την πρώτη επαφή του παιδιού με το ίδρυμα και την βοήθεια στην ομαλή προσαρμογή του. Στις αρμοδιότητες του κοινωνικού λειτουργού είναι και η συνεργασία με την κοινότητα, με το σύνολο δηλαδή των δημόσιων υπηρεσιών και φορέων. Έτσι μέσω της επαφής με την κοινότητα, ο κοινωνικός λειτουργός έχει την ευκαιρία να ερμηνεύει τους σκοπούς του ιδρύματος, να έχει άμεση πρόσβαση και συνεργασία όταν χρειαστεί, να πείσει ότι αυτό που χρειάζονται τα παιδιά δεν είναι οι απρόσωπες επισκέψεις ατόμων ή ομάδων, αλλά η συχνή και μόνιμη ανταλλαγή επισκέψεων παιδιών του ιδρύματος με οικογένειες της κοινότητας ή με άλλες ομάδες παιδιών.

Ο κοινωνικός λειτουργός γνωρίζοντας την κοινότητα μέσα στην οποία βρίσκεται το ίδρυμα, μπορεί να βοηθήσει στην εξεύρεση του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού ή και των κατάλληλων πηγών που μπορούν να προσφέρουν κάτι στο ίδρυμα ή στα παιδιά.

Μία από τις σημαντικότερες εργασίες του είναι η προετοιμασία, παρακολούθηση και συμπαράσταση του παιδιού και της οικογένειας όταν επιστρέφει πλέον το παιδί στο οικογενειακό του περιβάλλον.

Γενικότερα η εργασία του κοινωνικού λειτουργού στα ιδρύματα παιδικής προστασίας είναι να βοηθήσει τα παιδιά σε ατομικό επίπεδο ή μέσω των ομάδων, να προετοιμάσει αυτά τόσο κατά την εισαγωγή τους όσο και κατά την αποχώρησή τους από το ίδρυμα, να συνεργαστεί με όλο το προσωπικό για την ομαλή

προσαρμογή του παιδιού μέσα στο ίδρυμα αλλά και να προετοιμάσει τα παιδιά πώς να ζήσουν έξω από αυτό, στην σύγχρονη κοινωνία με τις απαιτήσεις, τους κινδύνους, τις ευχάριστες μα και δυσάρεστες στιγμές.

Ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού αλλά και όλων των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά, είναι η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η υποκίνηση για προβληματισμό, έτσι ώστε τα ιδρύματα κλειστής περίθαλψης να είναι πιο ανθρώπινα να βρεθούν μέσα από μελέτη καλύτεροι τρόποι και καινούρια συστήματα φροντίδας των απροστάτευτων παιδιών δίνοντας έτσι περισσότερες δυνατότητες δημιουργίας ισορροπημένων και ευτυχισμένων ατόμων.

Μία άλλη μορφή προστασίας όπου απαραίτητη είναι η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού είναι στον θεσμό της υιοθεσίας. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι δύσκολος και επιβάλλεται να εργαστεί με μεγάλη προσοχή και συναίσθηση γιατί η υιοθεσία επηρεάζει την ζωή πολλών ατόμων και κυρίως του παιδιού που έχει υιοθετηθεί. Ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται με την φυσική μητέρα αλλά και με τους υποψήφιους θετούς γονείς. Η συνεργασία με τους θετούς γονείς έχει να κάνει με την διαπίστωση καταλληλότητας για την

υποδοχή του υιοθετημένου παιδιού. Ο κοινωνικός λειτουργός βοηθά τους θετούς γονείς να επικεντρωθούν στους λόγους και στα κίνητρα που τους οδήγησαν να προχωρήσουν στην λύση της υιοθεσίας. Οι υποψήφιοι θετοί γονείς θα πρέπει να είναι έτοιμοι για να αποδεχθούν την υιοθεσία δηλαδή να αποτελέσουν ένα ζευγάρι με οικογενειακή και κοινωνική ζωή. Όσο καλύτερα γνωρίζει ο κοινωνικός λειτουργός τους υποψήφιους θετούς γονείς, τόσο καλύτερα μπορεί να καταλάβει το «ταίριασμα» με το παιδί που δίνεται για υιοθεσία. Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι ιδιαίτερα λεπτός και απαιτεί προσεκτικό χειρισμό, όταν μάλιστα υπάρχουν στο ιστορικό του παιδιού τέτοια στοιχεία που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την εικόνα που έχει σχηματίσει για τους φυσικούς γονείς και για τον τρόπο που το έδωσαν για υιοθεσία. Χρέος του κοινωνικού λειτουργού είναι η διερεύνηση της καταλληλότητας των υποψήφιων γονέων, η ιατρική αξιολόγηση του παιδιού, η ενημέρωση του θετού παιδιού και η αναζήτηση των ριζών του παιδιού που πρόκειται να υιοθετηθεί.

Επιπρόσθετα, όσον αναφορά τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού σε σχέση με τον θεσμό της αναδοχής σημαντική κρίνεται μια λιγότερο τυπική αντιμετώπιση στην αξιολόγηση και τοποθέτηση των παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες και βελτίωση

μέτρων όσον αναφορά την εκτίμηση επιλογής και συνεχόμενης στήριξης των ανάδοχων γονέων. Απαραίτητη κρίνεται η επικεντρωμένη και εντατική κοινωνική εργασία κατά τα πρώτα στάδια της τοποθέτησης. Αυτή η εργασία ελαττώνει τις πιθανότητες μιας μελλοντικής ρήξης και ανάγκης να μετακινηθεί το παιδί σε άλλη οικογένεια. Ο κοινωνικός λειτουργός που εργάζεται στον τομέα των ανάδοχων οικογενειών, οφείλει να προγραμματίζει και να συντονίζει την εργασία του, με τους ανάδοχους γονείς, το παιδί και την βιολογική οικογένεια. Οι σχέσεις και οι δραστηριότητες απαιτούν γνώσεις και δεξιότητες. Από την επιτυχημένη ή όχι εργασία του Κοινωνικού Λειτουργού και της οργάνωσης εξαρτώνται η εξέλιξη του παιδιού και το μέλλον του. Ο κοινωνικός λειτουργός είναι το κλειδί και ο ενωτικός κρίκος στην δυναμική των σχέσεων. Ταυτίζεται με όλα τα μέλη συγχρόνως, και λαμβάνει υπόψη του, τις απόψεις τους, τις ανάγκες τους και τις αλληλεπιδράσεις τους.

Επειδή ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι απαιτητικός και τα καθήκοντα πολυάριθμα, μερικά από αυτά μπορεί να τα μοιραστεί με ομάδα συναδέλφων, όπως την προετοιμασία, επιλογή και εκπαίδευση των ανάδοχων γονέων ή τον συνολικό προγραμματισμό. Επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις είναι καλύτερα άλλος κοινωνικός λειτουργός να εργάζεται με τους ανάδοχους γονείς και το παιδί και άλλος με την φυσική οικογένεια.

Κοινό σημείο αναφοράς όλων των περιπτώσεων είναι πως θεωρείται απαραίτητη η στενή παρακολούθηση από μέρους του κοινωνικού λειτουργού των παιδιών μα και του στενού περιβάλλοντος του παιδιού.

Το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού θα μπορούσαμε να τον χαρακτηρίσαμε ως «κλειδί» για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού. Λόγω του ότι απαιτείται συνεργασία με φορείς προάσπισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός στην προσέγγιση των παιδιών , αλλά και στην συνεργασία με την εκάστοτε οικογένεια.

Στις αρμοδιότητες του κοινωνικού λειτουργού είναι η συνεργασία με την κοινότητα, με το σύνολο δηλαδή των δημοσίων υπηρεσιών και φορέων. Έτσι μέσω της επαφής με την κοινότητα ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να έχει άμεση πρόσβαση και συνεργασία όποτε του είναι απαραίτητο με τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας που λαμβάνουν χώρα στην κοινότητα. Γνωρίζοντας την κοινότητα μέσα στην οποία βρίσκεται ο κοινωνικός λειτουργός, μπορεί να βοηθήσει με την εξεύρεση του

κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού ή των κατάλληλων πηγών που μπορούν να προσφέρουν κάτι στα παιδιά, των οποίων τα δικαιώματα προσβάλλονται.

Ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού αλλά και όλων των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά, είναι η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η υποκίνηση για προβληματισμό, έτσι ώστε να δημιουργηθούν καλύτεροι τρόποι και καινούρια συστήματα φροντίδας των απροστάτευτων, κυρίως, παιδιών δίνοντας έτσι περισσότερες δυνατότητες δημιουργίας ισορροπημένων και ευτυχισμένων ατόμων.

Συμπερασματικά, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην κάθε περίπτωση θα πρέπει να είναι επιτελικός, κλινικός και λειτουργικός και να συμμετέχει στην σχεδίαση και υλοποίηση προγραμμάτων που έχουν να κάνουν με την κοινωνική φροντίδα όσον αφορά το απροστάτευτο κατά κύριο λόγο παιδί. Αναλαμβάνοντας επιπλέον τον ρόλο του συντονιστή, σκοπό έχει την όσο το δυνατόν εποικοδομητικότερη συνεργασία με και συντονισμό των δημοσίων και ιδιωτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, που στόχο έχουν την προάσπιση της προστασίας και των δικαιωμάτων κάθε παιδιού και ιδιαίτερα των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχοντας ολοκληρώσει την βιβλιογραφική μας ανασκόπηση και κάνοντας μια ανάδρομη στο παρελθόν αυτό που συμπεραίνεται είναι πως η ανάγκη για την ύπαρξη ενός συστήματος παιδικής προστασίας ήταν και συνεχίζει να είναι επιτακτική.

Συμπερασματικά λοιπόν μέσω των βιβλιογραφικών πηγών,

- σύμφωνα με τη βιβλιογραφική μας έρευνα, αυτό που διαφαίνεται είναι ότι στην σύγχρονη κοινωνία όταν οι γονείς ,για διάφορους λόγους αδυνατούν να ανταποκριθούν στο γονεϊκό τους ρόλο τα παιδιά έχουν ουσιαστικά τρεις δυνατότητες να απορροφηθούν και να προστατευτούν κι αυτοί είναι οι εξής:

1. Η τοποθέτηση τους σε κάποιο ίδρυμα κλειστής περίθαλψης
2. Η τοποθέτηση τους σε ανάδοχη οικογένεια
3. Η υιοθεσία τους

- αυτό που προκύπτει από τα παραπάνω είναι η μη εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής στα πλαίσια του Ελλαδικού χώρου με την πραγματική της μορφή .
- ακόμα ευδιάκριτη είναι η ανάγκη για ένα πιο οργανωμένο κράτος πρόνοιας με επικεντρωμένη πολιτική στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού όχι μόνο στα χαρτιά μα και στις πράξεις.
- υπάρχει η ανάγκη δημιουργίας ενός κεντρικού άξονα πολιτικής της κυβέρνησης ώστε να αποτελεί σε σταθερή βάση ένα δραστήριο και αποτελεσματικό κρίκο μέσα σε αυτή την αλυσίδα, με άμεσο και καθημερινό στόχο την πολύμορφη υποστήριξη των παιδιών-θυμάτων και με όραμα την εξάλειψη ή για να μην θεωρηθεί ουτοπικό, τον δραστικό περιορισμό της εκμετάλλευσης των απροστάτευτων παιδιών.

- γίνεται ευδιάκριτη η ανάγκη για διενέργεια συστηματικών ερευνών όσον αφορά την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου.
- η σύγκριση μεταξύ Ελλάδας και Ευρώπης μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως η ελληνική κυβέρνηση έχει πολλά να μάθει από τα ευρωπαϊκά προγράμματα και μέτρα κοινωνικής πρόνοιας που είναι επικεντρωμένα στην προστασία του παιδιού και στην ομαλή εξέλιξη της ζωής του.
- επίσης είναι θετικό το ότι παρατηρείται πως το ελληνικό κράτος πρόνοιας παρουσιάζει μια συνεχή εξέλιξη σε νομοθετικό και προγραμματιστικό επίπεδο, με την δημιουργία παροχών παιδικής προστασίας.
- πρέπει να σημειωθεί η συνεχής και ουσιαστική αύξηση των ΜΚΟ που παρουσιάζουν έναν πραγματικά ενεργό και αποτελεσματικό χαρακτήρα, ενισχύοντας και βοηθώντας έτσι το έργο των κρατικών υπηρεσιών.
- Τέλος ευδιάκριτη είναι η αριθμητική υπεροχή των ΜΚΟ σε σύγκριση με τους κρατικούς φορείς στην Ελλάδα.

8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ολοκληρώνοντας τη βιβλιογραφική μας ανασκόπηση και εφόσον καταλήξαμε στα παραπάνω συμπεράσματα, θεωρούμε απαραίτητο να διατυπώσουμε τις προτάσεις μας για την ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού αλλά και της προστασίας αυτού.

Πιο συγκεκριμένα,

- σήμερα οι κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται στον ευαίσθητο αυτό τομέα της παιδικής προστασίας πρέπει να είναι αρκετά ευαισθητοποιημένοι με το θέμα «παιδί» και να έχουν τη δυνατότητα να εξειδικεύονται με επιμορφωτικά σεμινάρια κ.α., για να αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες για τους σωστούς χειρισμούς των περιπτώσεων.
- επίσης οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να έχουν τη δυνατότητα και την υποστήριξη ομάδας ειδικών επιστημόνων ώστε να μπορούν να συζητήσουν στην ομάδα τα προβλήματα που τους παρουσιάζονται.
- σημαντική κρίνεται η επέκταση σεμιναρίων ευαισθητοποίησης σε αστυνομικούς, δικαστικούς, γιατρούς, ψυχολόγους, νοσηλευτικό προσωπικό, εκπαιδευτικούς και γενικότερα σε όλους όσους εμπλέκονται με το πρόβλημα της παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού και της ομαλή ανάπτυξής τους.
- θα μπορούσαν να αναπτυχθούν και να προωθηθούν ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για το κοινό, ειδικά για υπαλλήλους που εργάζονται στο Γραφείο Διεθνών Σχέσεων, υπαλλήλους και γενικά επιθεωρητές, υπαλλήλους που εργάζονται στο Ελληνικό Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και με δικαστές που ασχολούνται σχετικά με την κακοποίηση των παιδιών .
- οι εκπαιδευμένοι υπάλληλοι θα πρέπει να μπορούν να αναγνωρίζουν τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών-θυμάτων έτσι ώστε συλλέγοντας στοιχεία από αυτές τις βιαιότητες να προσφέρουν αποτελεσματική προστασία στα παιδιά-θύματα.
- συνεχής διάχυση πληροφοριών για στρατηγικές, αξίες και πρακτικές που προωθούν την προστασία της παιδικής ηλικίας και των δικαιωμάτων των παιδιών πρέπει να είναι το πρωταρχικό μέλημα των κυβερνητικών και μη οργανώσεων.

- η Ελλάδα θα πρέπει να έχει μία συνεχή επικοινωνία με υπουργεία του εξωτερικού και να λαμβάνουν συμβουλές από αυτά.
- απαραίτητη κρίνεται η υποστήριξη και η χρηματοδότηση των μη-κυβερνητικών οργανώσεων, που προσφέρουν άμεση βοήθεια σε απροστάτευτα τέκνα που είναι εκτεθειμένα σε κινδύνους.
- δημιουργία δικτύων μεταξύ των μη κυβερνητικών οργανώσεων, των κυβερνήσεων και των Διεθνών Οργανισμών σε τοπικό, εθνικό, κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, τα οποία μπορούν να δώσουν την δυνατότητα να υψωθούν τα τείχη ενάντια στο φαινόμενο της εκμετάλλευσης της παιδικής ηλικίας.
- βασικός στόχος του Προγράμματος, τόσο για τη ροή της πληροφόρησης και τη δικτύωση όσο και για την γόνιμη αποτελεσματικότητα της συνολικής δράσης, είναι ο σχεδιασμός και προγραμματισμός για την υλοποίηση σχετικής ιστοσελίδας. Η ιστοσελίδα αποτελεί κρίσιμο όργανο στην επικοινωνία και προβολή του προγράμματος από τη μια και, ουσιαστικά, από την άλλη στην παραγωγή έργου σε εθνική και διεθνή κλίμακα.
- σκοπός σημαντικός και εφικτός είναι η ιστοσελίδα να αποτελέσει μία από τις δέκα πρώτες σελίδες παγκοσμίως όταν αναζητείται ενημέρωση σχετικά με τον θεσμό της παιδικής προστασίας. Για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος σκοπός πρέπει να καλυφθούν ορισμένα κριτήρια των servers: η εναρκτήρια σελίδα της ιστοσελίδας να διαθέτει ορισμένα στοιχεία που να παραπέμπουν άμεσα στο θέμα, να λάβει ευθύς εξαρχής χώρα παράλληλο “ανέβασμα” στα Google και Yahoo και πρωτότυπη σχεδίαση και αρχιτεκτονική, με βάση πλέον πρόσφατα προγράμματα της πληροφορικής και των πολυμέσων.
- η διατήρηση πληρότητας μέσω της συνεχούς ενημέρωσης σε σχέση με το θέμα είναι αναγκαία. Σκοπός επίσης είναι η ιστοσελίδα να έχει χαρακτήρα πληροφοριακό και χρηστικό και όχι διακοσμητικό, όπως συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις. Τεχνική-αρχιτεκτονική προϋπόθεση για αυτό καθίσταται η δημιουργία και λειτουργία (α) βάσης δεδομένων και (β) μηχανής αναζήτησης. Η σελίδα αν είναι δυνατόν να βγαίνει πρώτη ή μέχρι και τρίτη στην αναζήτηση μέσω Google όταν χρησιμοποιούνται λέξεις-κλειδιά. Απώτερος στόχος μπορεί να οριστεί ακόμη και η επίτευξη συνεργασίας και συμμετοχής στο Πρόγραμμα με

άλλες χώρες που θα το πληροφορηθούν από την ιστοσελίδα. Η ιστοσελίδα να περιλαμβάνει πληροφορίες για το νομοθετικό πλαίσιο, στατιστικά στοιχεία, απαντήσεις σε συνήθη ερωτήματα, πληροφορίες για στήριξη στα θύματα κ.τ.λ..

- οι γλώσσες της ιστοσελίδας να είναι η ελληνική και η αγγλική.
- για την καλύτερη κατανόηση του προβλήματος σήμερα θα μπορούσαν να υπάρχουν συγκεντρωμένα στατιστικά στοιχεία για κάθε έτος για τις διαστάσεις που παίρνει το πρόβλημα και να κρατούνται σε αρχείο ώστε να γνωρίζουμε τις οποιεσδήποτε διακυμάνσεις που παρουσιάζονται τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Σε αυτό θα μπορούσαν να βοηθήσουν τόσο τα πανεπιστημιακά ιδρύματα όσο και οι διάφορες μη-κυβερνητικές οργανώσεις με την διενέργεια συνεχών ερευνών και την δημιουργία ημερίδων σε τακτά χρονικά διαστήματα με διάφορους φορείς και επιστήμονες που μελετούν φαινόμενα που έχουν να κάνουν με την έλλειψη έμπρακτης παιδικής μέριμνας.

Θεωρείται πως η υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων θα αποτελέσει ένα επιπλέον βήμα στην εξέλιξη του θεσμού της παιδικής προστασίας αλλά και στην ενδυνάμωση των προγραμμάτων και οργανώσεων κοινωνικής φροντίδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ♦ **Αγάθωνος Ελένη, (1994), «Η Αναδοχή ως εναλλακτική λύση για κακοποιημένα παραμελημένα παιδιά», Αθήνα**
- ♦ **Αλτάνης Παναγιώτης, Οικονόμου Χαράλαμπος, (2009), «Σχέδιο δράσης για την οριζόντια δικτύωση και το συντονισμό των υπηρεσιών και φορέων κοινωνικής αλληλεγγύης προς το παιδί», Αθήνα: Σύγχρονοι Ορίζοντες**
- ♦ **Αντωνίου, (2006), «Το παιδί και τα δικαιώματά του », Αθήνα**
- ♦ **Δασκαλάκη Ι. Α., (1994), «Παιδική προστασία», Αθήνα: Σάκκουλλα**
- ♦ **Δεληγιάννης Ιωάννης , (1991), «Τα πεπραγμένα της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για τη μεταρρύθμιση των θεσμών της υιοθεσίας και της επιτροπείας», Αθήνα :Το Κράτος**
- ♦ **Δεληγιάννης Ιωάννης Γ., (1996) ,«Παιδική προστασία διεθνείς ρυθμίσεις και προσαρμογή της Ελληνικής υιοθεσίας» Θεσσαλονίκη: Σάκκουλλα**
- ♦ **Δεληγιάννης Ιωάννης, Κουνουγέρη- Μανωλεδάκη Ε., Κουσίδου Τ., Φουντεδάκη Β., Καλλιδοπούλου – Επιστημονική εκδήλωση της εταιρίας νομικών Βορείου Ελλάδος ,(1996), «Μεταρρύθμιση του δικαίου της υιοθεσίας», Θεσσαλονίκη: Σάκκουλλα**
- ♦ **Θωμαΐδης Θ. Σ. , (1989) «Θέματα κοινωνικής παιδιατρικής», Αθήνα: Υγειονομική σχολή Αθηνών**
- ♦ **Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού (2005), «Ας μιλήσουμε για το παιδί», Αθήνα**
- ♦ **Καλλιγά Ελένη, (1990) «Η Πρόνοια για το παιδί στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα» Αθήνα: Σάκκουλλα**

- ♦ Καλλινικάκη Θεανώ, (2001), « Ανάδοχη Φροντίδα», Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- ♦ Λιοναράκης Ν.(2004), «Ο Θαυμαστός, καινούργιος κόσμος των μη κυβερνητικών οργανώσεων», Αθήνα: Κόσμος του Επενδυτή
- ♦ Μαύρης Μάριος, (1998) «Οικογενειακό δίκαιο», ΑΘΗΝΑ: Θυμάρι
- ♦ Νάσκου- Περράκη Π.- Χρυσόγονος Κ.- Ανθόπουλος Χ., (2002) «Η διεθνής σύμβαση των δικαιωμάτων του παιδιού και η εσωτερική έννομη τάξη», Αθήνα
- ♦ Παπαϊωάννου Κωστής (2000), «Ελληνικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τοπίο στην ομίχλη», Αθήνα: Δικαιωματικά Ηλεκτρονική Επιθεώρηση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- ♦ Παπαφλέσσα Θ. , (1999), «Πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας », Αθήνα: Σευπ ΤΕΙ Αθηνών
- ♦ Σταθόπουλος Πέτρος Α., (1995), « Κοινωνική Πρόνοια», Αθήνα: Έλλην
- ♦ Φουντεδάκη Κατερίνα, (1998), «Υιοθεσία», Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ **Australian agency for international development ,(1999),“Child protection policy”**
- ◆ **Alston Philip, Parker Stephen, Seymour John, (1992), «Children, Right and the law», OXFORD: Clarendon press**
- ◆ **Barbara A. Moe , (2007), «Adoption: A Reference handbook »**
- ◆ **Becett Chris, (2007), «Child protection», OXFORD: Sade publications**
- ◆ **Briar- Lawson Katharine, Naccarato Toni and Drews Jeanette, (2000), «Child and family welfare policies and services», UNITED NATIONS**
- ◆ **Denny David (2002), «Social policy and social welfare in Europe», Oxford: Clarendon press**
- ◆ **Goldson Darry ,(2201), «Children welfare and the state», London: Well State Publisher**
- ◆ **Haskins Ron, Wulczyn Fred, Thornes Stanley, Bruce Webb Mary, (2000), «Child protection: Using Research to improve policy and practice», United Kingdom: LTD**
- ◆ **Hill Malcolm (1990), «Social work and the European community»**
- ◆ **Hobart Christine, Thornes Jill Frankel Stanley, (2000), «Child protection practice», UNITED KINGDOM: LTD**
- ◆ **Holt John, (1996) , «Οι ανάγκες για τα δικαιώματα του παιδιού», London: Science Publisher**
- ◆ **Munro Eilen, (2007), «Child protection»**

- ◆ **Naskon P. ,(2001), «Child protection in the framework of the council of Europe»**
- ◆ **Naskou-Perraki P., Papapaschalis, (2002), «Children and social welfare in Europe», Αθήνα: Σακκούλας**
- ◆ **Sandra A., Graham Bermann and L. Edleson Jeffrey (2002),«Domestic violence in the lives of »,Washington: American psychological association**
- ◆ **Stevenson Olive (1998), «Neglected children: Issues and dilemmas», Washington: Black well science**
- ◆ **Triseliotis John, Handleby Joan Sireman Marion,(1997), «Adoption theory policy and practice », London: Cassell**
- ◆ **Thernes Nelson (2001), «Good practice in child protection»**
- ◆ **Triseliotis Tz. (1995) ,«Foster care: Theory and practice» ,United Nations: Wellpublisher**
- ◆ **Trotter Chris (2004), «Helping abused children and their families»**

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων

<http://www.ministryofjustice.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=1089>

Daily Greece

http://www.dailygreece.com/2007/02/post_65.php

Foster parents

[http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/1D1CCD718D21B9F3C2256E5B0050D191/\\$file/Foster%20parents.pdf?OpenElement](http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/1D1CCD718D21B9F3C2256E5B0050D191/$file/Foster%20parents.pdf?OpenElement)

Action Aid

<http://www.actionaid.gr/FAQ>

Εφημερίδα «Μακεδονία»

<http://www.makthes.gr/index.php?name=News&file=article&sid=16554>

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης-Τμήμα Κοινωνικής
Διοίκησης

<http://www.socadm.duth.gr/index.php?cid=108&st=1>

Άρσις- Κοινωνική οργάνωση υποστήριξης νέων

http://www.arsis.gr/dt_anadoxes_08.doc

Κέντρο Ερευνών Ρίζες- Εθελοντική Μη Κυβερνητική Οργάνωση,
ΜΚΟ

<http://www.roots-research-center.gr/199/1685.aspx>

Google books

<http://books.google.gr/books?id=Rti-PabKDvMC&printsec=frontcover&dq=child+protection#v=onepage&q=&f=false>

Εφημερίδα «Ελευθεροτυπία»

http://archive.enet.gr/online/online_text/c=112,dt=15.04.2008,id=99881296

Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ)

<http://www.skle.gr/?%D3%E5%EC%E9%ED%DC%F1%E9%E1%EA%E1%E9%C7%EC%E5%F1%DF%E4%E5%F2>

Unicef

http://www.unicef.gr/reports/inform/info_b1.php

Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας

<http://www.helping.gr/C7C60ABE.el.aspx>

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας- Κυπριακή Δημοκρατία

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/All/B49CC18C15CDA19EC2256E5C0034D6A1?OpenDocument>

Asfalysis

<http://www.asfalysis.net/asfaleia-atyxnmatvn/47-atyxnmata/71-paidikh-prostasia.html>

Νημερτής

<http://nemertes.lis.upatras.gr/dspace/handle/123456789/1058>

Συνήγορος του παιδιού

<http://www.0-18.gr/>

Συνήγορος του πολίτη

<http://www.synigoros.gr/>

Επίτροπος προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/DMLindex_gr/DMLindex_gr?OpenDocument

Ο Σύλλογος «Το Χαμόγελο του Παιδιού»

<http://www.hamogelo.gr/>

Ένωση Πολυτέκνων Ελλάδος

<http://www.epa.org.gr>

Μονογονεϊκές οικογένειες

<http://monogoneikes.blogspot.com>

Υγεία Πρόνοια 2000-2008

<http://www.ygeia-pronoia.gr>

Noesi: Ειδική Αγωγή- Ψυχική Υγεία- Αναπηρία
<http://www.noesi.gr>

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού
<http://www.ich.gr/content.php?cid=2>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού: συνοπτική θεματική παρουσίαση

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

1. Παιδί, κάθε ανθρώπινο ον κάτω των 18 ετών.
 2. Καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων.
 3. Συμφέρον του παιδιού.
Εξασφάλιση προστασίας και φροντίδας για την ευημερία του.
Λειτουργία υπηρεσιών για την προστασία.
 12. Δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης γνώμης, απόψεων.
 13. Δικαίωμα ελευθερίας έκφρασης, αναζήτησης, διάδοσης πληροφοριών.
 14. Δικαίωμα ελευθερίας σκέψης, συνείδησης, θρησκείας.
 15. Δικαίωμα στην ελευθερία να συνεταιρίζεται.
 16. Προστασία ιδιωτικής ζωής, αλληλογραφίας, τιμής, υπόληψης.
17. Πρόσβαση σε ενημέρωση και υλικό (ΜΜΕ).
18. Ευθύνη ανατροφής έχουν και οι δύο γονείς με βάση το συμφέρον του παιδιού.
Βοήθεια στους γονείς. Εξασφάλιση οργανισμών, ιδρυμάτων, υπηρεσιών.
Εργαζόμενοι γονείς – υπηρεσίες, ιδρύματα φύλαξης.
28. Δικαίωμα στην εκπαίδευση.
Στοιχειώδης εκπαίδευση υποχρεωτική.
Γενική, επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δωρεάν.
Πρόσβαση στην ανώτερη παιδεία.
Σχολική, επαγγελματική ενημέρωση και προσανατολισμός.
Μείωση ποσοστού εγκατάλειψης.
Σχολική πειθαρχία – αξιοπρέπεια.
Διεθνής συνεργασία για την παιδεία, τις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους.

29. Σκοποί της εκπαίδευσης. Ανάπτυξη προσωπικότητας. Σεβασμός για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες.
Σεβασμός γονέων, ταυτότητας, γλώσσας, πολιτιστικών αξιών.
Προετοιμασία για υπεύθυνη ζωή (κατανόηση, ισότητα).
Σεβασμός φυσικού περιβάλλοντος.
30. Εθνικές, θρησκευτικές, γλωσσικές μειονότητες.
31. Δικαίωμα στην ανάπαυση, στον ελεύθερο χρόνο και τα ψυχαγωγικά παιχνίδια.
Συμμετοχή σε πολιτιστική, καλλιτεχνική ζωή.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

1. Παιδί, κάθε ανθρώπινο ον κάτω των 18 ετών.
 2. Καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων.
 3. Συμφέρον του παιδιού.
Εξασφάλιση προστασίας και φροντίδας για την ευημερία του.
Λειτουργία υπηρεσιών για την προστασία.
6. Δικαίωμα στη ζωή. Μέτρα για επιβίωση και ανάπτυξη.
18. Ευθύνη ανατροφής έχουν και οι δύο γονείς με βάση το συμφέρον του παιδιού.
Βοήθεια στους γονείς. Εξασφάλιση οργανισμών, ιδρυμάτων, υπηρεσιών.
Εργαζόμενοι γονείς – υπηρεσίες, ιδρύματα φύλαξης.
 19. Προστασία από προσβολή, βιαιοπραγίες, εγκατάλειψη, παραμέληση, κακή μεταχείριση, εκμετάλλευση, σεξουαλική βία.
Εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων υποστήριξης.
 23. Ανάπηρα παιδιά – εγγύηση αξιοπρέπειας, αυτονομίας.
Ειδική φροντίδα.
Πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην περίθαλψη και την ψυχαγωγία.
Ανταλλαγή πληροφοριών για περίθαλψη, θεραπεία και μεθόδους.
24. Δικαίωμα σε επίπεδο υγείας, ιατρικής θεραπείας.
Μείωση θνησιμότητας.
Ιατρική αντίληψη και περίθαλψη.
Αγώνας κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής.
Περίθαλψη μητέρων.
Ενημέρωση για θέματα υγείας.
Προληπτική ιατρική.

- 25. Δικαίωμα επανεξέτασης της τοποθέτησης.
- 26. Κοινωνική πρόνοια, κοινωνικές ασφάλισεις.
- 27. Δικαίωμα σε επίπεδο ζωής.
Βοήθεια σε γονείς.

33. Προστασία από παράνομη χρήση και διακίνηση ναρκωτικών, ψυχοτρόπων.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

- 1. Παιδί, κάθε ανθρώπινο όν κάτω των 18 ετών.
- 2. Καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων.
- 3. Συμφέρον του παιδιού.
Εξασφάλιση προστασίας και φροντίδας για την ευημερία του.
Λειτουργία υπηρεσιών για την προστασία.
- 5. Σεβασμός ευθύνης, δικαιώματος γονέων να παράσχουν τον προσανατολισμό.
- 7. Δικαίωμα ονόματος και ιθαγένειας.
- 8. Προστασία ταυτότητας, ιθαγένειας, ονόματος, οικογενειακών σχέσεων.
- 9. Μη αποχωρισμός από τους γονείς (εκτός αν ...).
Σε περίπτωση χωρισμού, διατήρηση επαφής με τους γονείς.
- 10. Αντιμέτωπιση αίτησης οικογενειακής επανένωσης.
- 12. Δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης γνώμης, απόψεων.
- 14. Δικαίωμα ελευθερίας σκέψης, συνείδησης, θρησκείας.
- 16. Προστασία ιδιωτικής ζωής, αλληλογραφίας, τιμής, υπόληψης.
- 18. Ευθύνη ανατροφής έχουν και οι δύο γονείς με βάση το συμφέρον του παιδιού.
Βοήθεια στους γονείς. Εξασφάλιση οργανισμών, ιδρυμάτων, υπηρεσιών.
Εργαζόμενοι γονείς – υπηρεσίες, ιδρύματα φύλαξης.
- 20. Στέριξη οικογένειας – εναλλακτική επιμέλεια.
- 21. Υιοθεσία.
- 25. Δικαίωμα επανεξέτασης της τοποθέτησης.
- 27. Δικαίωμα σε επίπεδο ζωής.
Βοήθεια σε γονείς.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ, ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

1. Παιδί, κάθε ανθρώπινο ον κάτω των 18 ετών.
2. Καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων.
3. Συμφέρον του παιδιού.
Εξασφάλιση προστασίας και φροντίδας για την ευημερία του.
Λειτουργία υπηρεσιών για την προστασία.

19. Προστασία από προσβολή, βιαιοπραγίες, εγκατάλειψη, παραμέληση, κακή μεταχείριση, εκμετάλλευση, σεξουαλική βία.
Εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων υποστήριξης.

27. Δικαίωμα σε επίπεδο ζωής.
Βοήθεια σε γονείς.

32. Προστασία από οικονομική εκμετάλλευση.
Κατώτατο όριο ηλικίας για εργασία.
Ρύθμιση ωραρίων, συνθηκών εργασίας.
Πρόβλεψη κυρώσεων.

34. Προστασία από σεξουαλική εκμετάλλευση και βία, πορνεία, παραγωγή πορνογραφικού υλικού.

35. Προστασία από απαγωγή, πώληση, δουλεμπόριο.

36. Προστασία από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης.

38. Προστασία σε περιπτώσεις ένοπλης σύρραξης.
Αποχή επιστράτευσης κάτω των 15 ετών.
Προστασία αμάχου πληθυσμού.

39. Σωματική, ψυχολογική ανάρρωση και κοινωνική επανένταξη θυμάτων.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

1. Παιδί, κάθε ανθρώπινο ον κάτω των 18 ετών.
2. Καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πεποιθήσεων.
3. Συμφέρον του παιδιού.
Εξασφάλιση προστασίας και φροντίδας για την ευημερία του.
Λειτουργία υπηρεσιών για την προστασία.

15. Δικαίωμα στην ελευθερία να 'συνεταιρίζεται.
16. Προστασία ιδιωτικής ζωής, αλληλογραφίας, τιμής, υπόληψης.
17. Πρόσβαση σε ενημέρωση και υλικό (ΜΜΕ).
18. Ευθύνη ανατροφής έχουν και οι δύο γονείς με βάση το συμφέρον του παιδιού.
Βοήθεια στους γονείς. Εξασφάλιση οργανισμών, ιδρυμάτων, υπηρεσιών.
Εργαζόμενοι γονείς – υπηρεσίες, ιδρύματα φύλαξης.
19. Προστασία από προσβολή, βιαιοπραγίες, εγκατάλειψη, παραμέληση, κακή μεταχείριση, εκμετάλλευση, σεξουαλική βία.
Εκπόνηση κοινωνικών προγραμμάτων υποστήριξης.
20. Στέριση οικογένειας – εναλλακτική επιμέλεια.
21. Υιοθεσία.
22. Παιδιά πρόσφυγες.
23. Ανάπηρα παιδιά – εγγύηση αξιοπρέπειας, αυτονομίας,
Ειδική φροντίδα.
Πρόσβαση στην εκπαίδευση, περίθαλψη, ψυχαγωγία.
Ανταλλαγή πληροφοριών για περίθαλψη, θεραπεία, μεθόδους.
24. Δικαίωμα σε επίπεδο υγείας, ιατρικής θεραπείας.
Μείωση θνησιμότητας.
Ιατρική ανίληψη και περίθαλψη.
Αγώνας κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής.
Περίθαλψη μητέρων.
Ενημέρωση για θέματα υγείας.
Προληπτική ιατρική.
25. Δικαίωμα επανεξέτασης της τοποθέτησης.
26. Κοινωνική πρόνοια, κοινωνικές ασφαλίσσεις.
27. Δικαίωμα σε επίπεδο ζωής.
Βοήθεια σε γονείς.
28. Δικαίωμα στην εκπαίδευση.
Στοιχειώδης εκπαίδευση υποχρεωτική.
Γενική, επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Δωρεάν.
Πρόσβαση στην ανώτερη παιδεία.
Σχολική, επαγγελματική ενημέρωση και προσανατολισμός.
Μείωση ποσοστού εγκατάλειψης.
Σχολική πειθαρχία – αξιοπρέπεια.
Διεθνής συνεργασία για την παιδεία, τις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους.

29. Σκοποί της εκπαίδευσης, Ανάπτυξη προσωπικότητας, Σεβασμός για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες.
Σεβασμός γονέων, ταυτότητας, γλώσσας, πολιτιστικών αξιών.
Προετοιμασία για υπεύθυνη ζωή (κατανόηση, ισότητα).
Σεβασμός φυσικού περιβάλλοντος.
30. Εθνικές, θρησκευτικές, γλωσσικές μειονότητες.
31. Δικαίωμα στην ανάπαυση, τον ελεύθερο χρόνο και τα ψυχαγωγικά παιχνίδια.
Συμμετοχή σε πολιτιστική, καλλιτεχνική ζωή.
32. Προστασία από οικονομική εκμετάλλευση.
Κατώτατο όριο ηλικίας για εργασία.
Ρύθμιση ωραρίων, συνθηκών εργασίας.
Πρόβλεψη κυρώσεων.
33. Προστασία από παράνομη χρήση και διακίνηση ναρκωτικών, ψυχοτρόπων.
34. Προστασία από σεξουαλική εκμετάλλευση και βία, πορνεία, παραγωγή πορνογραφικού υλικού.
35. Προστασία από απαγωγή, πώληση, δουλεμπόριο.
36. Προστασία από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης.
37. Προστασία από βασανιστήρια, απάνθρωπες τιμωρίες.
Απαγόρευση θανατικής ποινής, ισόβιας κάθειρξης κάτω των 18 ετών.
Παράνομη στέρηση ελευθερίας.
Χωριστή μεταχείριση από ενηλίκους.
38. Προστασία σε περιπτώσεις ένοπλης σύρραξης.
Αποχή επιστράτευσης κάτω των 15 ετών.
Προστασία σμάχου πληθυσμού.
39. Σωματική, ψυχολογική ανάρρωση και κοινωνική επανένταξη θυμάτων.
40. Άσκηση δικαιοσύνης για ανηλίκους.
Αθωότητα έως να δικαστεί. Ενημέρωση για κατηγορίες.
Δικαστική κρίση χωρίς καθυστέρηση.
Μη υποχρέωση μαρτυρικής κατάθεσης. Δικαίωμα έφεσης.
Ελάχιστο όριο ηλικίας. Μέτρα αντιμετώπισης.
41. Ισχύς ευνοϊκότερων διατάξεων.
42. Γνωστοποίηση των αρχών και διατάξεων της Σύμβασης.
43. Συγκρότηση Διεθνούς Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού.
44. Υποβολή εκθέσεων από τα Συμβαλλόμενα Κράτη.
45. Συνεργασία οργανισμών για την εφαρμογή της Σύμβασης.
- 46-54. Υπογραφή και επικύρωση της Σύμβασης.

ΠΑΡΑΤΗΜΑ ΙΙ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΗ ΣΕ ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Γιώργος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Βασικά σημεία της εισήγησης στην Ημερίδα της 11.1.2010

Η αναδοχή είναι ένας πολύ σημαντικός θεσμός παιδικής προστασίας, που προβλέφθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το νόμο 2082/1992 και ρυθμίστηκε αναλυτικότερα με τον ν.2447/1996. Πρόσφατα, το 2009 εκδόθηκε το Προεδρικό Διάταγμα 86 που ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή του θεσμού της Αναδοχής.

Η διεθνής πρακτική έχει δώσει εξαιρετικές ενδείξεις για την θετική λειτουργία του θεσμού για την φροντίδα παιδιών που η οικογένειά τους βρίσκεται σε κρίση ή αδυνατεί να τα φροντίσει (λόγω έκτακτων ή χρόνιων προβλημάτων που αντιμετωπίζει).

Διεθνώς η αναδοχή, ως οικογενειοκεντρικός θεσμός παιδικής προστασίας, προτιμάται από την τοποθέτηση ενός παιδιού σε ίδρυμα, ιδίως δε από την μακροχρόνια παραμονή του σε αυτό. Επί πλέον αποδεικνύεται οικονομικότερη λύση, καθώς το κόστος της είναι σε κάθε περίπτωση μικρότερο από αυτό της φιλοξενίας σε ένα ίδρυμα παιδικής προστασίας.

Βέβαια, για την σωστή ανάπτυξη του θεσμού απαιτείται:

- Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης
- Η προσεκτική επιλογή των αναδόχων γονέων
- Η σωστή εκπαίδευση και προετοιμασία τους
- Το ξεκάθαρο συμβόλαιο για τον τρόπο που ασκείται η αναδοχή
- Η κάλυψη δαπανών εκ μέρους της Πολιτείας με την διάθεση επιδόματος (ανάλογα με την περίπτωση)
- Η διαρκής παρακολούθηση της κάθε περίπτωσης αναδοχής
- Η υποστήριξη ανάδοχων γονιών και παιδιών από ειδικές κοινωνικές υπηρεσίες.

Στο Ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο προβλέπεται η αναδοχή είτε με δικαστική απόφαση, είτε με σύμβαση. Υπάρχουν διάφορες μορφές

αναδοχής, όπως η συγγενική αναδοχή, η αναδοχή φιλοξενίας για παιδιά που διαμένουν σε ιδρύματα, η βραχυπρόθεσμη ή μεσοπρόθεσμη αναδοχή (από λίγους μήνες μέχρι 2 χρόνια, ώσπου να ξεπεραστεί η κρίση που αντιμετωπίζει η φυσική οικογένεια του παιδιού) και η μαρκοπρόθεσμη αναδοχή που αφορά τα παιδιά που δεν πρόκειται να επιστρέψουν στην φυσική τους οικογένεια.

Στο Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο έχει προβλεφθεί και η καταβολή επιδόματος στην ανάδοχη οικογένεια, που κλιμακώνεται ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες του παιδιού σε αναδοχή.

Είναι πολύ σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι η αναδοχή αφορά θεσμό παιδικής προστασίας και όχι απλά εθελοντική διαδικασία αναπλήρωσης της φυσικής οικογένειας. Για τον λόγο αυτό ο νόμος και η διεθνής πρακτική και δεοντολογία επιβάλλουν η αναδοχή να λαμβάνει χώρα σε εποπτευόμενο πλαίσιο και με τακτική παρακολούθηση και υποστήριξη της ανάδοχης οικογένειας.

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με ειδικό άρθρο, επιβάλλει την διαδικασία περιοδικής αναθεώρησης της τοποθέτησης ενός παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια (άρθρο 25).

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί, που τοποθετήθηκε από τις αρμόδιες αρχές σε μία οικογένεια, με σκοπό την παροχή φροντίδας, προστασίας ή θεραπείας της σωματικής ή πνευματικής του υγείας, το δικαίωμα σε μία περιοδική αναθεώρηση της παραπάνω θεραπείας και κάθε άλλης περίπτωσης σχετικής με την τοποθέτησή του.»

Αναφερόμενοι τώρα ειδικότερα στις προβλέψεις της Ελληνικής νομοθεσίας για την εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής στο πλαίσιο της ποινικής μεταχείρισης των ανηλίκων παραβατών του νόμου, ο νόμος 3189/03, εμπλουτίζοντας τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπονταν στο άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα, εισήγαγε και το μέτρο της «ανάθεσης της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια». Ειδικότερα, η εισηγητική έκθεση του παραπάνω νόμου αναφέρει:

«Η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια, οριζόμενη από το δικαστήριο ανηλίκων με την συνδρομή της υπηρεσίας επιμελητών ανηλίκων, η οποία μεριμνά για την εξεύρεση της κατάλληλης οικογένειας για την αναδοχή του συγκεκριμένου ανηλίκου. Πρέπει να σημειωθεί ότι αν το ανήλικο άτομο βρίσκεται ήδη σε ανάδοχη οικογένεια, είναι δυνατόν να

χρησιμοποιηθεί και στην περίπτωση αυτή το μέτρο της υπεύθυνης επιμέλειας, διότι στην έννοια αυτής ανήκουν και οι ανάδοχοι, όπως προβλέπεται στο άρθρο 12 του νόμου 2447/96)».

Θα πρέπει κατ' αρχήν να τονίσουμε ότι τόσο η πρόβλεψη του θεσμού της αναδοχής στο ελληνικό προνοιακό θεσμικό πλαίσιο, όσο και το παραπάνω άρθρο που αφορά την ποινική αντιμετώπιση των ανηλίκων, αποτελούν πολύ σημαντικές προβλέψεις με εξαιρετικές δυναμικές ωφέλειες για τα παιδιά που δεν διαθέτουν κατάλληλο οικογενειακό πλαίσιο φροντίδας ή που η οικογένειά τους αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ή κρίσεις.

Ωστόσο, ο η εφαρμογή του παραπάνω θεσμικού πλαισίου παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα!

Κατ' αρχήν δεν έχει προβλεφθεί η δυνατότητα στις νομαρχιακές κοινωνικές υπηρεσίες (τμήματα Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης) να μπορούν να ενεργούν για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες. Αυτό μπορεί να γίνεται μόνο εφόσον τα παιδιά πρώτα ενταχθούν σε κάποιο ίδρυμα παιδικής προστασίας, το οποίο θα έχει και την επιτροπεία τους ή θα ασκεί την επιμέλειά τους με εισαγγελική εντολή. Το Προεδρικό Διάταγμα 86/09 δίνει στις δίνει αρμοδιότητα εποπτείας αναδοχής στις παραπάνω Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας (άρθρο 5) για τις περιπτώσεις των ανηλίκων των οποίων η επιτροπεία έχει ανατεθεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 1600 του Αστικού Κώδικα. Ωστόσο και σε αυτές τις περιπτώσεις δεν παρέχεται δυνατότητα οικονομικής ενίσχυσης των αναδόχων γονέων από την Πολιτεία.

Επίσης, φαίνεται ότι μέχρι σήμερα μόνο 3 δημόσια ιδρύματα παιδικής προστασίας (Άγιος Ανδρέας, Μητέρα και Αναρρωτήριο Πεντέλης) χειρίζονται τα θέματα των αναδόχων και την δυνατότητα να διαθέτουν επιδόματα για τους ανάδοχους γονείς. Παρόλο που στο νόμο έχει προβλεφθεί αυτή η δυνατότητα σε όλα τα δημόσια ιδρύματα παιδικής προστασίας, στην πράξη τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται από όλα τα άλλα ιδρύματα για την εφαρμογή του θεσμού είναι συχνά πολύ σοβαρά.

Έτσι ο συνολικός αριθμός των πραγματοποιούμενων αναδοχών στην χώρα μας, όπου υποστηρίζεται, επιδοτείται και παρακολουθείται από αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες η ανάδοχη

οικογένεια, είναι εξαιρετικά μικρός, ίσως ανέρχεται σε λίγες δεκάδες νέες περιπτώσεις ετησίως,

Ως προς την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας ανηλίκου (παραβάτη της ποινικής νομοθεσίας) σε ανάδοχη οικογένεια, κατά τις προβλέψεις του ν.3189/03, το πεδίο θεσμικής εφαρμογής είναι ακόμη πτωχότερο. Στην πράξη έχουν γίνει ελάχιστες απόπειρες υλοποίησης του προβλεπόμενου μέτρου, χωρίς ωστόσο η Πολιτεία να έχει ξεκαθαρίσει ακόμη ορισμένα σημαντικότερα ζητήματα:

- Με τι κριτήρια θα επιλέγεται η ανάδοχη οικογένεια ανηλίκου παραβάτη;
- Τι μορφή «σύμβασης» θα υπογράφεται μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της ανάδοχης οικογένειας, και ποια υπηρεσία θα είναι υπεύθυνη για αυτήν; (η Υπηρεσία Επιμελητών αναφέρεται ως αρμόδια για την εξεύρεση της οικογένειας, όχι όμως για την τελική συμφωνία και την εποπτεία αυτής!)
- Τι μορφή οικονομικής αποζημίωσης θα προβλέπεται για την ανάδοχη οικογένεια και από ποιον θα καταβάλλεται;
- Πως θα γίνεται η εκπαίδευση – καθοδήγηση – εποπτεία – παρακολούθηση των αναδόχων οικογενειών, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων δυσκολιών που έχει η αναδοχή ενός εφήβου με παραβατική συμπεριφορά;
- Θα έχει δικαιώματα ο ανήλικος στον οποίο επιβάλλεται ένα τέτοιο μέτρο να εκφράζει τις απόψεις του και να παρέχει την συναίνεσή του για την εφαρμογή του μέτρου στην επιλεγόμενη οικογένεια, πριν και κατά την διάρκεια της τοποθέτησής του σε αυτήν;

Είναι φανερό ότι χρειάζεται οπωσδήποτε το θεσμικό πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου να διευκρινισθεί τόσο με ειδική νομοθετική ρύθμιση, όσο και με την κατάλληλη διοικητική οργάνωση και υποστήριξη των υπηρεσιών που θα αναλάβουν την εφαρμογή του, και την διάθεση των αναγκαίων κονδυλίων.

Στην διεθνή πρακτική, η εφαρμογή του θεσμού της αναδοχής (foster care) σε ανηλίκους παραβάτες σε αρκετές περιπτώσεις δεν έχει χαρακτήρα μέτρου ποινικής αντιμετώπισης, αλλά αναφέρεται ως συνοδευτικό μέτρο φροντίδας εφήβων που χρειάζεται να απομακρυνθούν από το ακατάλληλο ή αδύναμο να παράσχει την ορθή υποστήριξη οικογενειακό περιβάλλον. Παράλληλα γίνεται ειδική διαδικασία επιλογής, εκπαίδευσης και υποστήριξης των

προσώπων που επιθυμούν να αναλάβουν την ανάδοχη φροντίδα και παρακολούθηση ανηλίκων παραβατών. Σε αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να κινηθεί και η εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου στην χώρα μας.

Τα τελευταία χρόνια, σε ορισμένες χώρες έχει εφαρμοστεί ο θεσμός της ανάδοξης φροντίδας και ως αναμορφωτικό μέτρο – όπως προβλέπεται από τον ελληνικό νόμο-. Σε αυτές τις περιπτώσεις όμως χρειάζεται να υπάρχουν ειδικές προδιαγραφές λειτουργίας και σύστημα υποστήριξης τους, ενώ ο ανάδοχος φροντιστής ουσιαστικά είναι ένας επαγγελματίας που ασχολείται με τον ανήλικο παραβάτη σε καθημερινή «επαγγελματική» βάση για συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Το κόστος της εφαρμογής αυτού του θεσμού ίσως ακούγεται ιδιαίτερα μεγάλο για την ελληνική πραγματικότητα.

Την περασμένη μόλις βδομάδα, ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Χάρης Καστανίδης, ανακοίνωσε την προοπτική δημιουργίας ενός συντονιστικού κέντρου για την πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας, στις αρμοδιότητες του οποίου θα περιλαμβάνεται η προώθηση και υλοποίηση των νέων αναμορφωτικών μέτρων, μεταξύ των οποίων και η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας σε ανάδοχη οικογένεια.

Προσδοκία του Συνηγόρου του Παιδιού είναι οι ενέργειες του Υπουργείου Δικαιοσύνης να συμβάλουν στην αποσαφήνιση του θεσμικού πλαισίου εφαρμογής του παραπάνω μέτρου, αλλά και την οργάνωση των υπηρεσιών και την διάθεση πόρων, έτσι ώστε αυτός ο διεθνώς ιδιαίτερα επιτυχής θεσμός παιδικής προστασίας και φροντίδας, να μπορέσει να αναπτυχθεί και στην χώρα μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ "ΝΕΑ ΕΛΕΟΥΣΑ"

Σε σχέση με τις καταγγελίες για καταπάτηση των δικαιωμάτων των παιδιών που φιλοξενούνται στη Στέγη «Νέα Ελεούσα», η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού έκρινε ότι

ενδείκνυται όπως δοθεί δημοσιότητα στις μέχρι σήμερα ενέργειες της που αφορούν τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ανήλικων παιδιών της Στέγης.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού σύμφωνα με τον οικείο Νόμο Ν.74(Ι)/2007, περιλαμβάνουν τη συνεχή αξιολόγηση τυχόν ελλειμμάτων που παρουσιάζονται στις νομοθεσίες, διαδικασίες, διοικητικές πρακτικές και πολιτικές καθόσον αφορά τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων και των αναγκών των παιδιών με ειδικές ανάγκες. Η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει σχετικές συστάσεις και εισηγήσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς και κατά την κρίση της να δίνει δημοσιότητα σε αυτές.

Το θέμα της καταπάτησης των δικαιωμάτων των ανήλικων παιδιών που φιλοξενούνται στη Στέγη «Νέα Ελεούσα» συζητήθηκε ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στις 4.12.2007. Η Επιτροπή Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού παρευρέθηκε στη συνεδρίαση και κατέθεσε μετά από προκαταρκτική μελέτη του Γραφείου της τις θέσεις της επί του θέματος. Διεφάνη ότι τα παιδιά αυτά καθημερινά κρατούνται κλειδωμένα στα δωμάτια τους 12-16 ώρες, μοιράζονται κοινούς χώρους με ενήλικες ενοίκους, και στη Στέγη δεν έχουν εξατομικευμένη θεραπευτική βοήθεια, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν παλινδρόμηση σε βαθμό που να έχουν γίνει πιο επιθετικά. Η Επιτροπή, αφού εξέτασε τα δικαιώματα των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, υπό το πρίσμα των προνοιών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, παρέθεσε τις διαπιστώσεις της και προέβη σε εισηγήσεις με βάση τη Σύμβαση, τα δεδομένα της Κυπριακής πραγματικότητας και διεθνή δεδομένα που αφορούν την παιδική προστασία.

Λόγω της σοβαρότητας του θέματος και μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, η Επιτροπή Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού με επιστολή της προς τον αρμόδιο Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κάλεσε το αρμόδιο Υπουργείο και, ιδιαίτερα, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας όπως:

- διασφαλίσουν την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που διαμένουν στη Στέγη «Νέα Ελεούσα»,
- προχωρήσουν τάχιστα στην αύξηση του προσωπικού της Στέγης,
- εφαρμόσουν πρόγραμμα συνεχούς επιμόρφωσης και εκπαίδευσης

των ιδρυματικών λειτουργών,
· προχωρήσουν άμεσα στην πρόσληψη επιστημονικών ειδικοτήτων έτσι που να παρέχεται θεραπευτική βοήθεια στα παιδιά,
· προβούν σε άμεσο διαχωρισμό των παιδιών από τους ενήλικες που διαμένουν στη στέγη,
· ενθαρρύνουν την ενεργότερη συμμετοχή των οικογενειών των παιδιών στις αποφάσεις και σε πρακτικά ζητήματα της Στέγης,
· ενθαρρύνουν την ενεργότερη συμμετοχή των εθελοντικών ομάδων που πλαισιώνουν το έργο της Στέγης.

Ταυτόχρονα η Επίτροπος ζήτησε να ενημερωθεί για τα χρονοδιάγραμμα της εφαρμογής των δεσμεύσεων που το Υπουργείο είχε αναλάβει ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για επίλυση των προβλημάτων των παιδιών στη «Νέα Ελεούσα» και, ειδικότερα: -
· καθόσον αφορά τη δέσμευση για άμεση απασχόληση έξι ειδικών στη Στέγη,
· τον προγραμματισμό της κτηριακής διευθέτησης διαχωρισμού των ανήλικων παιδιών και
· για τους συγκεκριμένους στόχους και χρονοδιάγραμμα που το Υπουργείο σε συνεργασία με την αρμόδια Υπηρεσία έχει θέσει προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των παιδιών ώστε αυτά να απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα τους όπως κατοχυρώνονται από τις σχετικές συμβάσεις και διεθνείς δεσμεύσεις.

Η διασφάλιση της απόλαυσης των δικαιωμάτων των παιδιών που διαμένουν σε Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας θα είναι μέσα στο πρόγραμμα προτεραιοτήτων της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού για το 2008.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

UNICEF - Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ο πρώτος παγκόσμιος νομικά δεσμευτικός κώδικας για τα δικαιώματα που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν. Θέτει στοιχειώδεις αρχές για την ευημερία των παιδιών στα διάφορα στάδια εξέλιξής τους και αποτελείται από 54 άρθρα. Η Σύμβαση ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Πολωνικής κυβέρνησης και της UNICEF, υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γεν. Συνέλευση του ΟΗΕ στις 20 Νοέμβρη 1989 και τέθηκε σε ισχύ το 1990. Μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί σχεδόν από όλες τις χώρες του κόσμου, ενώ στην Ελλάδα επικυρώθηκε το 1992 (ΦΕΚ 192/2.12.92).

Τα άρθρα που περιέχει η Σύμβαση μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες:

1) Δικαιώματα επιβίωσης: Καλύπτουν το δικαίωμα του παιδιού για ζωή και τις ανάγκες που είναι οι πιο βασικές για την ύπαρξη του. Αυτά συμπεριλαμβάνουν ένα επαρκές επίπεδο διαβίωσης, στέγη, διατροφή και πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες.

2) Δικαιώματα προστασίας: Απαιτούν τα παιδιά να προφυλάσσονται από κάθε είδους κακοποίηση, αμέλεια και εκμετάλλευση. Καλύπτουν θέματα όπως ειδική φροντίδα για προσφυγόπουλα, βασανιστήρια, κακοποίηση στο σωφρονιστικό σύστημα, ανάμειξη σε εμπόλεμες διαμάχες, εργασία ανηλίκων, χρήση ναρκωτικών

και σεξουαλική εκμετάλλευση.

3) Δικαιώματα συμμετοχής: Επιτρέπουν στα παιδιά να παίζουν ενεργό ρόλο στις κοινωνίες και τα έθνη τους. Αυτά περιλαμβάνουν την ελευθερία να εκφράζουν γνώμη, να έχουν λόγο σε ζητήματα που αφορούν στη ζωή τους, να συμμετέχουν σε οργανώσεις και να συναθροίζονται ειρηνικά.

4) Δικαιώματα ανάπτυξης- εξέλιξης: Συμπεριλαμβάνουν όλα όσα τα παιδιά χρειάζονται για να μπορέσουν να εκμεταλλευθούν στο έπακρο τις δυνατότητες τους. Για παράδειγμα, το δικαίωμα της εκπαίδευσης, το παιχνίδι και η αναψυχή, οι πολιτιστικές

εκδηλώσεις, η πρόσβαση σε πληροφορίες και η ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V
ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Άρθρο

πρώτο

1. Το άρθρο 1552 ΑΚ τροποποιείται ως εξής:

Δικαστική αναπλήρωση της συναίνεσης: Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία του τέκνου τους αναπληρώνεται με απόφαση του δικαστηρίου: α) αν οι γονείς είναι άγνωστοι ή το τέκνο είναι έκθετο β) αν και οι δύο γονείς έχουν εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή βρίσκονται σε καθεστώς στερητικής δικαστικής συμπαράστασης που τους αφαιρεί και την ικανότητα να συναινούν για την υιοθεσία του παιδιού τους, γ) αν οι γονείς έχουν άγνωστη διαμονή ή κατέστησαν άγνωστης διαμονής κατόπιν της παροχής της γενικής εξουσιοδότησης του άρθρου 1554 ΑΚ, δ) αν το τέκνο προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, έχει αφαιρεθεί από τους γονείς η άσκηση της επιμέλειας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1532 και 1533 και αυτοί αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν, ε) αν το τέκνο έχει παραδοθεί με τη συναίνεση των γονέων σε οικογένεια για φροντίδα και ανατροφή με σκοπό την υιοθεσία και έχει ενταχθεί σ' αυτήν επί χρονικό διάστημα ενός τουλάχιστον έτους, οι δε γονείς εκ των υστέρων αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν. Αν οι περιπτώσεις α έως ε της παραπάνω παραγράφου συντρέχουν στο πρόσωπο του ενός μόνον εκ των γονέων, η απόφαση του δικαστηρίου αναπληρώνει αυτού μόνο τη συναίνεση.

Με απόφαση του δικαστηρίου αναπληρώνεται και η συναίνεση του επιτρόπου για την υιοθεσία του ανηλίκου, εφόσον ο τελευταίος προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση και ο επίτροπος αρνείται καταχρηστικά να συναινέσει.

2. Το άρθρο 1553 ΑΚ τροποποιείται ως εξής:

Ακρόαση των συγγενών. Στις περιπτώσεις υπό στοιχεία β' έως ε' της πρώτης παραγράφου, καθώς και στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου, το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει την ακρόαση των πλησιέστερων συγγενών, αν αυτή είναι εφικτή.

3. Το άρθρο 1565 ΑΚ τροποποιείται ως εξής:

Προσθήκη ή απάλειψη κύριου ονόματος. Το δικαστήριο μπορεί με την απόφασή του περί υιοθεσίας, να επιτρέψει στον υποψήφιο θετό γονέα, ύστερα από αίτησή του, να προσθέσει στο κύριο όνομα του θετού τέκνου και άλλο όνομα. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση του θετού γονέα που υποβάλλεται μετά τη συντέλεση της υιοθεσίας αλλά το αργότερο εντός έτους από αυτήν, να επιτρέψει την απάλειψη του κύριου ονόματος που έφερε το θετό τέκνο προ της υιοθεσίας, εφόσον τούτο είναι προς το συμφέρον του τέκνου.

Αν το θετό τέκνο έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του είναι απαραίτητη, σε κάθε περίπτωση, για τη χορήγηση της άδειας του δικαστηρίου η συναίνεση του ιδίου. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1555 εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο

δεύτερο

Το άρθρο 800 § 1 ΚΠολΔ τροποποιείται ως εξής:

Αρμόδιο για την τέλεση υιοθεσίας είναι το δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχουν τη συνήθη διαμονή τους εκείνος που υιοθετεί ή εκείνος που υιοθετείται. Τα ελληνικά δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία για την τέλεση της υιοθεσίας, όταν ο υιοθετών ή ο υιοθετούμενος είναι ελληνικής ιθαγένειας, ακόμα και αν δεν έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή είναι αρμόδια τα δικαστήρια της πρωτεύουσας του Κράτους.

Άρθρο

τρίτο

Η παρ. 2 του άρθρου 7 ν. 2447/1996 τροποποιείται ως εξής:

Όταν, για την υιοθεσία ανηλίκου, οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος έρχονται σε απευθείας συνεννόηση με τους υποψήφιους θετούς γονείς χωρίς τη μεσολάβηση κοινωνικής υπηρεσίας ή οργάνωσης, οφείλουν, τόσο αυτοί όσο και οι υποψήφιοι θετοί γονείς, πριν από την παράδοση του παιδιού ή μέσα σε διάστημα ενός μηνός από αυτήν να ανακοινώσουν τη σχετική πρόθεσή τους στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο

τέταρτο

1. Η περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 1 του π.δ. 226/1999 τροποποιείται ως εξής:

Οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας των τεσσάρων τομέων της Νομαρχίας Αθηνών, της Νομαρχίας Ανατολικής και Δυτικής Αττικής για το νομό Αττικής, πλην της Νομαρχίας Πειραιά, καθώς και για τους νομούς των Περιφερειών Στερεάς Ελλάδος και Θεσσαλίας.

2. Το εδ. γ της παρ. 2 του άρθρου 4 του π.δ. 226/1999 τροποποιείται ως εξής:

Αν η ξένη υπηρεσία δεν ανταποκριθεί στο αίτημα της ελληνικής για αποστολή στοιχείων που αφορούν το παιδί που θα υιοθετηθεί, ιδίως σχετικά με το κοινωνικό και το ιατρικό ιστορικό του, και παραμείνει έτσι η έρευνα της ελληνικής υπηρεσίας ανολοκλήρωτη, η συντασσόμενη έκθεση της τελευταίας δεν αποστέλλεται.

Άρθρο πέμπτο

Μεταβατική διάταξη. Η διάταξη του άρθρου 1565 § 1, εδ. β', όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο πρώτο § 3 αυτού του νόμου εφαρμόζεται και στις υιοθεσίες που τελέστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του, εφόσον η σχετική αίτηση προς το δικαστήριο υποβληθεί εντός έτους από αυτή.

Άρθρο έκτο

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του.